

11 DUURZAME
STEDEN EN
GEMEENSCHAPPEN

11 DUURZAME
STEDEN EN
GEMEENSCHAPPEN

De toekomst van het lokale bestuur

Interview met Wim Dries:
waar staan we in 2030?

Expertise van zestigplussers
en buitenlanders valoriseren

Bouwshift: welke winst
in landbouwgebied?

Ken uw stad. Verbeter uw stad.

Breng de risico's in kaart.

Een schadegeval, brand, diefstal, natuurramp en veel andere ongevallen laten altijd iets na: data. Al die data hebben we nu op één plek bij elkaar gebracht in de UrbanData by Ethias. Daar zijn alle risico's voor u in kaart gebracht, van een hele gemeente tot die ene straathoek. Zo ziet u direct waar ruimte voor verbetering ligt. U krijgt namelijk alles overzichtelijk te zien op dynamische kaarten met interactieve data van vroeger tot nu.

Werk met de UrbanData by Ethias samen met ons aan een veiliger België. Om te beginnen met uw gemeente en haar mensen.

Meer informatie op
solutions.ethias.be/nl/urbandata

UrbanData by ethias

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 12 **Estafette Geert Van Tieghem**
- 14 **Interview met Wim Dries: 'Zes jaar werken aan vijf werven'**
Zes jaar geleden werd Wim Dries voorzitter van de VVSG. Volgens hem stond de VVSG toen voor vijf grote werven: smart cities, duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen, financiering van gemeenten, burgerparticipatie en VVSG 3.0. En die zijn volgens hem nog altijd actueel. Maar we moeten nu ook nadenken over de rol van de lokale besturen in 2030.
- 20 **Lokale schulden wegen minder zwaar**
- 23 **De ervaring van een volledige loopbaan verder valoriseren**
- 26 **Ethische arbeidsmigratie in de publieke zorgsector**
- 30 **De toekomst van Birsen Taspinar: 'Durf kijken in de spiegel van de nieuwkomers'**
Als psychologe ontvangt Birsen Taspinar in haar praktijk mensen met stresssymptomen, ontstaan door racisme. Als docent en onderzoeker gezinswetenschappen bij Odisee Brussel merkt ze dan weer de frustraties bij ouders van kinderen die onder verdoken racisme lijden. Toch ziet ze ook mooie uitingen van dialogen die het verschil maken.
- 34 **Nieuwe infrastructuur _ Park Spoor Essen: traag groeien**
- 38 **Zonevreemd gebruik van open ruimte speelt bouwshift parten**
In de discussie over hoe gemeenten de bouwshift mee kunnen helpen realiseren, gaat het doorgaans over beleidskeuzes en ingrepen die moeten of kunnen gebeuren in woon- en woonreservegebieden, economische zones en gemeenschapsvoorzieningen, dat wil zeggen de zogenaamde 'harde bestemmingen'. Maar alle oplossingen zitten niet daar.
- 42 **Terugblik Summerschool Zoersel**
- 44 **Vlaams Vastgoedinformatieplatform: één digitaal portaal voor alle lokale besturen**
- 46 **Dak- en thuisloosheid: het belang van nieuwe data**
- 48 **Zorg aan huis en via een scherm
Beter voor klant en verzorgende**
- 51 **Beter voorbereid door het opportuniteitsadvies**
- 54 **Zelfs de afvalzakken worden duurzaam**
- 55 **Laat je inspireren tijdens de Klimaatdag!
Enkele vragen aan organisatoren en deelnemers aan de Klimaatdag**
- 58 **In contact met Riet Nouwen**
- 60 **Agenda**
- 61 **Op zoek naar nieuwe collega's?**
- 62 **Filip fileert**
- 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover: De zevenjarige Lena uit Nazareth gaf mee de aftrap voor de Week van de Duurzame Gemeente van 18 tot 25 september 2022 met als thema 'Laat niemand achter.' Duurzaamheid vormt een rode draad doorheen alle grote werven van de VVSG en de lokale besturen voor 2030 en ook ver daarna.

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92

VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2022 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsg.be/lokaal-abonnement

Praat mee over Lokaal met #VVSGlokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsg

Undertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

HET DECREET LOKAAL BESTUUR IN VRAAG EN ANTWOORD (EDITIE 2022)

Door Karen Alderweireldt en Kujtime Pajazitaj

Het **Decreet Lokaal Bestuur** regelt sinds 2019 de **basiswerking van Vlaamse gemeenten en OCMW's**, en de **verzelfstandigings- en samenwerkingsentiteiten** die ze hebben opgericht of waarin ze participeren, met o.m. de verregaande politieke en ambtelijke integratie van gemeente en OCMW.

In een **handige vraag- en antwoordvorm** kunt u in deze VVSG-publicatie zo kennismaken met alle aspecten van het decreet lokaal bestuur. Waar nodig worden ook linken gelegd met andere wetgeving of met de relevante uitvoeringsbesluiten. Waar het decreet onduidelijk is, aanleiding kan geven tot verwarring of fouten bevat, hebben de auteurs dat ook aangegeven.

VVSG hoopt dat deze publicatie **mandatarissen en medewerkers van lokale besturen** helpt om hun grondwet te leren kennen en ermee te werken.

HET DECREET LOKAAL BESTUUR IN VRAAG EN ANTWOORD (EDITIE 2022)

Auteurs: Karen Alderweireldt en Kujtime Pajazitaj
ISBN (print): 9782509035967

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

De lokale financiën onder hoogspanning

Deze lokale bestuursperiode zal de geschiedenisboeken ingaan als een crisislegislatuur. Na de lokale verkiezingen van 14 oktober 2018 werkten de nieuwe colleges in 2019 aan ambitieuze meerjarenplannen. Nog voordat ze goed en wel aan de realisatie konden beginnen, werden ze getroffen door een opeenvolging van crisissen. Eerst de coronacrisis, en vervolgens de instroom van mensen die het oorlogsgeweld in Oekraïne ontvluchtten. De afgelopen maanden is daar nog een crisis bovenop gekomen: de sterk toegenomen inflatie en de stijging van de energieprijzen. Voor de lokale financiën is dit de crisis te veel.

De lokale besturen hebben in de afgelopen jaren nochtans veel inspanningen gedaan voor de gezondheid van de lokale financiën. In deze editie van Lokaal schetst Jan Leroy de evolutie van de lokale schulden. De totale schuld van de lokale besturen ligt in 2021 zo'n 2 miljard euro lager dan in 2013, onder meer als gevolg van een kritischer kijk op leningen door toedoen van de BBC en een forse afbouw van schulden door de stad Antwerpen. Een afname van de schulden gecombineerd met de lagere rentes in de afgelopen jaren leidde ertoe dat de schulden nu minder zwaar doorwegen op de lokale budgetten. Tot daar het goede nieuws.

Wanneer we even vooruit kijken, zien we een enorme toename van de uitgaven. In 2023 zullen – enkel al door de impact van de indexaanpassingen – de jaarlijkse loonkosten 16,6% of ruim 920 miljoen euro hoger liggen dan in 2021. Daarbovenop komt ook de weerslag op de statutaire pensioenen. De stijging van de loonkosten zal zich ook voordoen in de politie- en hulpverleningszones, waardoor de dotaties vanuit de lokale besturen tegen 2023 ruim 230 miljoen euro hoger liggen dan in 2021. Uiteraard worden ook de lokale besturen geconfronteerd met een stijging van de energiekosten. Hoe hoog de kosten voor bijkomende hulpvragen bij de sociale dienst zullen oplopen is nu nog koffiedik kijken. Vast staat dat de maatschappelijk werkers nu al een publiek over de vloer krijgen dat vroeger nooit de stap naar OCMW-hulpverlening hoefde te zetten.

De marge die gecreëerd werd door de daling van de schuldenlast, is daarmee als sneeuw voor de zon verdwenen. Dit wordt pijnlijk duidelijk wanneer we naar de verwachte evolutie van de autofinancieringsmarge (AFM) kijken. De AFM geeft aan hoeveel ruimte lokale

besturen nog hebben om bijkomende uitgaven in exploitatie of leningaflossingen te doen. Terwijl ze in de afgelopen jaren rond de 1,2 miljard fluctueerde, tonen recente prognoses een scherpe daling tot 200 miljoen in 2023. Dit plaatst alle lokale besturen in Vlaanderen voor een zware financiële dobber.

De lokale besturen hebben zich in de eerdere crisissen in deze lokale bestuursperiode een betrouwbare en vooral ook effectieve partner van de andere overheidsniveaus betoond en ze kregen hiervoor ook steun. Vanuit de VVSG doen we een duidelijke oproep aan zo-

De lokale besturen hebben zich in de eerdere crisissen in deze lokale bestuursperiode een betrouwbare en vooral ook effectieve partner betoond. De VVSG doet nu een duidelijke oproep aan zowel het Vlaamse als het federale niveau om ze deze crisis niet alleen te laten opvangen.

wel het Vlaamse als het federale niveau om de lokale besturen deze crisis niet alleen te laten opvangen. Zowel het Vlaamse als het federale niveau heeft sterke hefbomen in handen om de lokale besturen te ondersteunen. Zo kan de Vlaamse regering de vaste groei-voet van het gemeentefonds (tijdelijk) optrekken tot het niveau van de inflatie en ook de normale indexering van andere financieringsstromen garanderen. Pro memorie: door de financieringswet worden de inkomsten die de Vlaamse overheid van het federale niveau krijgt wel geïndexeerd. Het federale niveau kan inzetten op, onder meer, structurele cofinanciering in de statutaire pensioenlasten, een robuuste financieringswet voor de politiezones en de effectieve uitvoering van het politieke akkoord dat de federale overheid zou instaan voor 50% van de kosten van de hulpverleningszones. –

kort

Echte helden laten niemand achter

Van 18 tot 25 september vierden Vlaamse steden en gemeenten opnieuw de Week van de Duurzame Gemeente. Deelnemende gemeenten hingen de SDG-vlag uit aan het gemeentehuis en zetten lokale 'duurzame helden' in de kijker. Zo wilden ze de bekendheid van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) vergroten en zowel gemeentelijke medewerkers als burgers concrete manieren voorstellen om bij te dragen aan een duurzamer samenleving.

De campagne zocht dit jaar naar duurzame helden die bijdragen aan hét basisprincipe van de SDG's: 'Laat niemand achter'. Dit principe staat voor het engagement om armoede uit te roeien, een einde te maken aan discriminatie en uitsluiting, en te verzekeren dat ook de meest kwetsbare groepen in onze samenleving alle kansen krijgen om mee te genieten van sociale, economische en ecologische duurzame vooruitgang.

Op www.duurzamegemeente.be presenteren 110 lokale besturen dit jaar duurzame helden die er in hun gemeente mee voor zorgen dat niemand wordt achtergelaten. Huistaakbegeleiders, opvangzinnen, mantelzorgers, vrijwilligers in buurthuizen en deelinitiatieven, burgers die opkomen voor gendergelijkheid, voor mensen in armoede of voor psychisch kwetsbare medeburgers... al deze helden

geven de 17 ontwikkelingsdoelstellingen een gezicht. Deelnemende gemeenten organiseerden tal van lokale activiteiten om hun helden (en de SDG's) in de kijker te zetten – van filmvertoningen en poppenkastvoorstellingen tot duurzame picknicks en heldenwandelingen. Foto's en een verslag vind je in de volgende editie van Lokaal.

We zitten niet stil

Het enthousiasme voor de campagne bevestigt de pioniersrol die Vlaamse steden en gemeenten de voorbije jaren hebben opgenomen in de lokale vertaling van de SDG's. Twee op de drie Vlaamse gemeen-

#LaatNiemandAchter

ten geven aan de SDG's als kader te hebben meegenomen bij de opmaak van het lopende meerjarenplan. Ook de brede waaier aan SDG-tools die de VVSG in samenwerking met haar leden ontwikkelde, worden internationaal gedeeld en gewaardeerd (zie www.vvsg.be/sdg voor onder andere SDG-indicatorenset, SDG-projecttoets en visueel sensibiliseringsmateriaal).

Ben jij er volgend jaar ook bij? Blokkeer dan alvast de Week van de Duurzame Gemeente 2023 in je agenda (18-25 september). Houd www.vvsg.be/ opleidingen in het oog voor opleidingen over de SDG's. In december organiseren we een SDG-café waar we onze SDG-projecttoets voorstellen en ruimte maken voor uitwisseling. Je kunt de VVSG ook uitnodigen voor een gratis SDG-toelichting op maat van jouw gemeente. En dan is er nog www.vvsg.be/sdgs met een overzicht van tools om lokaal te sensibiliseren voor de SDG's en om je beleid erop af te stemmen. – Heleen Voeten

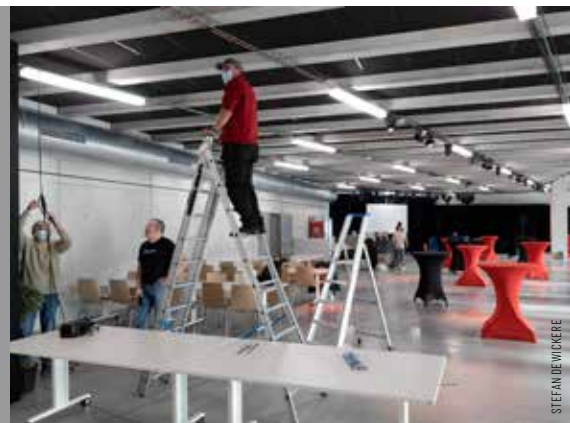
internationaal@vvsg.be

oproepen

Tot 24 oktober _ Kwetsbare personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar tewerkstelling

Het Fonds SD Worx heeft tot doel organisaties te ondersteunen die zich specialiseren in de toeleiding tot werk van personen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt. Het betreft personen waarvan de werkzaamheidsgraad structureel lager ligt dan de gemiddelde werkzaamheidsgraad, zoals NEET-jongeren (not in education, employment or training), personen in armoede of vrouwen met een migratieachtergrond. Om in aanmerking te komen moet de aanvragende organisatie in contact staan met andere actoren (bedrijven, organisaties van arbeidsbemiddeling...) om zo hun doelgroep te laten doorstromen naar de arbeidsmarkt.

Informatie en online kandidaatsdossier: www.kbs-frb.be, T 02-500 45 55 of proj@kbs-frb.be

Statiegeld in de strijd tegen zwerfvuil?

Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir is van mening dat een statiegeldsysteem voor drankverpakkingen in de nabije toekomst onvermijdelijk is. De VVSG wijst op het belang van de voorwaarden die de regering zal stellen aan zo'n statiegeldsysteem, want die zijn doorslaggevend voor het welslagen ervan.

De VVSG kwam zelf eerder al tot de conclusie dat het huidige zwerfvuilbeleid niet volstaat om de beleidsdoelstellingen te halen en dat statiegeld daarom een te overwegen maatregel is. De hoeveelheid opgeruimd zwerfvuil had tegen 2022 moeten dalen met 20%, maar tussen 2015 en 2019 nam ze nog met 11% toe. Recenter gegevens zijn nog niet bekend, maar lokale besturen zien in de praktijk geen fundamentele omslag. Ook de opruimkosten blijven hoog: deze bedroegen in 2019 161 miljoen euro waarvan de gemeenten 144 miljoen voor hun rekening nemen. Drankverpakkingen zoals flesjes en blikjes hebben een hoog aandeel in het zwerfvuil. Volgens het verpakingsplan van de Vlaamse regering moest tegen 2022 90% van de drankverpakkingen ingezameld en gerecycleerd worden. Maar te zien aan de drank-

verpakkingen die in de huisvuilzak en in het zwerfvuil terechtkomen, wordt deze inzamelingsdoelstelling niet behaald.

De VVSG is dus zeker niet a priori tegen statiegeld, maar wijst op het belang van de voorwaarden die de Vlaamse regering zal stellen aan het systeem. Het gaat dan bijvoorbeeld over de laagdrempeligheid, de hoogte van het statiegeldbedrag, de fraudegevoeligheid of de verplichting voor supermarkten om terugname te organiseren. Het is nog onduidelijk in welke mate het digitale statiegeldsysteem dat Fost Plus momenteel onderzoekt daaraan voldoet.

Ook met een statiegeldsysteem voor (drank)verpakkingen blijft de nood aan ondersteuning bij gemeenten en steden trouwens groot, niet alleen financieel, maar ook in de vorm van bijvoorbeeld coaching, expertise-opbouw. _
Piet Coopman

Decreet lokaal bestuur 2022

Welke veranderingen bracht het Decreet van 16 juli 2021 ter versterking van de lokale democratie met zich mee voor het Decreet lokaal bestuur? En hoe hebben eerdere hervormingen van het lokale bestuur ingang gevonden? In het eerste deel van dit boek behandelen de auteurs de verhouding tussen lokale besturen en de andere bestuursniveaus in Vlaanderen. Het tweede deel gaat in op zowel de politieke als de ambtelijke interne organisatie van het geïntegreerde lokale bestuur: hoe is de integratie tussen gemeente en OCMW in de praktijk verlopen, en hoe zijn de politieke organen hervormd? Schaalthematiek en specialisatie – de mogelijkheden van fusies, verzelfstandiging, intergemeentelijke samenwerking – komen aan bod in het derde deel. Tot slot licht een vierde deel de verhouding tussen de Vlaamse gemeenten en hun inwoners uit: hoe kunnen lokale besturen de participatieregeling van het Decreet lokaal bestuur optimaal inzetten? Een laatste bijdrage gaat kritisch in op het huidige decretale kader rond het substitutierecht en bespreekt het woelige parcours dat het recht de voorbije jaren heeft afgelegd.

- S. Hennau, S. Keunen, S. Van Garsse (red.)
- Het Decreet lokaal bestuur. Editie 2022 – een analyse.
- Uitgeverij Vanden Broele, Brugge
- 49 euro

Hoe veranderingsgericht communiceren?

In deze praktische gids leer je veranderingsgericht te communiceren. Wees een verteller van verbindende verhalen en breng jouw buurt zo mee in beweging. Verhalen zijn dan ook uitstekende 'tools' om mensen te informeren, motiveren en in beweging te brengen. Communicatiemedewerkers zijn verhalenvertellers bij uitstek. Als zij buurtwerkers kunnen versterken door mooie boodschappen naar buiten te brengen, kunnen ze de impact van het buurtnetwerk nog beter blootleggen. Deze publicatie biedt heel wat inspiratie en voorbeelden om dit te doen.

www.saamo.be

Tot 8 november _ Kansarmoede, mens en omgeving

Bij de Koning Boudewijnstichting loopt een reeks oproepen waarop lokale initiatiefnemers per regio kunnen intekenen. In de Vlaamse Ardennen en de Denderstreek is er Streekmotor 23 dat initiatieven wil steunen die inzetten op de noden voor mens of omgeving en die beide met elkaar verbinden. Hetzelfde doel vinden we terug bij Een hart voor Waas in het Waasland, Een hart voor Scheldevallei in de gelijknamige regio, en Regiokracht in de regio Meetjesland, Leiestreek en Oostrand Gent. In Gent en deelgemeenten loopt Een hart voor Gentse jongeren, voor projecten die inspelen op een reële nood of een specifieke vraag van kinderen/jongeren.

Informatie over alle oproepen is te vinden op www.kbs-frb.be.

Vereffening Gemeentelijke Holding sleept aan

Bijna elf jaar na de start van de vereffening verhinderen nog enkele juridische vraagstukken de definitieve ontmanteling van wat eens de holding boven Dexia was.

De Gemeentelijke Holding, een vennootschap in handen van alle Belgische gemeenten en provincies, stelt steeds minder voor. Eind 2021 bedroeg het balanstotaal nog een kleine 164 miljoen euro, zowat 15 miljoen euro minder dan een jaar eerder. De activa bestaan uit ongeveer 31 miljoen euro liquiditeiten en vooral een vordering van zowat 133 miljoen euro op de federale overheid. De dramatische financiële toestand blijkt vooral uit de passiefzijde, met een negatief eigen vermogen van 980 miljoen euro, doordat de resterende schulden (ruim 1144 miljoen euro) een pak groter zijn dan de waarde van de activa.

De Gemeentelijke Holding kwam ruim tien jaar geleden in zwaar weer terecht in de nasleep van de bankencrisis en de daaropvolgende Europese schulden crisis. De belangrijke participatie in de toenmalige bank Dexia (voorganger van Belfius) werd in korte tijd zo goed als

waardeloos. Die aandelen dienden als onderpand voor de vele schulden die de holding had gemaakt om andere financiële effecten te kopen. Uiteindelijk gooide de algemene vergadering in december 2011 de handdoek in de ring.

De vereffenaars hebben intussen zo goed als alle participaties verkocht en de schuldenlast deels afgebouwd. Maar het is nu al duidelijk dat de schuldeisers een belangrijk deel van de resterende vorderingen nooit zullen terugzien. De belangrijkste crediteur is Belfius voor een bedrag van 658 miljoen euro. Daarnaast hebben de drie gewesten nog 450 miljoen euro tegoed van de Gemeentelijke Holding (de helft voor rekening van de Vlaamse overheid) en bedragen de overige bankschulden ongeveer 18 miljoen euro.

Maar ook veel gemeentelijke aandeelhouders hebben nog een vordering van samen zowat 17,5 miljoen euro: besturen die in 2009 intekenden op de kapitaalverhoging van de Gemeentelijke Holding, hebben namelijk recht op een preferent dividend dat door de algemene vergadering van mei 2011 wel werd toegekend maar nooit uitbetaald. Volgens de vereffenaars zal deze vordering nooit volledig verzilverd worden. Op de algemene vergadering van juni 2022 was sprake van een waarschijnlijke realisatiegraad van 2 tot 20%, afhankelijk van de afloop van de rest van de operatie. Per gemeente wordt dit dus niet meer dan een habbekrats.

Momenteel verhinderen nog twee juridische procedures de volledige afronding van de vereffening. Ten eerste is er de rechtszaak aangespannen door de gemeenten Linkebeek en Schaarbeek tegen de kapitaalverhoging van 2009. De besturen kregen zowel in eerste aanleg als in beroep ongelijk, maar het is nog niet duidelijk of ze nog naar het Hof van Cassatie trekken. Een tweede probleem zit bij de federale overheid. Die heeft er zich in 2011 toe verbonden de helft van het negatieve saldo van de vereffening op zich te nemen, met een maximum van 132,5 miljoen euro. Dat bedrag staat intussen vast, maar de federale regering wil naar eigen zeggen nog enkele belangrijke technische en juridische aspecten uitklaren, voordat ze dit financiële engagement effectief kan nakomen. – Jan Leroy

GEMEENTE BOCHHOUT

Gebruik hout en maaisel uit landschapsbeheer

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) liet in 2021-2022 onderzoeken wat het economisch potentieel is van biomassa-resten uit landschapsbeheer. De studie is beschikbaar in de publicatiedatabank van de Vlaamse overheid.

Maaisel, takken en snoeihout van het onderhoud van berm, bomen en struiken worden nog vaak als afval beschouwd. Maar er zijn mogelijkheden om die biomassa te gebruiken als grondstof voor materiaal, energie of verrijking van de bodem. Er vonden de voorbije jaren verschillende experimenten plaats om biomassa uit natuur- en landschapsbeheer lokaal te gebruiken. Zo werd versnipperd hout ingewerkt in de bodem of deed het dienst als brandstof in biomassaketels. Het maaisel werd verwerkt in compost, en grasvezels werden gebruikt voor papierproductie.

Onderzoekers van de VLM analyseerden zestien projecten en concludeerden dat de benutting van biomassa uit landschapsbeheer de kosten voor het beheer deels compenseert. Er zijn ook tal van voordelen voor het milieu, het landschap en de biodiversiteit. De uitdaging is om voldoende biomassa van de vereiste kwaliteit voor de beoogde toepassing bijeen te brengen.

De VLM-studie 'Economisch potentieel van biomassa uit landschapsbeheer' biedt inspiratie voor toekomstige samenwerkingsmogelijkheden voor benutting van biomassa, de logistieke organisatie, en het nastreven van hoogwaardige toepassingen en een duurzaam verdienmodel. – Sara Coessens

Verkorte procedure erkenning lokale geloofsgemeenschappen: deadline nadert

In oktober vorig jaar keurde de Vlaamse regering een nieuw decreet voor de erkenning van de lokale geloofsgemeenschappen goed. Het biedt lokale geloofsgemeenschappen rechtszekerheid met de daarbij horende financiële ondersteuning en vooral ook bescherming tegen onterechte kritiek. Maar tegelijk worden ook de plichten die hier tegenoverstaan aangescherpt. Denk maar aan de grenzen aan buitenlandse financiering, de eis om transparantie en de garantie op het respecteren van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Maar tegelijk worden ook de plichten die hier tegenoverstaan aangescherpt. Denk maar aan de grenzen aan buitenlandse financiering, de eis om transparantie en de garantie op het respecteren van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

De lokale geloofsgemeenschappen die vóór 1 juli 2019 al een erkenningsaanvraag indienden, komen in aanmerking voor een verkorte procedure. Die loopt nog tot 15 november.

Tijdens de screeningsprocedure van de erkenningsaanvragen zal de Vlaamse Informatie- en screeningsdienst aan de betrokken lokale besturen advies vragen. Bij de erkenningsprocedure wordt onder meer gepeild naar de duurzame contacten met de gemeente en de maatschappelijke relevantie van de lokale geloofsgemeenschap. _ Sabine Van Cauwenberge

MAASMECHELEN

Cyberveiligheid in de kijker

Sinds vorig jaar organiseert het Europees Agentschap voor Netwerk- en Informatieveiligheid (ENISA) in oktober de European Cybersecurity Month. Met diverse activiteiten en een aanbod van handige materialen wil het extra de aandacht vestigen op internetveiligheid en een goede cyberhygiëne. Niet alleen de bevolking en organisaties, ook steden en gemeenten hebben er baat bij. Zo werd het bestuur van Maldegem recent nog het slachtoffer van een cyberaanval.

De VVSG wil lokale besturen daarom aanmoedigen om aan cyberveiligheid te werken. Zoek je naar een omvattende en pragmatische strategie voor het bestrijden van cyberveiligheidsincidenten? Dan biedt het draaiboek cybercrime zeker hulp. Het werd net als elf andere tools in samenwerking met een taskforce van experts opgesteld op maat van steden en gemeenten. Wie al bezig is maar nog wat expertise en praktijkvoorbeelden kan gebruiken, is altijd welkom op een van onze inspirerende webinars. Ook tijdens de European Cybersecurity

Month organiseert de VVSG een digitale sessie over hoe je goede cyberhygiëne opbouwt.

Cyberveilig zijn is ook weten waar je kwetsbare plekken zitten. Dit na jaar zullen opnieuw veertig lokale besturen de kans krijgen om hun IT-omgeving kosteloos te laten doorlichten door de ethische hackers van Hogeschool West-Vlaanderen. Studenten uit de richting Cyber Security Professional leggen samen met de deelnemers kwetsbaarheden bloot en bezorgen de lokale besturen advies om dit zelf te kunnen opvolgen. Deelnemers kunnen daarnaast nog kiezen uit twee optionele testen. Nieuw dit jaar is de test op een beveiligingscamera in eigen beheer: is de camera voldoende beveiligd tegen een cyberaanval? Dit onderdeel is eveneens te combineren met een ICT-veiligheidsaudit met cofinanciering via Audit Vlaanderen. _

Jolien Schoonooghe

Al onze acties in het kader van de European Cybersecurity Month zijn te bekijken op vvsg.be/cyberveiligheid

Een lokaal bestuur kan vandaag geen ongezonde horeca weigeren, want het moet dan alle horeca weigeren en dat is ook in een schoolomgeving moeilijk. We vragen een juridisch kader, zodat we kunnen afdwingen dat er geen fastfood komt in bepaalde buurten.

Nathalie Debast, woordvoerder VVSG - Gazet van Antwerpen 2/9

De afgelopen jaren deden we dat alleen op de landelijke wegen, maar nu gaan we overal kijken waar we de verlichting kunnen uitzetten tussen 23 uur 's avonds en 5 uur 's ochtends. De reactie van de burgers viel goed mee. Ze realiseren zich dat onze energiefacturen ook met hun geld betaald worden.

Simon Lagrange, burgemeester van Zulte - De Standaard 1/9

Ik denk dat er heel wat studies nodig zijn om te analyseren hoe we de openbare ruimte vrouwvriendelijker kunnen maken. Er zullen projecten moeten komen om daarop in te spelen. Uiteindelijk zal dat met trial-and-error gaan. Ik denk dat we er ook voor moeten zorgen dat de stad voor andere groepen in de samenleving ook toegankelijker wordt.

Philippe Van Parijs, filosoof UCL in De Morgen 7/9

Regionaal nieuws is ongelofelijk belangrijk. Daar zie je de lokale democratie: mensen die hun wijk opnieuw betoveren omdat ze een actiecomité oprichten, of een processie voorbereiden. Dat wil toch elke mens? Een beetje erkenning en waardering krijgen?

Theatermaker Dominique Willaert - Knack 14/9

De wetgeving over vergunningsaanvragen is zo ingewikkeld gemaakt dat ze aanzet tot lobbyen. Het zakboekje ruimtelijke ordening is meer dan 1500 pagina's dik. Stedenbouwkundige ambtenaren zitten geregeld met de handen in het haar vanwege de juridisering van het ruimtelijk beleid. (...) De vraag of een vergunning kan worden verleend, heeft nog weinig te maken met goede ruimtelijke ordening.

Tom Coppens, hoogleraar UAntwerpen - Knack 7/9

We verwachten bijzonder veel problemen en frustraties bij lokale besturen bij het aanvragen van de subsidies voor afvalbeheer, want het aantal aanvragen zal het beschikbare budget ruimschoots overstijgen. Deze besparing staat ook in groot contrast met wat de Vlaamse regering de komende jaren verwacht van de lokale besturen, bijvoorbeeld meer selectieve inzameling van bioafval.

VVSG-voorzitter Wim Dries over de besparing die de Vlaamse regering wil doorvoeren op subsidies voor lokaal afvalbeheer - Belga 15/9

FRANÇOIS THALIS

De Vlaamse concessie voor laadpalen is operationeel

De Vlaamse concessie voor het plaatsen van publiek toegankelijke laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen op openbaar domein, is sinds 1 september operationeel. Burgers en gemeenten kunnen zo een publieke laadpaal aanvragen. De Vlaamse overheid stuurde hierover een nieuwsbrief naar de gemeenten.

De Vlaamse regering heeft de concessie gegund aan Engie en Total Energies. Zij zijn dus verantwoordelijk voor de uitrol van de laadpalen binnen de concessie.

Via het loket Paal volgt Wagen kunnen burgers publiek toegankelijke laadpalen aanvragen op maximaal 250 meter afstand van hun

woont. Ook ondernemingen en taxi-/deelautobedrijven kunnen via deze weg aanvragen indienen.

Er is een e-loket voor de lokale besturen geopend waar voorstellen voor strategische plaatsing kunnen worden doorgegeven. De Vlaamse overheid stelt ook open data en een GIS-laag ter beschikking waarop de bestaande laadpunten terug te vinden zijn.

Het departement MOW vraagt de gemeenten om voor de uitrol van de publiek toegankelijke laadinfrastructuur een SPOC (Single Point of Contact) binnen de stad/gemeente door te geven voor alle communicatie tijdens de looptijd van de Vlaamse concessie. _ Erwin Debruyne

Wijzigingen decreet integraal handelsvestigingsbeleid op komst

De Vlaamse regering nam op 15 juli een eerste principiële beslissing om het decreet integraal handelsvestigingsbeleid te wijzigen. In grote lijnen is de VVSG tevreden met de meeste voorgestelde wijzigingen, aangezien we hiervoor vragende partij waren. Zo keken heel wat gemeenten al lang uit naar de opdeling van de te ruime categorie 'andere producten' en naar het vergunningsplichtig maken van het opsplitsen van kleinhandelsbedrijven. Toch zijn er ook enkele, niet onbelangrijke, minpunten en aandachtspunten. We betreuren dat de inperking van de vrijstellingsregeling voor tijdelijke vestigingen op bedrijventerreinen niet opgenomen is in het ontwerp van decreet. Verder mag het nu niet stoppen bij deze concrete wijzigingen en blijft het noodzakelijk dat er eindelijk een al lang aangekondigd, ambitieus Vlaams beleidskader voor detailhandel komt.

Het gaat hier om ontwerp van decreet, nog niet om definitief beslist beleid. Het ontwerp van decreet is nu voor advies voorgelegd aan SARO en SERV. We houden je verder op de hoogte. _ Bart Palmaers

STEFAN DEWICKERE

Legalisatie van beëdigde vertalingen kan door vertalers zelf

Sinds 1 maart 2021 kunnen beëdigde vertalers hun vertalingen zelf legaliseren door een persoonlijke officiële stempel op het document aan te brengen. Let wel: dit geldt enkel voor gebruik in België en in landen met vrijstelling van legalisatie door de FOD Buitenlandse Zaken.

De VVSG verneemt nu echter van de FOD Justitie dat niet alle lokale besturen van deze veranderde richtlijn op de hoogte zijn en dergelijke beëdigde vertalingen voorgelegd door burgers zouden weigeren. We willen dus graag nog eens aan deze nieuwe regeling herinneren. Op de

website van de FOD Justitie vind je alle informatie over welke vermeldingen aangebracht moeten zijn bij zo'n beëdigde vertaling, hoe die officiële stempel eruit ziet, en wat de te nemen stappen zijn indien de vertaling niet van de officiële stempel voorzien is. _ Lotte Van Liefde

Stap mee met Fluvius door de klimaat- en energietransitie

Samen investeren in netinfrastructuur om het energie- en klimaatplan van jouw stad of gemeente te realiseren.

Naast technische, economische en ecologische aspecten spelen ook de noden van de klant en sociaal verantwoorde keuzes mee.

We zoomen in op

- | DE ENERGIETRANSITIE en de LANGE TERMIJN INVESTERINGSPLANNEN
- | HEMELWATER - en DROOGTEPLANNEN
- | DUURZAME MOBILITEIT.

Als lokaal bestuur ontvang je o.a. richtlijnen over elektrisch laden en ondersteunende netkaarten.

We ontmoeten je graag op de
VVSG Klimaatdag | Brugge | 13 oktober 2022

Sessieronde 3, 14u00 – 15u00:
sessie 21 Fluvius.

Meer weten?

fluvius.
Tot bij u

Geert Van Tieghem

Raadslid Brugge

Geert Van Tieghem, oppositieraadslid en fractieleider in Brugge, kreeg het estafettetokje van schepen Maarten Van Tieghem uit Wortegem-Petegem, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Brugge.

Wat betekent je politieke functie voor jou?

Engagement voor onze 'scone' stad en haar inwoners.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

De aanschaf van een lidkaart van de Volksunie toen ik in de humaniora zat. De Voerstreek was toen het toneel dat symbool stond voor de taalstrijd in heel België. De legitieme strijd van de Vlaamse beweging om meer bestuurlijke autonomie en/of onafhankelijkheid heeft mij steeds geïntrigeerd.

Kom je uit een politiek nest?

Nee, wel uit een warm Vlaams nest.

Wat zie je als je grootste prestatie?

Vanuit de oppositie hebben we diverse voorstellen gelanceerd die aanvaard werden door het Brugs college, waar de stadskas beter van werd. Zo drong ik er sinds 2017 op aan de verzekeringsportefeuille van de groep Brugge te herzien, wat uiteindelijk vorig jaar leidde tot een jaarlijkse besparing van ruim een miljoen euro!

Neem je deze functie mee naar huis?

Jazeker, de functie van fractievoorzitter neem ik zeer ter harte. Het politieke werk vergt veel van mijn schaarse vrije tijd, maar ik doe het met hart en ziel. Als perfectionist wens ik steeds een dossier van a tot z te kennen. Een voltijdse baan combineren met een politiek mandaat is geen sinecure... het wordt door velen zwaar onderschat. Een opwaardering van het mandaat van raadslid is mijns inziens broodnodig.

Heb je vrienden in de politiek?

Jazeker, zowel binnen als buiten de partij. Onze constructieve bijdragen om de stad beter te maken worden gewaardeerd, ook binnen de stadsadministratie.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Met bestuurs- en fractieleden binnen de partij. En met de mensen die het dossier aanbelangt. Een politicus moet een luisterend oor hebben; actief luisteren is een grote gave.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Werkkracht en doorzettingsvermogen.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Politieke dossiers gaan vaak zeer traag vooruit of staan maanden/jaren stil. Daar heb ik het erg lastig mee. Denk aan het Brugse voetbaldossier, de Visartsluis, de Steenbruggebrug... Ik merk grote verschillen met de wereld waarin ik beroepshalve actief ben. In de complexe en steeds veranderende wereld van de sociale wetgeving moet alles veel sneller vooruitgaan en is een dergelijke 'stilstand' onmogelijk en onwerkbaar...

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositiedid?

Gemeenteraadsleden moeten telkens weer gedreven zijn om goede voorstellen te doen en die te realiseren. Hierbij moeten ze wel de eerlijkheid hebben te erkennen wanneer een voorstel van een raadslid van een andere partij is gekomen. Vaak steken politici graag de pluimen op hun eigen hoed met voorstellen van anderen... In Brugge heeft het bestuur vaak de 'gele' mosterd bij onze fractie gehaald, zonder dit te erkennen.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Allen die binnen de Vlaamse beweging de idealen van vrede en meer zelfbestuur koesterden.

Wie zijn je huidige helden?

Iedereen die zich belangeloos inzet voor anderen in onze maatschappij, mag zich een held noemen.

Waar zou je nu het liefste zijn?

Waar ik ben, in Brugge, de mooiste stad ter wereld. Brugge 'in m'n erte'!

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

Geen idee.

Wat koester je het meest?

Mijn twee schatten van dochters Stien en Soetkin, mijn vrouw Veronique, mijn ouders en schoonouders, mijn familie en mijn vrienden.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

In totale eenzaamheid sterven. Geen afscheid kunnen nemen van je dierbaren, zoals sommige mensen overkomen is tijdens de coronapandemie. Dat moet verschrikkelijk zijn.

Wat is je favoriete bezigheid?

In mijn weinige vrije tijd ga ik minivoetballen en neem ik deel aan toeristische wandel- en fietszoektochten in heel Vlaanderen. Vóór mijn politiek engagement organiseerde ik, samen met onze vriendenvereniging Die Scone, tien jaar lang wandelzoektochten in onze feeëriekke, historische binnenstad.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Uiteraard! Wie niet op café gaat, weet niet wat er leeft in de samenleving. Na iedere gemeenteraad gaan we er trouwens met de fractie nog 'eentje' drinken...

Wat is je motto?

Bluyn goan! En elke dag opnieuw... carpe diem!

Aan wie geef je de estafettetok door?

Aan Jan Rosschaert, schepen van onder andere toerisme in Hamme. —

BART LUSUY

Zes jaar geleden werd **Wim Dries** voorzitter van de VVSG. Volgens hem stond de VVSG toen voor vijf grote werven: smart city's, duurzameontwikkelingsdoelstellingen, financiering van gemeenten, burgerparticipatie en VVSG 3.0. En die zijn volgens hem nog altijd actueel. 'Maar we moeten nu ook nadenken over de rol van de lokale besturen in 2030.'

Zes jaar werken aan vijf werven

'Van het lineaire denken zijn we met zijn allen overgegaan naar het transitiedenken waarbij alles aan elkaar hangt, dus ook duurzaamheid aan participatie, alles heeft tentakels met alles.'

STEFAN DE WICKEKE

‘De inflatie is enorm en de opdrachten breiden maar uit. Tegen de volgende beleidsperiode zullen we ons goed moeten voorbereiden. We hebben een aantal successen behaald, maar we zijn nog niet waar we moeten zijn.’

Als kersvers voorzitter van de VVSG zag Wim Dries zes jaar geleden vijf grote werven voor de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Nu, zes jaar later, wil Lokaal van hem weten hoe het ondertussen met die werven staat. Zijn de werkzaamheden voldoende gevorderd? En wat staat er nu te gebeuren? Hij wil beginnen met de werf die toen als laatste werd genoemd: de organisatie van de VVSG zelf. ‘Dat was niet de gemakkelijkste werf,’ zegt Wim Dries. ‘Op drie niveaus wilden we dat de organisatie zou veranderen: bestuurlijk, als organisatie zelf en fysiek met eerst de verhuizing naar Huis Madou en dan het thuiswerk. Toen ik begon, leerde de toen nieuwe directeur Mieck Vos de organisatie nog kennen, Mark Suykens ging begin 2017 met pensioen, eind 2019 stopte Mieck en op 1 februari 2020 begon Kris Snijkers, zes weken voor de coronapandemie.’

Welke van de drie was voor u de meest urgente transitie?

‘Het bestuurlijke, want ik wilde dat meer gemeenten zich bij de vereniging betrokken zouden voelen. Dat is wat zoeken geweest. Met vallen en opstaan hebben we inmiddels zes bestuurlijke commissies bestaande uit meer dan honderd bestuurders die het personeel van de VVSG mee voeden en vice versa. Het is een moeilijk evenwicht maar de betrokkenheid van de politici is hierdoor groter geworden. Tegelijk kwamen er minder leden in de Raad van Bestuur en in het Dagelijks Bestuur. Dat is beter voor een krachtiger bestuur waarbij de dossiers goed worden voorbereid. Elk van de zes bestuurlijke commissies heeft inhoudelijk sterk werk geleverd. Er zit een dynamiek in. Dus dat is zeker geslaagd.’

De VVSG is ondertussen organisatorisch anders geworden.

‘Ook op de gemeenten is er organisatorisch veel afgekomen, denk maar aan de integratie van OCMW en gemeente, de samenwerkingsverbanden, de regiovorming. De VVSG moet dit alles kunnen ondersteunen. De VVSG was een krachtige organisatie met gedreven stafmedewerkers, gespecialiseerd in vakdomeinen, maar de lokale besturen hebben een bredere benadering nodig. Van het lineaire denken zijn we met zijn allen overgegaan naar het transitiedenken waarbij alles aan elkaar hangt, dus ook duurzaamheid aan participatie, alles heeft tentakels met alles. Die werking wilden we breder zien, zowel voor de belangenbehartiging als voor de netwerking. Dankzij deze transitie maken we de organisatie wendbaarder en kunnen we de lokale besturen breder ondersteunen, wat de bedoeling was. Dit

gaat natuurlijk gepaard met wat transitiepijnen. Maar het personeel zet op vraag van de politici deze stappen. De VVSG is als organisatie gegroeid van een 1.0 als VBSG (de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten) naar de huidige VVSG 3.0, met meer dan tweehonderd medewerkers die financieel maar ook op het vlak van IT ondersteund moeten worden. Een organisatie 3.0 worden is niet gemakkelijk. Daarnaast is de financiering nog een uitdaging.’

Pakweg vijftien jaar geleden werkte de VVSG voor een derde met eigen inkomsten, een derde met lidgelden en een derde met projectmiddelen. Vooral dat laatste deel is enorm toegenomen. Hoe staat u daar tegenover?

‘Het aandeel van de lidgelden was niet langer houdbaar, de steden en gemeenten konden die jaarlijkse groei niet blijven opbrengen. De projecten hebben nu een groter aandeel, terecht ziet de Vlaamse overheid dat de VVSG vlot kennis kan delen met de besturen die zeer geëngageerd zijn. Dat is het goede werk van de teams van zowel Mark Suykens, Mieck Vos als Kris Snijkers die ieder met hun heel eigen stijl hebben bijgedragen aan de toekomst van de VVSG.’

‘De kosten blijven stijgen. Hoe blijf je als organisatie gezond en wat is de ideale verhouding tussen de inkomsten? De link met de lokale besturen is toch ook een uitdaging, hoe hou je alle 300 gemeenten erbij en hoe bewijzen we dat de VVSG trouwhartig is en het waard is om voor de leden op te komen? Ik geloof dat er nu wel 220 commissies, werkgroepen of samenwerkingsverbanden bestaan waarbij gemeenten worden betrokken. Maar iets wat nodig en zinvol was in 2015, is dat misschien niet meer in 2022 en kan misschien worden opgedoekt? De verbanden kunnen ook meer worden vernieuwd, een bestuur dat in ’15 vooruitliep op het vlak van participatie, doet dat vandaag niet per se nog altijd. Bovendien moeten we altijd nieuwe steden en gemeenten aanspreken.’

Naast de financiering van de VVSG wilde u zes jaar geleden ook een werf om de gemeenten beter te financieren?

‘Als voorzitter is dit een van mijn stokpaardjes. De financiering is een bijzonder grote uitdaging voor de lokale besturen, er zit veel druk op. Voor het pensioendossier van de statutairen konden we veel impact hebben op het Vlaamse regeerakkoord van 2019 dat extra middelen reserveerde voor de pensioenen en de open ruimte. Dat was een succes, maar de inflatie is enorm en de opdrachten breiden maar uit. Daar zit veel spanning op bij de lokale besturen. Tegen de volgende beleidspe-

riode zullen we ons goed moeten voorbereiden, zowel voor het Vlaamse als voor het federale niveau. We hebben een aantal successen behaald, maar we zijn nog niet waar we moeten zijn.'

Prolocus is toch uit de startblokken geschoten.

'Dat we voor de contractuele werknemers nu Prolocus hebben, geeft zeker slagkracht. Het is een van de dossiers waarvan ik trots ben dat we dat hebben kunnen realiseren. We hebben zomaar eventjes, weliswaar op basis van Provant, een van de grotere pensioenfondsen kunnen creëren, goed voor 90.000 medewerkers. Dat is gigantisch. Het is een mooi dossier dat dankzij de netwerkorganisatie is gelukt.'

Hop naar de volgende werf. Smart city's?

'Vandaag zou ik dat future-proof cities noemen, of gewoon toekomstbestendige steden, inclusieve steden waar iedereen zich thuis voelt, met respect voor de natuurlijke bronnen zoals energie, water en grondgebruik waarbij onder andere technologie gebruikt wordt om dit te verwezenlijken. Je wordt met technologie en data alleen geen slimme stad, wel als je outreachend en inclusief te werk gaat en iedereen mee is, dan zet je stappen vooruit. We zijn er nog niet. Als VVSG moeten we hierin coördinerend optreden. Vlaanderen is actief en stimuleert volop, maar wij moeten hiervoor de juiste schaal vinden, zonder dat het wordt opgelegd, maar wel in een synergie met de federale en Vlaamse overheid. Je mag niet vergeten dat gemeenten ook veel taken vervullen voor de federale overheid, denk maar aan het registreren van huwelijken en begrafeningen. De integratie van de drie overheden is ontzettend belangrijk. Nu is het landschap nog te versnipperd. Dat Vlaanderen inspanningen levert, betekent niet dat het dit van de lokale besturen moet overnemen. Wij moeten zelf bepalen hoe we werken, dat hoeft Vlaanderen niet te zeggen. Vlaanderen moet ten dienste staan van de technische ontwikkeling, de uitbouw en de uitrol, en ons hierin ondersteunen.'

'Op dat vlak bestaan er veel samenwerkingsverbanden gaande van Cipal tot Vera of de centrumsteden; als voorzitter van de 300 steden en gemeenten probeer ik hen ook bij de evoluties te betrekken. Ik zet me hier in een spagaat, want Heers is Antwerpen niet. Dat blijft een uitdaging. Centrumsteden hebben meer slagkracht, hoe kun je de frontrunners vooruit laten lopen, zonder dat de anderen op het einde van de dag achterblijven?'

'Het kennisdelen is op alle werven geslaagd. De kennis wordt beter gedeeld, al ben ik niet zo tevreden over het kennisnetwerk en de digitale afhandeling. De VVSG heeft wel haar taak opge-

STEFAN DEWICKERE

nomen om goede ideeën en praktijken te delen. Digitaal kan het nog beter, maar ook Rome is niet op één dag gebouwd.'

Helpen fusies bij de slagkracht van het lokale bestuur?

'Ook dat is een behoorlijke spagaat voor een voorzitter want de autonomie van het lokale bestuur is bijna heilig voor mij. We moeten afstemmen, standaarden afspreken, maar soms wordt het systeem uitgehold.'

'Kijk, zelfs Genk is te klein voor de uitdagingen van de toekomst. Daarom zijn wij als centrumstad bereid tot een fusie, want we nemen veel centrumfuncties op ons met een relatief kleine bevolking. Maar 'it takes two to tango.'

Vaak willen de buurgemeenten niet met de centrumstad samengaan, ze kiezen dan nog eerder voor een donutfusie?

'Fusies tegen een centrumstad, dat kan het doel toch niet zijn. Persoonlijk ben ik voor fusies maar ook voor lokale autonomie. De fusieverklaringen creëren nu een dynamiek, al blijft samenwerking zeer belangrijk. Fusies maken het besturen niet goedkoper, maar ze kunnen de slagkracht wel verhogen, dat heb ik zelf ook gemerkt bij de fusies van de politiezones. Je kunt hierdoor gespecialiseerder of dieper werken.' 'Gelukkig informeert de VVSG goed, want er komen bij zoveel zaken bij het lokale bestuur spe-

'Je wordt met technologie en data alleen geen slimme stad, wel als je outreachend en inclusief te werk gaat en iedereen mee is, dan zet je stappen vooruit.'

STEFAN DEWICKERE

‘Ik geloof in bottom-up inspraak en een bestuur dat durft beslissen. Ik ben verkozen om leiderschap te tonen. Dus moet ik begeleiden, ondersteunen en goede voorbeelden delen.’

cialisaties kijken. Schaalvergroting is niet altijd de oplossing, maar op een aantal aspecten zou Genk zich door een fusie kunnen verbeteren.’

Op het lijstje van de werven stond zes jaar geleden ook burgerparticipatie. Hoe staat het daarmee?

‘Genk heeft daar enorm op ingezet. We maken burgerbegrotingen van 100.000 euro mogelijk en in de eerste ronde zijn er negentien van goedgekeurd. Nu starten we de tweede ronde. Burgers moeten op een andere manier bij het beleid worden betrokken. Ik zit nu al 27 jaar in de gemeenteraad en ik voel heel goed dat mensen mee willen beslissen, we staan dicht bij de bevolking en je kunt veel van elkaar leren.’

‘De VVSG heeft veel samenwerking en kennis in Vlaanderen gebundeld, maar zelf minder baanbrekend gewerkt. Er is wel voldoende aandacht voor en betrokkenheid bij de VVSG-medewerkers. Op dit vlak mogen we nog meer ondersteunend werken en het mag nog meer op de agenda komen. Het is te mooi en te belangrijk. Ik geloof in bottom-up inspraak en in een bestuur dat durft beslissen. Ik ben verkozen om leiderschap te tonen. Dus moet ik begeleiden, ondersteunen en goede voorbeelden delen.’

Last but not least, de werf van de duurzameontwikkelingsdoelen. Hoe staat het daarmee?

‘Ook dat is een stokpaardje van mij, net als de andere werven. Ik geloof in het morele kader ervan. We zijn er al sinds 2016 mee bezig en de VVSG heeft ze mee op de kaart gezet. In 2018 hebben zo’n 200 gemeenten het kader van de duurzameontwikkelingsdoelen in hun meerjarenplan gebruikt. Bijna alle 300 gemeenten hebben daarnaast ook het klimaatpact ondertekend, wat er

een onderdeel van is. Het pluspunt is het morele kader en het kruispunt van de doelstellingen. Hou dus op met lineair denken, want er zijn zeventien doelstellingen en vijf p’s, werken aan armoede betekent werken aan de man-vrouw-verhoudingen, aan de arbeidsmarkt, aan het onderwijs, aan de huisvesting. Je moet dat integraal benaderen. Daarvoor dient dat morele kader. We waren tevoren al goed bezig met de millenniumdoelstellingen, de zeventien zijn een nieuw kader voor deze vijftien jaar. Van 200 gemeenten die in 2018 de SDG’s in hun meerjarenplan hebben gebruikt, moeten we groeien naar 250 gemeenten in 2024. Dat zou immens zijn.’

‘Door de SDG-monitor wordt het kader van de doelstellingen ook goed gewogen en geeft het ook richting.’

Ziet u nieuwe werven voor de volgende jaren?

‘Deze vijf werven zijn nog altijd actueel. We zullen nog meer moeten samenwerken. Veel gemeenten zijn met een zoekproces bezig, maar dat wil niet zeggen dat fusies of herindelingen opgelegd moeten worden.’

‘We moeten nadenken over de rol van de lokale besturen in 2030. Neem de huidige energiecrisis. Die is gigantisch. Lokale besturen kunnen de gasprijs niet beïnvloeden, maar we kunnen mensen wel stimuleren in het isoleren, in het delen van energie. In Genk noemen we dat, in navolging van ons participatieproject Iedereen Genkt, Iedereen produceert. In zulke zaken kunnen lokale besturen het verschil maken. Wij kunnen de energietransitie versnellen door minder te doen gebruiken en meer mensen te doen produceren. Deze rol kunnen we als lokale besturen nog verdiepen.’ —

Een partner dichtbij

die je ver brengt

Eén aanspreekpunt: jouw Relationship Manager

Onze missie? Je dagelijks begeleiden bij de realisatie van je projecten. Dankzij je vertrouwde contactpersoon met kennis van je specifieke situatie, geniet je bij ING van een dienstverlening op maat. En dit ondersteund door het advies van een team van experts.

Neem contact op met je RSM op ing.be/publicsector

do your thing

Lokale schulden wegen minder zwaar

Eind 2021 hadden de Vlaamse gemeenten en OCMW's in totaal ruim 8,1 miljard euro schulden uitstaan. Dat bedrag ligt zowat 2 miljard euro lager dan in 2013. Ook de rentelasten wegen budgettair steeds minder zwaar door. Het is wel zeer de vraag of deze dalingen voldoende ruimte creëren om de vele uitgavenstijgingen op te vangen waar de lokale besturen voor staan.

Sinds de invoering van de beleids- en beheerscyclus (BBC) in 2014 gaan gemeenten en OCMW's geen leningen meer aan voor de financiering van investeringen (de vroegere buitengewone dienst), maar om een evenwicht te realiseren tussen alle uitgaven en ontvangsten die in een bepaald jaar moeten gebeuren. Vanuit die benadering staat er dus geen rem op de maximale hoeveelheid schulden. Maar daarnaast is er de zogenaamde autofinancieringsmarge, die bepaalt dat een bestuur op het einde van de planningsperiode in staat moet zijn om met het overschot uit de exploitatie ten minste de recurrente schuldaflossingen te financieren.

Of het een met het ander te maken heeft, vergt bijkomend onderzoek, maar een vaststelling is in elk geval dat het bedrag van de financiële schulden van de Vlaamse gemeenten en OCMW's sinds 2014 sterk is afgenomen. Dat blijkt duidelijk uit grafiek 1. Voor alle duidelijkheid: het gaat om de totale financiële schulden, zonder aftrek van de schulden van het OCMW bij de gemeente. Deze onderlinge schulden bedroegen in 2021 minder dan 20 miljoen euro. Het is niet

zo dat de lokale investeringen in de betrokken periode zouden zijn stilgevallen. Wellicht heeft de BBC er mee voor gezorgd dat besturen kritischer kijken naar leningen, en die niet, voor een lager bedrag of pas later opnemen. Gemeenten en OCMW's laten dus meer de echte thesaurienoden spelen en niet het pure feit dat er een grote investering op de planning staat. Dat vermoeden wordt bevestigd door de vaststelling dat, zeker de laatste jaren, diezelfde besturen hun voorraad liquide middelen wat hebben afgebouwd, nl. van 4,7 miljard euro in 2017 naar nog 3,8 miljard euro eind 2021.

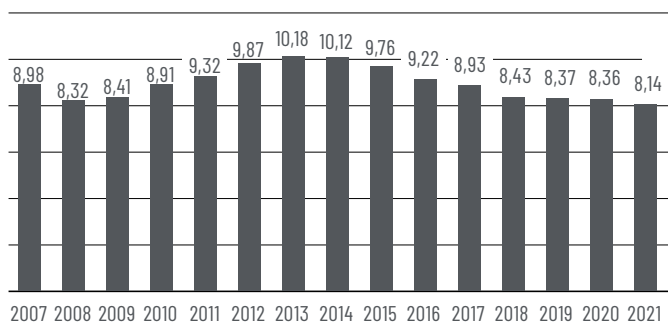
Naast de invoering van de BBC is ook de overname van schulden van fusiegemeenten in 2018 (voor een kleine 100 miljoen euro) een deel van de verklaring voor de dalende tendens. Tot slot kunnen we ook stad en OCMW Antwerpen niet onvermeld laten. Die bouwden hun uitstaande financiële schulden tussen 2014 en 2021 met ca. 710 miljoen euro af, wat goed is voor ruim een derde van de daling van de schulden van alle Vlaamse lokale besturen samen in die periode. ①

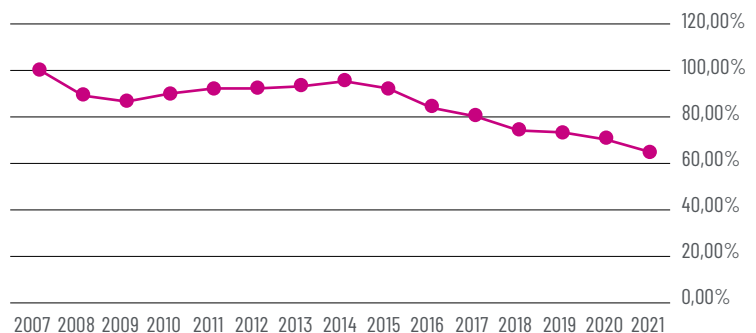
We kunnen de uitstaande schulden ook relatief bekijken, door ze af te zetten tegen de almaar stijgende activiteiten van de Vlaamse gemeenten en OCMW's. Dat doen we door de financiële schulden te delen door de totale exploitatie-uitgaven. Die bekijken we voor de jaren tot en met 2019 zonder de gemeentelijke dotatie aan het OCMW. Vanaf 2020 zit die niet meer in de exploitatie-uitgaven.

In 2007 telden de Vlaamse lokale besturen nog ongeveer even veel financiële schulden als er jaarlijks exploitatie-uitgaven waren. In 2021 is dat aandeel teruggevallen tot een kleine 65%. Met andere woorden, de totale financiële schulden dalen niet alleen in absolute cijfers, maar worden ook in verhouding tot de uitgaven minder belangrijk. Bij dit soort gegevens mogen we uiteraard niet

① Financiële schulden Vlaamse gemeenten en OCMW's (in mld euro)

② Financiële schulden Vlaamse gemeenten en OCMW's in verhouding tot de exploitatie-uitgaven

STEFAN DEWICKERE

In 2007 telden de Vlaamse lokale besturen nog ongeveer even veel financiële schulden als er jaarlijks exploitatie-uitgaven waren. In 2021 is dat aandeel teruggevallen tot een kleine 65%. Met andere woorden, de totale financiële schulden dalen niet alleen in absolute cijfers, maar worden ook in verhouding tot de uitgaven minder belangrijk.

blind zijn voor afwijkende individuele gemeentelijke gegevens. De mediaan (de middelste waarde als je de gemeenten rangschikt van laag naar hoog) ligt op 65%. In 85 gemeenten bedraagt de verhouding schulden/exploitatie-uitgaven 44% of minder, maar er zijn ook veertig besturen met een waarde van 110% of meer. **2**

Rentelasten

Met een lening realiseert een bestuur vandaag koopkracht die er anders pas in de toekomst zou zijn. De kostprijs van de lening is de rente, de vergoeding die de verstreker van het geld – doorgaans een bank, maar bij de uitgifte van schuldpapier kan het ook een institutionele belegger zijn – aanrekent als compensatie voor het tijdelijk afstand doen

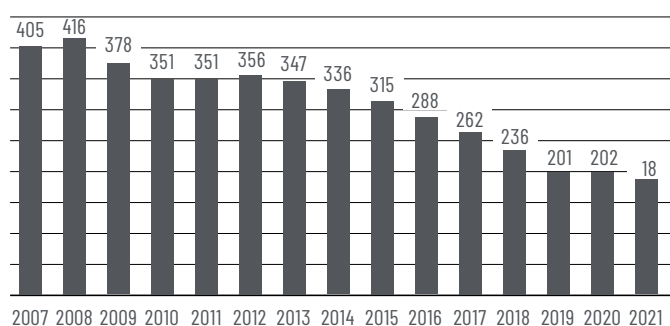
van eigen koopkracht, voor het risico op wanbetaling en voor de verwachte geldontwaarding (inflatie) gedurende de looptijd van de lening.

Vlaamse gemeenten en OCMW's betalen steeds minder rente-uitgaven. In 2007 ging het nog om 405 miljoen euro. Dat bedrag was in 2021 teruggevallen tot 185 miljoen euro, of meer dan een halvering (grafiek 3). Die afname is dus een stuk groter dan die van de uitstaande schulden. De verklaring ligt uiteraard in de sterke daling van de intrestvoeten in dezelfde periode. Dat kunnen we zien door de rentelasten van een bepaald jaar af te zetten tegen de uitstaande financiële schulden op 31 december van datzelfde jaar. Op die manier krijgen we een zicht op de gemiddelde intrestvoeten die de Vlaamse lokale besturen voor hun

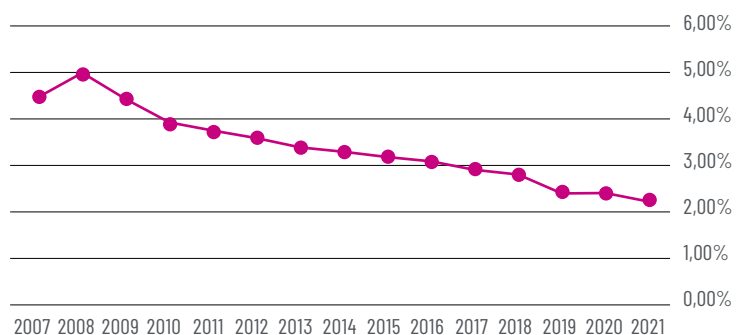
financiering moesten betalen. Het dalende verloop is ook hier duidelijk: van 4,5% in 2007 tot amper 2,3% in 2021. Een stuk van de verklaring ligt trouwens ook in het feit dat enkele tientallen besturen een deel van hun schulden financieren door de uitgifte van kortetermijnpapier dat geregeld wordt vernieuwd. Zeker tot een klein jaar geleden gebeurde dit tegen rentevoeten die dicht tegen of soms zelfs onder 0% lagen.

Aan deze dalende tendens komt wellicht stilaan een einde, want de rentevoeten stijgen weer. Toch speelt er een vertraagd effect, want nieuwe leningen maken doorgaans slechts een klein deel uit van de totale schulden. Bovendien is bij een deel van de bestaande leningen de intrestvoet voor langere termijn vastgeklit. **3 4**

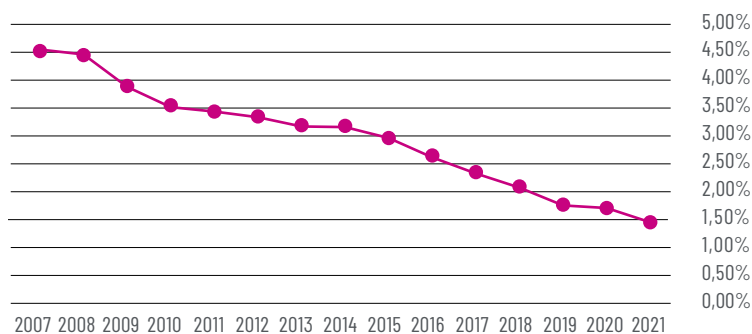
3 Rentelasten Vlaamse gemeenten en OCMW's (in mln euro)

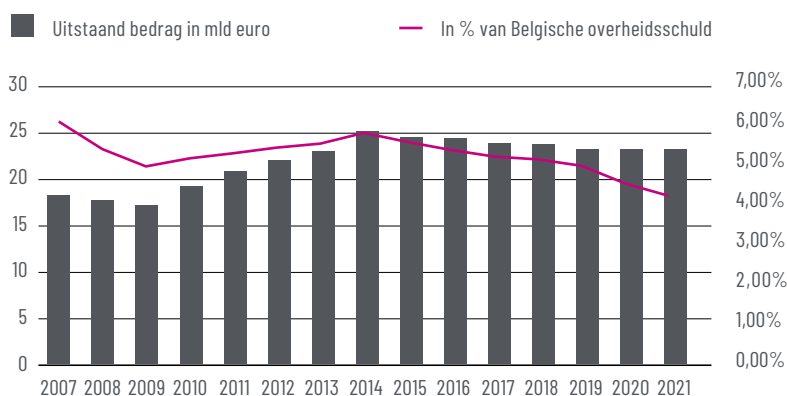
4 Impliciete rentevoet op schulden Vlaamse gemeenten en OCMW's

5 Aandeel rente-uitgaven in exploitatie-uitgaven
Vlaamse gemeenten en OCMW's

6 Schulden Belgische lokale overheden:
bedrag en aandeel in totale Belgische overheidsschuld

Een stabiele tot licht dalende uitstaande schuld gecombineerd met dalende intrestvoeten leidt ertoe dat besturen steeds minder budgettaire middelen moeten uittrekken voor de rente-uitgaven. Dat blijkt duidelijk uit grafiek 5. Het aandeel van de rente-uitgaven in de totale exploitatie-uitgaven daalde van 4,5% in 2007 naar minder dan 1,5% in 2021. Uiteraard zijn er ook hier grote verschillen tussen de besturen onderling. Zo waren er in 2021 119 gemeenten en OCMW's waar de rente-uitgaven minder dan 1,18% van de exploitatie-uitgaven uitmaakten, terwijl er ook 27 waren met een waarde van 2,95% en meer. **5**

Globale overheid

In tijden waarin de hoge en almaar stijgende Belgische overheidsschuld geregeld onder vuur ligt, is de daling van de schulden van de Vlaamse lokale besturen wat contra-intuïtief. Toch zien we bevestiging in de data van de Nationale Bank, die de overheidsschuld opdeelt in vier grote groepen schuldenaars:

de federale overheid, de socialezekerheidsinstellingen, de gemeenschappen en gewesten, en de lokale besturen. Die laatste groep is natuurlijk ruimer dan de gemeenten en OCMW's die hoger besproken worden, en bevat ook de lokale overheden in Brussel en Wallonië. Ook als we die meenemen in de analyse, blijven de conclusies echter overeind: de schulden van de lokale besturen tonen een stabiel tot zelfs lichtjes dalend verloop, waardoor hun aandeel binnen de globale Belgische overheidsschuld zakt. Dat blijkt duidelijk uit grafiek 6: na een piek in 2014 met een schuldaandeel van 5,85% zakte het aandeel van de schulden van de lokale besturen eind 2021 terug tot 4,25%. Eén ding is alvast duidelijk: als ons land een te hoge overheidsschuld heeft, ligt dit niet aan de lokale besturen. **6**

Ruimte voor andere noodzakelijke uitgaven

De Vlaamse lokale besturen hebben als groep de uitstaande schulden duidelijk

Na een piek in 2014 met een aandeel van 5,85% zakte het aandeel van de schulden van de lokale besturen binnen de globale Belgische overheidsschuld eind 2021 terug tot 4,25%. Eén ding is alvast duidelijk: als ons land een te hoge overheidsschuld heeft, ligt dit niet aan de lokale besturen.

onder controle. Er zijn uiteraard uitzonderingen, maar over het algemeen wegen de schulduitgaven (aflossingen en intresten) budgettair steeds minder zwaar. Zo komt er ruimte voor andere noodzakelijke uitgaven. Dat is ook nodig, want de uitdagingen waar de gemeenten voor staan zijn niet min, met naast de al langer groeiende pensioenfactuur, een sterk oplopende inflatie en dus stijgende energie- en personeelskosten. Ook de sociale uitgaven dreigen de komende periode fors hoger te gaan als meer mensen bij het OCMW moeten aankloppen om rond te komen. Als de energiecrisis bovendien ook een economische crisis wordt, zouden ook de inkomsten uit de aanvullende personenbelasting wel eens aangetast kunnen worden. Uitdagingen genoeg dus, maar gelukkig hoort een schulden crisis daar in de meeste besturen niet (meer) bij. —

JAN LEROY
senior expert data en analyse

De ervaring van een volledige loopbaan verder valoriseren

Zestigplussers die na hun loopbaan professioneel actief willen blijven en zich nuttig willen maken in een publieke functie, kunnen een zegen blijken voor lokale besturen, die voor bepaalde dienstverlening steeds flexibeler en creatiever moeten inspelen op een krappe arbeidsmarkt. Het start-upbedrijf Sixie koppelt de twee, zodat functies die dikwijls flink wat expertise vereisen, minstens tijdelijk of projectmatig kunnen worden ingevuld met de bagage van een zeer ervaren medewerker. De zestigplussers kiezen zelf of ze als freelancer of als uitzendkracht aan de slag gaan. Wat zijn de ervaringen?

Naar aanleiding van de integratie van gemeente en OCMW besloot Machelen vanaf 2018 de organisatie helemaal opnieuw uit te tekenen, rekening houdend met de indicatoren uit de Gemeentemonitor en met de toenemende complexiteit van het werk van het lokale bestuur. Algemeen directeur Daniël Schell: 'Om meer geïntegreerd te kunnen werken beschikten we de diensten en brachten we ze voor het grootste deel onder in twee grote teams, Welzijn en Ruimte – de zachte en de harde sector, zeg maar. Om die

teams aan te sturen en te coördineren wilden we teamcoaches aanstellen die ook deel zouden uitmaken van het managementteam, net onder de algemeen en financieel directeur. Het A4-profiel dat we daartoe uitschreven, raakte ingevuld voor Welzijn, maar voor Ruimte lukte het maar niet om een geschikte kandidaat te vinden.' De nood was nochtans hoog. Machelen staat, onder andere door zijn specifieke ligging, met de luchthaven op zijn grondgebied en de aanwezigheid van grote kantoorterreinen en in ontwikkeling zijnde

Sofie Vandelannoote:
'Waarom zou je de ervaring en expertise van zestigplussers niet valoriseren? Tegelijk moet het doel wel zijn om hun kennis lokaal te verankeren en te borgen in de organisatie, zodat ze daar aanwezig blijft.'

Van links naar rechts:
 Sixie-medewerkers
 Patricia De Meulemeester
 en Eddy Sabbe met
 algemeen directeur
 van Veneco Sofie
 Vandelannoote

68

projecten, voor grote uitdagingen op het vlak van milieu, veiligheid, preventie, investeringsprojecten, mobiliteit en ruimtelijke ordening; allemaal materies die bij diensten onder team Ruimte horen, samen met nog huisvesting, lokale economie en burgerzaken. 'Een oudere medewerker die we na zijn pensioen nog in dienst hadden genomen, suggereerde het spoor van Sixie omdat dat bedrijf onder meer focust op gewezen topfunctionarissen,' zegt Daniël Schell. 'Een drietal profielen bij hen sprongen er snel uit, er volgden constructieve gesprekken met de kandidaten en al gauw kwam er een match met de ervaring en motivatie van Paul De Ceuster, die nu de functie van teamcoach Ruimte invult tot het einde van het jaar en halftijds bij ons werkt.' De ervaring die daarmee wordt opgebouwd, moet mee dienen om het profiel later in de markt te zetten wanneer de functie weer vacant komt.

Paul De Ceuster van zijn kant vindt het heel boeiend om voor de gemeente te werken, het bevredigt zijn aangeboren nieuwsgierigheid en zijn behoefte om actief te blijven en zich nuttig te voelen. 'Ik heb een netwerk nodig, mensen om me heen,' legt hij uit. 'Ik ben hier ook twee dagen per week op locatie aanwezig, ook al moet ik pendelen uit het verre Limburg. Coachen is geen job voor thuiswerk, je moet mensen kunnen ontmoeten.' De 69-jarige architect-van-opleiding kan bogen op een indrukwekkende en rijkgevolle carrière waarin hij zelfstandig werk heeft afgewisseld

met diverse functies in zowel de privé- als de openbare sector; hij werkte voor provinciale overheden en ministeriële kabinetten, runde onder meer het Openluchtmuseum van Bokrijk en vervulde een mandaat als directeur-generaal bij de federale Regie der Gebouwen. 'Voor deze functie in Machelen moet je een generalist zijn, mijn verschillende werkervaringen uit het verleden komen hier goed van pas. Ruimtelijk speelt zich hier op een relatief beperkte oppervlakte heel wat af. De ingewikkelde grootste gedeeltes van Brussel dijen ook uit naar Machelen. De gemeente wordt nog versneden door de Brusselse Ring, de snelweg naar Antwerpen en de Woluwelaan, en er bevindt zich 150 hectare cargoruimte van de luchthaven op ons grondgebied. Van een uitdaging gesproken! Ik kan het iedereen in mijn positie aanraden, niet het minst doordat je het gevoel hebt bij een organisatie te horen en van nut te zijn.'

Kennisinjectie bij Veneco

Een soortgelijk geluid is ruim zeventig kilometer noordwestwaarts van Machelen te horen bij Veneco, intergemeentelijk samenwerkingsverband voor streekontwikkeling in de ruime regio rond Gent. Eddy Sabbe ging er eerder dit jaar aan de slag als woningcontroleur, een functie die voor hem expertise verbindt met menselijk contact en maatschappelijke relevantie. Hij was tot aan zijn pensioen patrimoniumbeheerder bij Fluvius en had in die hoedanigheid

zeer veel contact met lokale besturen. 'Het is altijd mijn dada geweest om te netwerken en bruggen te bouwen, het beste uit mensen te halen en te streven naar klantvriendelijkheid,' zegt hij. 'Woningcontrole vormt een takenpakket en problematiek die je heel anders benadert vanuit mijn loopbaanervaring dan wanneer je net van de schoolbanken komt,' vervolgt Eddy Sabbe. 'Maar ook ik heb me hier moeten inwerken.' De gedrevenheid – hij noemt het 'goesting' of 'grinta' – om professioneel en maatschappelijk nuttig bezig te blijven bracht hem bij Sixie en naar zijn huidige functie, waar hij mee zijn eigen werkritme mag bepalen. 'Verwonderd kunnen blijven en uitgedaagd worden om zaken op te lossen, dat houdt me jong,' weet hij.

Veneco werkte al voor meerdere aanwervingen samen met Sixie. Algemeen directeur Sofie Vandelannoote kadert: 'Onze organisatie is in volle expansie, als streekintercommunale willen we brede dienstverlening aanbieden waarmee we meerdere gemeenten tegelijk kunnen helpen, maar ook nieuwe diensten ontwikkelen. De specifieke kennis en expertise voor die diensten hebben we vaak niet meteen in huis, en dan is het de uitdaging om ze aan te trekken. Wie ergens anders op pensioen gaat, beschikt over een schat aan kennis die wel eens een onmiddellijke injectie voor je organisatie kan betekenen.' Zo zette de gewezen directeur van de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij (POM) West-Vlaanderen als eerste 'sixie' bij Veneco mee de dienstverlening voor lokale economie op en zette hij de nieuwe stafmedewerker in die functie op weg. Eddy Sabbes indiensttreding als woningcontroleur heeft dan weer te maken met de inkanteling van een intergemeentelijk samenwerkingsverband voor wonen en het tijdelijk uitvallen van een collega, waardoor er op korte termijn bijkomende capaciteit nodig was om woningcontroles uit te voeren in het kader van ongeschikt- of onbewoonbaarverklaringen. Veneco heeft daarnaast nog een onthaalmedewerkster als 'sixie' in dienst; zij woont in de buurt, was onmiddellijk beschikbaar en kan zo vlot een weggevalven secretariaatsmedewerker vervangen. 'Onze aankoopverantwoordelijke is net met pensioen en blijft nog even tijdelijk als freelancer

Paul De Ceuster:
'Ik kan het iedereen in mijn positie aanraden, niet het minst doordat je het gevoel hebt bij een organisatie te horen en van nut te zijn.'

Daniël Schell:

‘Steeds vaker zullen we ons flexibel moeten opstellen en uitzendkantoren of makelaars inschakelen, maar bijvoorbeeld ook samenwerken met intercommunales om profielen die zij ter beschikking hebben, een of twee dagen per week te kunnen inzetten.’

aan boord om bepaalde opdrachten op te nemen en projecten af te werken,’ zegt Sofie Vandelannoote. ‘Waarom zou je de ervaring en expertise van die mensen niet valoriseren? Tegelijk moet het doel wel zijn om die kennis lokaal te verankeren en te borgen in de organisatie, zodat ze daar aanwezig blijft. Deze vorm van samenwerking is ideaal als tijdelijke overbrugging.’

Flexibiliteit en continuïteit: uitdagingen voor lokale besturen

Wat het laatste punt betreft wijzen beide algemeen directeurs naar de krapte op de arbeidsmarkt als een belangrijke motiverende factor voor samenwerkingen met aanbieders zoals Sixie. In het algemeen staan lokale besturen voor grote uitdagingen wat betreft de continuïteit in de dienstverlening enerzijds en het personeelsbestand anderzijds. Zowel Sofie Vandelannoote als Daniël Schell noemt ‘snel kunnen schakelen’ als groot voordeel: wie via Sixie komt, kent het werk al en hoeft zich enkel nog de plaatselijke context en de organisatiestructuur eigen te maken, terwijl iemand die de reguliere aanwervings- en selectieprocedure heeft doorlopen, soms start zonder voorgaande ervaring. ‘Beide werkwijzen zijn valabel,’ zegt Daniël Schell, ‘al ijer ik er

als algemeen directeur natuurlijk wel voor om de functies die we nodig hebben, permanent ingevuld te krijgen en te houden. In het belang van de organisatie moet je aan een structurele oplossing werken. Maar evident is dat niet. De functie van teamcoach Ruimte hebben we nu met Paul ingevuld, dat heeft de werking al ten goede veranderd. Zodra we iemand permanent vinden voor de post, komt die terecht in een team dat georganiseerd en gerodeerd is. Dat is positief. Tegelijk staan binnen het team de functies van omgevingsambtenaar en deskundige voor handhaving in de huisvesting al jaren open. Zoals veel andere lokale besturen hebben we grote moeite om die profielen te vinden. Ook in de zorg en het maatschappelijk werk zitten we met dat probleem. Zowel op de privémarkt als in de openbare sectoren is de vraag veel groter dan het aanbod. Steeds vaker zullen we ons flexibel moeten opstellen en naast de traditionele aanwervingsprocedures uitzendkantoren of makelaars zoals Sixie inschakelen, maar ook bijvoorbeeld samenwerken met intercommunales om profielen die zij ter beschikking hebben, een of twee dagen per week te kunnen inzetten.’ Sofie Vandelannoote knikt en vult aan: ‘Wanneer gemeenten vragen om hen uit de

nood te helpen op diensten als stedenbouw of ruimtelijke ordening, zullen we dat ook altijd tijdelijk doen. Anders dreigen we de lokale bestuurskracht uit te hollen.’

De aantrekkingskracht van het werken bij een lokaal bestuur – of juist het gebrek daaraan – is een ander pijnpunt dat wordt aangeraakt met de tijdelijke tewerkstelling van zestigplussers. Die geven dat overigens zelf aan, maar zijn tegelijk verwonderd. ‘Jongeren beseffen niet genoeg hoe interessant en verrijkend het is om voor een overheid te werken, en hoe groot de verscheidenheid aan werkervaring is die je bij een lokaal bestuur kunt opdoen,’ vindt Paul De Ceuster. ‘Ze hebben daarin dikwijls ongelijk.’ De jongere doelgroep keert nochtans terug in het brede wervingsbeleid waartoe Veneco zich net door de gespannen arbeidsmarkt verplicht ziet. Zo heeft de intercommunale samenwerkingsprojecten lopen met universiteiten waarbij ze laatstejaarsstudenten van opleidingen als architectuur, stedenbouw en bestuurskunde via workshops of stages laat proeven van echte cases in de professionele wereld. En via organisaties als Studaro biedt Veneco studenten jobs aan die in het verlengde liggen van hun opleiding: ze kunnen bijvoorbeeld worden ingezet voor taken die gespecialiseerde vaardigheden vergen in GIS en ICT. Sofie Vandelannoote benadrukt tegelijk dat ook de samenwerking met Sixie in de lijn ligt van de eigenheid van de organisatie. ‘Onze werking draait precies op gespecialiseerde, vaak hooggeschoolde profielen. Daarbij is leeftijd geen criterium, het gaat vooral om competenties van mensen. En levenslang leren is bij ons geen holle frase maar realiteit,’ besluit ze. —

Over Sixie

Sixie legt zich als selectiekantoor voornamelijk toe op bedienden, (hogere) kaderleden en executives vanaf zestig jaar voor bedrijven en organisaties in de profit-, social-profit- en openbare sector, met een breed gamma aan specifieke profielen. In België mogen werknemers na het pensioen onbeperkt bijverdienen, op de inkomsten zijn wel belasting en sociale bijdragen verschuldigd. De gemiddelde ‘sixie’ wil twee à drie dagen per week blijven werken. <https://sixie.be/over-ons/>

PIETER PLAS

hoofdredacteur Lokaal

Ethische arbeidsmigratie in de publieke zorgsector

De zoektocht naar arbeidskrachten in de zorg dwingt voorzieningen in Vlaanderen meer en meer tot creativiteit. De visvijver is zo goed als leeg. Een alternatief is proberen die vijver te vergroten. Medewerkers uit andere landen aantrekken lijkt dan een van de oplossingen, maar echt eenvoudig is dat ook niet. In andere Europese landen is het personeelstekort even groot als bij ons. Werkgevers zoeken dus al tot in andere werelddelen. Zomaar mensen laten overkomen om hier te werken kan niet, het vraagt aandacht en begeleiding, of het nu tijdelijk of definitief is.

Uit recente cijfers van de FOD Volksgezondheid blijkt dat het aantal zorgprofessionals van buitenlandse herkomst in ons land momenteel heel beperkt is: amper vijf procent van de werkende verpleegkundigen en zeven procent van de beroepsactieve zorgkundigen in ons land heeft een buitenlands diploma, zo leren de jaarstatistieken 2021 over de uitvoerders van de gezondheidszorgberoepen. Meestal gaat het dan om grensarbeid uit de buurlanden. Voor mensen die uit andere Europese landen of andere continenten komen, is de situatie anders: die moeten echt migreren. De toegang tot de zorgberoepen is sterk gereguleerd. Buitenlandse diploma's worden niet automatisch gelijkgesteld met een Belgisch diploma. De erkenning van

buitenlandse diploma's gebeurt in Vlaanderen via een administratieve procedure bij de overheidsorganisatie NARIC.

Zorgmedewerkers uit andere EU-landen

Arbeidsmigratie in de zorgsector is niet nieuw. Bekende voorbeelden uit het verleden zijn medewerkers die uit Polen, Spanje, Portugal of Roemenië overkomen. Zo werven openbare woonzorgcentra in Vlaanderen sinds een tiental jaren actief buitenlandse medewerkers voor knelpuntvacatures.

Bij Centrum Woonzorg Zele De Bron zetten ze Spaanse verpleegkundigen in, aangeworven via een privaat uitzendkantoor. Directeur Els Van Steen erfde dit dossier bij haar indiensttreding acht jaar geleden

van haar voorganger. 'Het private arbeidsbemiddelingskantoor waarmee we samenwerkten, begeleidt eigenlijk het volledige migratietraject. Heel wat administratieve voorbereiding leidt finaal tot een aanwerving in ons woonzorgcentrum. Zo brengt het bureau de verblijfs- en arbeidsvergunning in orde en zoekt het een woning in de buurt van de werkplek. In totaal kwamen er acht Spaanse medewerkers bij ons in dienst over die periode. Zeven van hen zijn ondertussen gestopt met werken en kozen voor een andere werkgever, vaak in het naburig ziekenhuis, of keerden met heimwee naar Spanje terug. Als je weet dat een werkgever tot 7500 euro moet betalen aan het bemiddelingskantoor, dan verwacht je toch dat er een langdurig engagement is. Maar dat is dus niet altijd het geval geweest. Al bij al hebben we dus een gemengd gevoel bij deze trajecten. We zijn wel blij dat we extra medewerkers konden vinden op die manier. Verpleegkundigen vinden is met de jaren alleen maar moeilijker geworden.'

Indiase verpleegkundigen

Alle westerse landen kennen een gelijkaardige demografische evolutie

Frank Debaere:

'In het verleden verschenen er in de media berichten over minder ethische praktijken. We werken enkel samen met regio's waar de vrijwillige migratie de arbeidsmarkt in het thuisland niet ontwricht.'

Bij welzijnsvereniging Mintus in Brugge zijn momenteel acht zorgkundigen uit India werkzaam. Ze volgen hier een bijkomende opleiding tot verpleegkundige, omdat de verpleegkundige opleiding daar te vergelijken is met die van zorgkundige in Vlaanderen.

als België: veel bijkomende vraag naar zorgarbeid en veel behoefte aan vervanging wegens pensionering. Medewerkers wegtrekken uit landen die zelf al krap zitten, roept ethische vragen op. Daarom gaan werkgevers steeds verder op zoek naar zorgmedewerkers. Dat is ook het geval bij welzijnsvereniging Mintus te Brugge waar er momenteel acht zorgkundigen uit India werkzaam zijn. Ze volgen hier een bijkomende opleiding tot verpleegkundige, omdat de verpleegkundige opleiding daar te vergelijken is met die van zorgkundige in Vlaanderen. Frank Debaere, adviseur seniorenzorg, reisde deze zomer speciaal naar India. 'De medewerkers werken bij ons deeltijds als zorgkundige en ze volgen een verpleegkundige opleiding in Gent via de vzw IVV, waar we mee samenwerken. Mintus is hier samen met twee private groepen van woonzorgcentra, vzw Curando en vzw Exalta, pionier in Vlaanderen. Nieuw is dat we werken volgens de ethische code van de ILO, de internationale arbeidsorganisatie. Dat is ook de reden waarom ons bestuur meteen enthousiast was om hierin mee te gaan. In het verleden verschenen er in de media berichten over minder ethische praktijken. We willen het anders doen. We werken enkel samen met regio's waar de

vrijwillige migratie de arbeidsmarkt in het thuisland niet ontwricht.'

Georganiseerde tijdelijke emigratie in India

In India organiseert en stimuleert de overheidsinstantie ODEPC vrijwillige emigratie in de regio Kerala. De plaatselijke overheid wil inwoners tijdelijk inkomsten laten genereren in het buitenland. 'In het straatbeeld sporen grote reclameborden de bevolking aan om voor tijdelijke migratie te kiezen,' vertelt Frank Debaere. 'Het achterliggende idee is dat Indiase arbeidsmigranten, in ons geval dus zorgverleners, via zogenaamde *remittances* financieel kunnen bijdragen aan het gezinsinkomen in het thuisland. Dit wordt daar cultureel als heel normaal beschouwd. Op termijn keren ze ook terug naar huis. Het engagement is er voor een periode van vijf jaar.' Taal is een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle tewerkstelling. Daarom volgden alle medewerkers zes maanden Nederlandse les voordat ze naar België kwamen. En ook nu nog volgen ze wekelijks taallessen bij het CVO. In Brugge vult Mintus de communicatiemogelijkheden nog aan met extra ondersteuning voor veel gebruikt dialect door vzw Mentor.

Tot op heden is er in Vlaanderen geen vergelijkbare arbeidsbemiddeling voor immigranten vanuit de overheid, zoals men dit in India voor de emigratie doet. Arbeidsmigratie in de zorg wordt overgelaten aan lokale initiatiefnemers. 'Nochtans zouden onze overheden hierin ook een rol kunnen spelen. Alleen al de procedure voor de aanvraag van een verblijfsvergunning efficiënter doen verlopen zou een stap vooruit zijn,' aldus Frank Debaere. 'Een verdere stap zou kunnen zijn dat de overheid zelf het initiatief neemt om arbeidsmigratie te organiseren voor de zorg.'

Opleiding

'De basisopleiding van de verpleegkundigen uit Spanje is doorgaans beter dan het onderwijsniveau in Vlaanderen. Dat is op zich geen probleem. Er was een periode dat er in Spanje een overschot was op de arbeidsmarkt voor verpleegkundigen. De laatste jaren is het overschot net als bij ons ook omgeslagen in een tekort,' zegt Els Van Steen. Maar in Zele werkt De Bron nu ook met vijf zorgmedewerkers van Indiase afkomst. 'De medewerkers kunnen in ons land pas als verpleegkundige werken als ze een brugjaar extra volgen. De moeilijkheid is dan wel dat als ze de opleiding niet met succes voltooien, je eigenlijk niet geholpen bent als werkgever. Er gaat ook relatief veel energie naar de persoonlijke begeleiding. En al bij al is het leren van de Nederlandse taal iets dat toch

andere werknemers. Zonder te veralgemenen zien we dat Indiase zorgkundigen terughoudender zijn als er een leidinggevende in de buurt is. Hiërarchie is in India nu eenmaal belangrijker dan bij ons. Daar moet je dan als leidinggevende rekening mee houden. Als de medewerkers onder elkaar zijn, zie je mensen openbloeien. We hebben ons licht opgestoken bij onze woonzorgcentra en voor volgend jaar wensen alle centra opnieuw twee arbeidsplaatsen aan te bieden.' Els Van Steen vult aan: 'Je zet beter niet meer dan één nieuwkomer in per team. Zo kun je goede coaching en integratie in het team verzorgen. Cultuurverschillen zijn er altijd en bij eventuele frictie moet je dit snel en van nabij opvangen. Ook de bewoners en de families reageren positief op de komst van de nieuwe zorgverleners. Dat geeft aan dat de tewerkstelling vanuit het oogpunt van de gebruikers geslaagd is.'

'We zien arbeidsmigratie als een van de vele instroommogelijkheden voor zorgberoepen. De kosten voor werving worden nu op 10.000 euro gerekend, zonder de werkuren. Men mag de tijd voor de ondersteuning en eigen organisatie niet onderschatten, maar voor andere rekruteringsvormen rekenen we ook niet altijd uit wat de tijd en prijs is,' zo vertelt Frank Debaere.

In Brugge werken ze samen met het Vlaams Agentschap Inburgering en Samenleving. Die zochten uit waar er in de regio nog mensen van Indiase origine woonden. De Indiase groepen wonen nu samen en hebben veel steun aan elkaar. 'Bij arbeidsmigratie denkt men nog te vaak dat het alleen over de werkcomponent gaat. Maar iemand uit het buitenland die hier komt werken, moet ook zijn leven hier inrichten. Met een fietscursus kun je de mobiliteit van medewerkers sterk verhogen. Want het openbaar vervoer is voor mensen die in shifts werken niet altijd bruikbaar. Dat zijn hele praktische zaken, die ook geregeld moeten zijn,' besluit Frank Debaere. —

MIKE DESCHAMPS

VVSG-stafmedewerker personeel in de zorg

Els Van Steen:

'In een woonzorgcentrum staat men er als verpleegkundige vaak alleen voor en moet men duidelijk kunnen communiceren met bewoners en bijvoorbeeld ook huisartsen. Dat vraagt een zeer goede kennis van het Nederlands om misverstanden te voorkomen.'

een aantal jaren in beslag neemt. In een woonzorgcentrum staat men er als verpleegkundige vaak alleen voor en moet men duidelijk kunnen communiceren met bewoners en bijvoorbeeld ook huisartsen. Dat vraagt een zeer goede kennis van het Nederlands om misverstanden te voorkomen. En sommige mensen hebben een talenknobbel, maar anderen nu eenmaal minder.'

Meer dan werken alleen

'De huisvesting, alle administratie in verband met de arbeids- en verblijfsvergunning, het openen van een bankrekening regelt het bemiddelingskantoor. Maar er komt vaak veel meer bij kijken dan je op het eerste zicht zou denken. Gelukkig zijn deze medewerkers goed geïntegreerd in onze gemeente. Dat is toch ook een belangrijke succesfactor,' zo zegt Els Van Steen. De buitenlandse medewerkers hebben dezelfde rechten en plichten als andere werknemers. Ook Frank Debaere ervaart dat een goede voorbereiding van de nieuwkomers op dat vlak heel belangrijk is.

Vanuit Mintus ziet men nog een extra ethische dimensie: de wederkerige samenwerking met de thuisregio. Zo investeert Mintus zelf in opleiding van stafleden en het onderwijs in het Lourdeshospitaal in Kerala. Zo wil men voorkomen dat arbeidskrachten als producten worden gezien.

Naar een diverse personeelsequipe

Volgend jaar verwacht Mintus nog eens negen nieuwe medewerkers uit India. Op een personeelsbestand van 125 verpleegkundigen komen ze zo wellicht boven de tien procent uit. Arbeidsmigratie kan dus op termijn wel een belangrijk zij-instroomkanaal worden en verder bijdragen aan een diverse personeelsequipe. 'Dit is nodig om de uitstroom door pensionering op te vangen,' zegt Frank Debaere. 'We merken dat de medewerkers in de woonzorgcentra de Indiase verpleegkundigen daarom met open armen verwelkomen. Het is soms wat zoeken om bijvoorbeeld om te gaan met individuele en cultuurgebonden elementen, maar dat is niet anders dan bij

TIPS VOOR DUIDELIJKE BEWONERS- BRIEVEN

HOPENDE U HIERMEDE VOLDOENDE GEÏNFORMEERD TE HEBBEN

Fijn als je met een brief de bewoners op de hoogte houdt van werken in hun straat of een evenement in de buurt. Maar wat als ze er weinig van begrijpen? Farida en Katrien van Wablief geven je tips, zodat jij je boodschap nog duidelijker kan overbrengen.

WAT LEER JE IN DEZE PUBLICATIE?

- technische informatie vertalen naar een leesbare brief
- structuur brengen in je tekst
- antwoorden op enkele prangende vragen, zoals: wie moet een bewonersbrief ondertekenen? Hoe geef ik constructief feedback op teksten van mijn collega's? Zijn bewonersbrieven op papier niet achterhaald?

OVER DE AUTEURS

Katrien Janssens en **Farida Barki** ademen duidelijke taal. Bij Wablief maken ze al jarenlang teksten toegankelijker en geven ze trainingen duidelijke taal aan overheden en organisaties.

HOPENDE U HIERMEDE VOLDOENDE GEÏNFORMEERD TE HEBBEN

ISBN (print): 9782509040626

Prijs: 29 euro

OOK VERKRIJGBAAR ALS E-BOOK!

ISBN (e-book): 9782509040657

Prijs: 24,99 euro

Als psychologe ontvangt **Birsen Taspinar** in haar praktijk mensen met stresssymptomen, ontstaan door racisme. Als docent en onderzoeker bij Odisee Brussel (gezinswetenschappen) merkt ze dan weer de frustraties bij ouders van kinderen die onder verdoken racisme lijden. Toch ziet ze ook mooie uitingen van dialogen die het verschil maken. 'We kunnen zoveel van elkaar leren, vooral van nieuwkomers die ons en onze maatschappij een spiegel voorhouden.'

'Dikwijls denken cliënten niet aan racisme wanneer we hun stress, angsten, depressies of burn-out bespreken. Pas na een poos borrelen hun ervaringen met racisme op. Het thema ligt moeilijk in de samenleving. Mensen die met racisme te maken hebben, willen niet de boeman zijn of weer maar eens moeilijk doen. In focusgroepen vertellen moeders dat hun kinderen zich schamen voor hun afkomst en dat ze zich daarom onzichtbaar proberen te maken. Dat zij hun eigenheid verstoppen en zich isoleren is niet goed voor hun zelfbeeld en evenmin voor deze hyperdiverse samenleving. De ouders, dikwijls van de tweede of derde generatie, voelen zich schuldig omdat ze het racisme niet konden voorkomen.'

'Expliciet racisme komt minder vaak voor dan verdoken racisme. Er bestaan meer en meer wetten die expliciet racisme strafbaar maken, maar voor verdoken racisme is dat moeilijker. Dat valt minder in wetten te gieten. Racisme gebeurt nu dikwijls onbewust, het is haast onzichtbaar. Dit stille racisme is subtieler en daardoor moeilijk bespreekbaar. Niet dat het minder pijn doet, het is evengoed een vorm van uitsluiting. Omdat je niet vlot kunt reageren, heeft het nog meer negatieve impact. Door te reageren op een stressfactor wordt de stress gehalveerd omdat je hem omzet in actie. Bij subtiele stress word jij ontkracht in je mogelijkheden, je durft er niet meer over te spreken uit angst nog meer uitgesloten te worden.'

Nieuwkomers zijn geen last, maar een groeikans. Volgens onderzoek zijn nieuwkomers in landen met een minder tolerant klimaat minder creatief en minder productief.

'Tijdens het Odisee-onderzoek zie ik deze pijn in de gezinnen, ik wil er een taal aan geven, die verhalen moeten uitgesproken worden, zodat die onzichtbare werkelijkheid aan de oppervlakte komt. Bovendien bestaan er ook veel mooie verhalen en goede oplossingen. Ouders vinden strategieën om hun kinderen te ondersteunen, ze spreken de schooldirectie of leerkracht aan op hun subtiele racisme en soms merken ze dat zij er zich niet van bewust zijn, of dat ze niet weten hoe ze met een superdiverse klas om moeten gaan. Ze gaan in dialoog, ze maken hun kinderen verbaal sterker en geven ze meer creatieve talenten mee, ze focussen op de weerbaarheid en een open communicatie zodat de kinderen altijd bij hen terecht kunnen. Ze focussen op de toekomst.'

'Dat jongeren afhaken is een belangrijk signaal. Ze haken niet zomaar af maar na een opeenstapeling van het subtiele, chronische racisme. Hoe jongeren soms in een vicieuze cirkel belanden wanneer ze met de politie te maken krijgen en hoe een 'onschuldige situatie' in een cel kan eindigen, heeft vaak ook te maken met de flight-fight-reactie van zowel de jongere (op basis van de vroegere ketting van racisme en door verhalen van vrienden) als de politie, die de situatie wil indijken. Ook tegenover hun ouders durven die jongeren hun fouten niet toe te geven, daarom is de communicatie en het vertrouwen tussen de ouders en het kind van belang. Ook de politie moet leren kijken door de ogen van de jongere: dezelfde fout is niet erger of is geen zwaardere fout bij Ali dan bij Jan. Jongeren denken dat soms wel. Wat een handicap als je vanwege racisme geen fouten meer mag maken als jongere!'

Durf kijken in de spiegel van de nieuwkomers

STEFAN DEWICKERE

Birsen Taspinar

heeft als psycholoog een praktijk, ze doceert en doet onderzoek over gezinnen en racisme-ervaringen aan Odisee-Brussel. Van Birsen Taspinar verschijnt in 2023 bij Epo een bundel over racisme-ervaringen van gezinnen.

‘Bij sommige mensen komen boven op dat racisme nog andere andere uitsluitingsfactoren, zoals sociale klasse, armoede of gender. Maar als je niet het gevoel hebt erbij te horen, functioneren je hersenen niet naar behoren, dan word je minder creatief in het oplossen van problemen en reageer je defensief.’

‘We hoeven van racisme geen apart thema te maken, het is niet belangrijker dan seksisme of armoede. Ons tijdperk is gepolariseerd, ook vrouwentema’s ter sprake brengen is moeilijk, elk dossier over grensoverschrijdend gedrag. Anderzijds kiezen sommige mensen in een gepolariseerde periode radicaal en doelbewust om anderen erbij te laten horen. Veel mensen hebben een vluchteling in huis genomen. Je mag dé samenleving dus niet op één hoop vegen.’

‘Een nieuwkomer kan aan de optelsom van kleine dagelijkse ervaringen van uitsluiting het gevoel overhouden er niet bij te horen. Waar moet die persoon beginnen? Met Nederlands te leren? Met integratiecursussen? Al deze cursussen hebben tot doel mensen zich snel aan de samenleving te laten aanpassen, geen enkele cursus richt zich op erbij horen of geeft ruimte om bij te dragen aan de samenleving. Zo missen we de bal al van in het begin.’

‘We zijn elkaars voorbijgangers, we zijn maar tijdelijk op deze aardbol. Elke voorbijganger, ook elke nieuwkomer, heeft bagage bij zich, met misschien dingen waaraan wij niet denken. Zie jezelf in de spiegel van de nieuwkomer. We kunnen wel denken dat ons waardesysteem veel beter is, *the west is the best*, maar al hebben we op veel vlakken goede oplossingen, op het emotionele vlak schieten we tekort, bij het omgaan met pijn en rouw. Nieuwkomers hebben er misschien een andere visie op, welke verhalen kennen zij? Dit kan ook op het vlak van geneeskunde zijn of iets heel anders, de

Verdoken racisme valt minder in wetten te gieten. Het is subtieler en daardoor moeilijk bespreekbaar, maar evengoed een vorm van uitsluiting. Omdat je niet vlot kunt reageren, heeft het nog meer negatieve impact.

talenten van nieuwkomers zijn veel te onzichtbaar. Vanuit een soort competentiemodel moeten we kijken naar wat zij ons te vertellen hebben, welke vragen zij bij ons samenleven stellen.’

‘Nieuwkomers zijn dus geen last, maar een groeikans. Volgens onderzoek zijn nieuwkomers in landen met een minder tolerant klimaat minder creatief en minder productief. Net zoals een seksistisch klimaat ook een probleem is voor mannen, is racisme een probleem van iedereen.’

‘Of ik er zelf last van heb gehad? Ook wel, al denk ik dat ik redelijk gespaard ben gebleven in vergelijking met sommige anderen. Het gevoel erbij te horen is een basisbehoefte van de mens. Als je dat mist, trek je je terug, isoleer je jezelf en laat je kansen liggen. Het is dus belangrijk dat mensen kunnen omgaan met deze stress. Als therapeut zoek ik naar die diepmenselijke verbindingen. Als moeder voed ik mijn kind zo op dat het als volwassene zelf kan kiezen en beslissen, omdat er kansen liggen. Ik heb dat mogen meemaken. Niemand is beter dan een ander, er is een universele taal mogelijk, we moeten ze samen zoeken in dialoog, want onze hersenen functioneren beter in een serene omgeving.’

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

Is uw lokaal bestuur klaar voor de energietransitie?

De energietransitie is de naam voor de omschakeling van alle huidige milieubelastende energiebronnen, de zogenaamde fossiele brandstoffen, naar duurzame, natuurlijke en ecologisch verantwoorde alternatieven. Deze energietransitie stelt ons voor de vraag: is die nieuwe energie beschikbaar? En is het betrouwbaar en vooral betaalbaar?

Ethias Services nv en Helexia Belgium hebben besloten om lokale besturen hierin bij te staan. Door onze krachten te bundelen en samen te werken zijn we in staat om uw energietransitie in de best mogelijke omstandigheden te analyseren en uit te voeren. De doelstelling is tweeledig: actie nemen op het gebied van energiebesparing en op het gebied van ecologie voor een maximaal effect.

Helexia is een ESCO, een «Energy Service Company», die haar klanten al meer dan 10 jaar ondersteunt in de belangrijkste fasen van een transitieproject. Helexia maakt deel uit van de Voltalia groep. Dankzij haar ervaring steekt zij al haar energie in het bereiken van

koolstofneutraliteitsdoelstellingen door samen met haar klanten winnende modellen te ontwikkelen. De aanpak van Helexia is specifiek en pragmatisch. Het «end to end»-proces stelt Helexia in staat op te treden als strategisch adviseur voor de vaststelling van doelstellingen, de nauwkeurige analyse van het verbruik via energie-audits en de vaststelling van een progressief overgangsplan. Ook de implementatie van oplossingen, projectmanagement, energie-monitoring en onderhoud wordt door Helexia verzorgd.

Om de uitvoering van het transitieproject te vergemakkelijken, kan Helexia ook optreden als derde-investeerder voor haar cliënt door in zijn plaats te investeren, waardoor deze zich op zijn kernactiviteit kan blijven concentreren zonder zijn ontwikkeling te bevriezen.

Dankzij deze samenwerking tussen Ethias Services nv en Helexia krijgt u dus niet alleen een deskundige gesprekspartner, maar meteen ook de noodzakelijke ervaring en knowhow om samen met u de overstap te maken naar een duurzame energietoekomst.

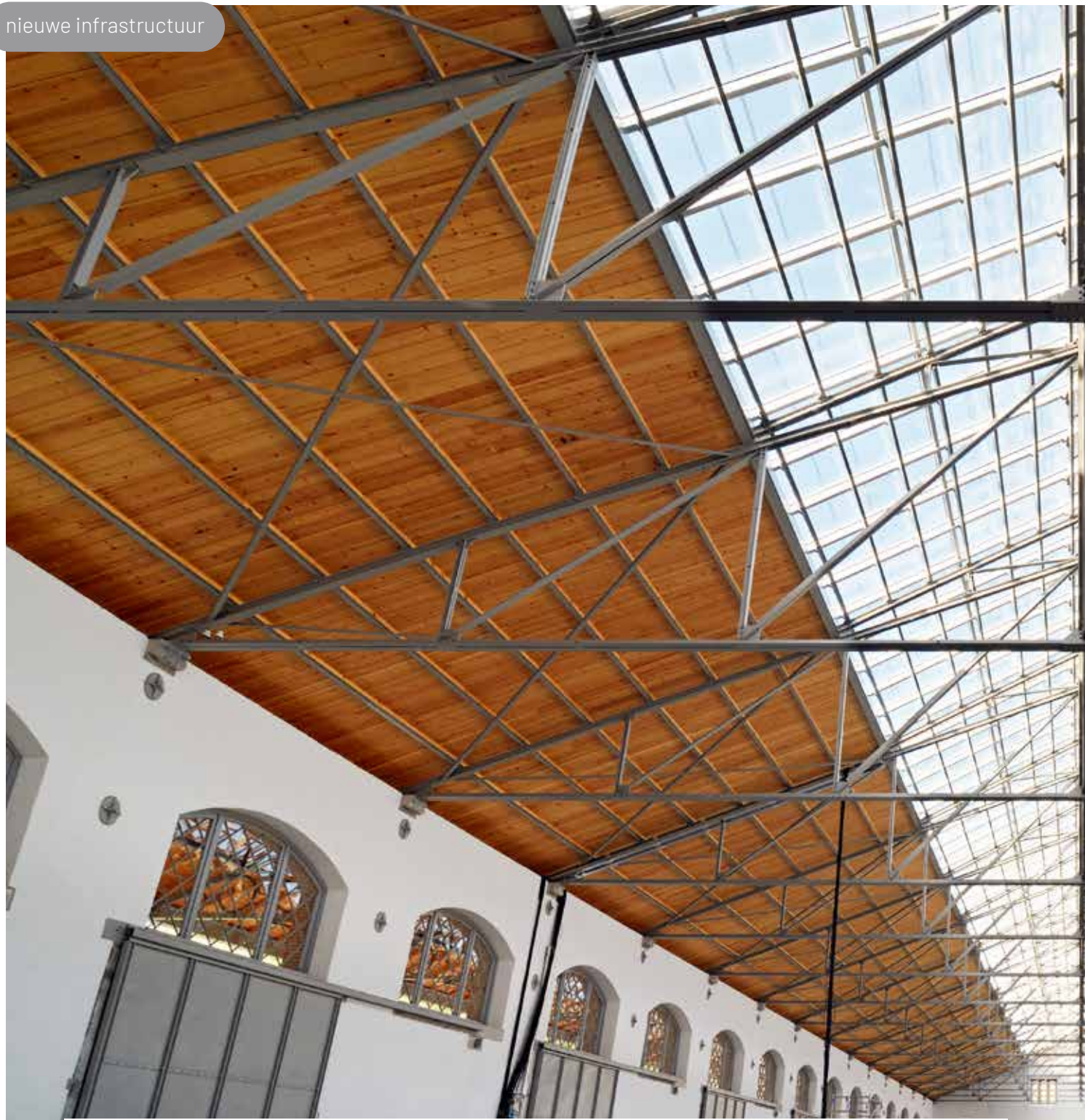

Geert VAN AKEN, Key Account Manager
Prins-Bisschopssingel 73 - 3500 HASSELT
0475 97 64 68 - 011 28 21 00
geert.vanaken@ethias.be
ethiasservices@ethias.be

Ontdek onze dienstencatalogus op solutions.ethias.be

In samenwerking met

Park Spoor Essen: traag groeien

Langzaam maar zeker blaast de gemeente Essen een oude stationsite van twaalf hectare nieuw leven in. Een groene plek met een rijk historisch verleden waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, samen tuinieren, een terrasje doen, naar de jaarlijkse cyclocross kijken of van een muziekoptreden genieten. De blikvanger is al klaar: een prachtig gerestaureerde monumentale douaneloods.

BART VAN OVERBEEKE FOTOGRAFIE

De loods was helemaal vervallen en onderging een grondige renovatie.

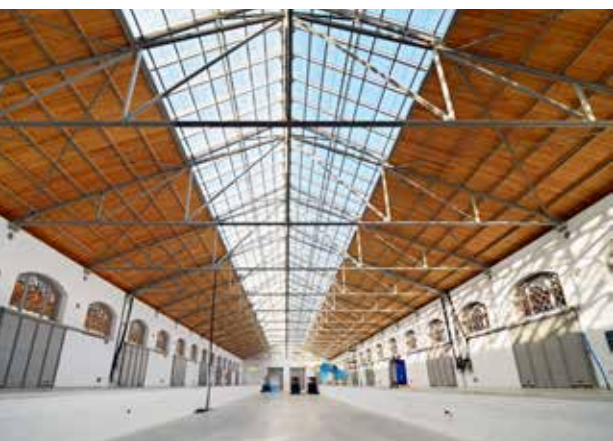
JAMES VAN LEUVEN

BART VAN OVERBEKE FOTOGRAFIE

JAMES VAN LEUVEN

BART VAN OVERBEKE FOTOGRAFIE

Tot dertig jaar geleden vormde Essen een belangrijke grensovergang met onze noorderburen. Het douaneverleden maakt ook nu nog deel uit van de identiteit van de gemeente. Veel Essenaren werkten immers in de douaneloods of de quarantainestallen. Bovendien bevinden deze beschermde gebouwen zich, net als het oude stationsgebouw, op een boogscheut van het centrum. Vanwege deze gunstige ligging, het monumentale karakter en de historische waarde van de gebouwen vatte de gemeente het plan op om de hele site nieuw leven in te blazen.

In 2010 kwamen de douaneloods en de omliggende spoorweggronden in handen van de gemeente Essen. De loods van meer dan 2000 m² in Vlaamse neorenaissance uit 1902 deed vroeger dienst als rangeerstation om goederen te controleren die over de Nederlandse grens kwamen. De loods zelf – tot dan eigendom van de NMBS – was helemaal vervallen en er bestond al een proces-verbaal voor verwaarlozing van een beschermd monument. Essen ging meteen aan de slag voor wat een lang voorbereidend administratief traject zou worden.

Om het beschermde monument in ere te herstellen en het een nieuwe gepaste bestemming te geven schakelde de gemeente de hulp in van de landschapsvereniging Kempens Landschap. Dit is een vzw opgericht op initiatief van de provincie Antwerpen en een veertigtal gemeentebesturen. Kempens Landschap doorliep eerder al succesvolle gelijkaardige trajecten en adviseert aangesloten gemeentebesturen ondertussen vanuit deze opgebouwde ervaring. De loods was ook een demonstratieproject in het Interreg Vlaanderen-Nederland-project DEMI MORE waarin onderzocht werd hoe monumenten duurzamer gemaakt kunnen worden.

Plus Office Architects tekende het beheersplan uit voor de herontwikkeling van de hele stationsomgeving. Het project kreeg als titel 'slow growth'. Met een traag ontwikkelingsplan wilden de ontwerpers de omgeving de kans geven om zelf zijn gebruikers te definiëren en te creëren. In dit plan verbindt een lineair park de verschillende rangeergebouwen – het station, de douaneloods en de quarantainestallen – en de verschillende zones die bestemd zijn voor ontwikkeling (zoals wonen, kantoren, cultuur). Een van de basiselementen van de toekomstige ontwikkeling was de renovatie van de oude douaneloods.

De grondige renovatie van de loods liep van 2018 tot 2020. Ook daarvoor volgde de ontwerpvisie het slow growth-principe. Stapsgewijs evolueerde het ontwerp van een casco-restauratie met basisvoorzieningen tot de definitieve bestemming: een educatief techniekpark voor jongeren. aNNo architecten bestendigde de circulaire eigenschappen van het complex en ging nog een stap verder met state-of-the-art groene energietechnieken. Blikvanger in de gigantische loods is de hoogtechnologische lichtstraat van 800 m² transparante PV-panelen. Deze ultra-innovatieve zonnepanelen laten licht door en wekken tegelijkertijd energie op. Maar vóór de realisatie van al dit moois was er een grondige hygrothermische studie nodig om vroegtijdig verval tegen te gaan. Achilleshiel was immers de stabiliteit van het gebouw. Enerzijds moeten de panelen voldoende licht doorlaten, anderzijds mag de onderliggende historische staalstructuur niet verhitten. Maatwerkoplossingen maken de nodige bekabeling onzichtbaar voor het blote oog. De lichtstraat bleef trouwens niet onopgemerkt en won tal van prijzen.

In Robotland maken jongeren kennis met de meest innovatieve transport- en robottechnieken van dit moment.

Voor de uitbating van het gebouw deed de gemeente Essen een oproep aan privépartners. Ze selecteerde uiteindelijk Robotland. Kinderen en jongeren maken er op een educatieve maar speelse wijze kennis met de meest innovatieve transport- en robottechnieken van dit moment. Robotland kreeg het gebouw in erfpacht voor de komende 53 jaar en betaalt hiervoor een concessievergoeding aan de gemeente. De activiteiten moeten bovendien ten goede komen aan de Essense gemeenschap. Zo kunnen scholen gebruik maken van een fablab waar leerlingen hun opleiding vervullen. Het plein tegenover de loods zal in de toekomst dienst doen voor evenementen en concerten.

Op 200 meter van de douaneloods bevinden zich de oude quarantainestallen. Die kregen eerder al een nieuwe bestemming tot een bed & breakfast, een herberg en een cohousingproject. Tegenover de stallen heeft de gemeente een ecologische samentuin met 48 tuinen. Met dit project krijgen inwoners die geen of maar een kleine eigen tuin hebben, de mogelijkheid om groenten te kweken.

Rest tot slot nog het nabijgelegen mooie stationsgebouw. Dat is al langer veel te groot om enkel als station dienst te doen. De gemeente is in gesprek met de NMBS om er in de toekomst het politiekantoor te vestigen. —

KATRIEN GORDTS
redacteur Lokaal

TECHNISCHE FICHE

- **Opdrachtgever:** AGB en later gemeente Essen
- **Partners:** Kempens Landschap, Interreg DEMI MORE, Robotland, NMBS
- **Studiebureau:** Plus Office Architects
- **Architect:** aNNo Architecten
- **Aannemer gebouw:** Monument GoedLeven
- **Aannemer lichtstraat:** firma Vosselmans
- **Budget:** 6 miljoen euro (enkel voor de renovatie van de douaneloods)
- **Subsidies:** 80% tussenkomst van het Agentschap Onroerend Erfgoed
- **Contact:** peter.desmedt@essen.be
afdelingshoofd technische diensten
Essen

In de ecologische samentuin krijgen inwoners de mogelijkheid om groenten te kweken.

Zonevreedemd gebruik van open ruimte speelt bouwshift parten

De bouwshift moet ons volgens de strategische visie van de Vlaamse regering tegen 2040 naar nul hectare bijkomend ruimtebeslag brengen. Dat wil zeggen dat er vanaf dan geen nieuwe open ruimte meer mag worden ingenomen voor bebouwing of verharding, inclusief wegen. In de discussie over hoe gemeenten die bouwshift mee kunnen helpen realiseren, gaat het doorgaans over beleidskeuzes en ingrepen die moeten of kunnen gebeuren in woon- en woonreservegebieden, economische zones en gemeenschapsvoorzieningen, dat wil zeggen de zogenaamde 'harde bestemmingen'. Maar alle oplossingen zitten niet daar.

Uiteraard denken we bij 'bouwshift' en 'ruimtebeslag' haast vanzelf aan wat we allemaal bouwen om te wonen, te werken en ons te ontspannen. Maar complementair daaraan loopt er een problematiek die relatief weinig in de kijker komt en toch een niet te onderschatten aspect van de bouwshift in zijn totaliteit vormt: ruimtebeslag in de 'zachte' bestemmingen. Het gaat dan overwegend over landbouwgebied. Meer bepaald rijst de vraag hoe we het bijkomende ruimtebeslag in die bestemmingen het beste beheersen, aangezien die niet bedoeld zijn voor functies en bewoning die niets met de land- en tuinbouw te maken hebben.

Landbouwgebied en ruimtebeslag

Voor Peter Lacoere, docent ruimtelijke ontwikkeling bij Hogent, kent de materie weinig geheimen. Hij deed ze ook al uit de doeken tijdens de VVSG-Woondag van vorig jaar. 'Landbouwgebied neemt in Vlaanderen een zeer grote oppervlakte in,' weet hij. 'Op zich hebben landbouwbestemmingen geen link met de bouwshift, maar die link zie je overduidelijk wel wanneer je kijkt naar het ruimtebeslag, en met name het zonevreemde ruimtegebruik in die gebieden. Dat ruimtebeslag is hoog. Meer zelfs, in totaal is niet minder dan een derde van alle ruimtebeslag in Vlaanderen gesitueerd in de zogenaamde zachte bestemmingen, met landbouw op de eerste plaats; natuur en bos vervolledigen het plaatje. Dus, een derde van alles wat we nodig hebben voor het functioneren van onze nederzittingsstructuur, bevindt zich in die zachte bestemmingen. We spreken over niet minder dan 150.000 hectare ruimtebeslag. Daarvan is huisvesting met 42.000 hectare de grootste landgebruiker; een aanzienlijke oppervlakte wordt dus gebruikt voor wonen in landbouwgebied. Bovendien was het bijkomende ruimtebeslag in landbouwgebied in de laatste jaren voor slechts 22% agrarisch gerelateerd. Dat betekent dat het hele overige deel van dat ruimtebeslag te maken heeft met woningen, ondernemingen, praktijken en dergelijke meer, die in het landbouwgebied terecht komen.'

Voor de duidelijkheid: het betreft ongeplande, niet-bedoelde ontwikkelingen. 'Wie deze schaal vergelijkt met die in de buurlanden, moet vaststellen dat onze ruimtelijke ordening lek is wanneer het gaat over landbouwgebied,'

Peter Lacoere:
'Het bijkomende ruimtebeslag in landbouwgebied was de laatste jaren voor slechts 22% agrarisch gerelateerd. Onze ruimtelijke ordening is lek als het gaat over landbouwgebied.'

aldus Peter Lacoere. 'Verdichting in Vlaanderen is een feit, met een groeiende kernversterking in zowel stedelijk gebied als gemeenten en hoofddorpen. Maar tegelijk neemt de verspreiding van functies ook in landbouwgebied toe.'

Verschuivingen in landgebruik

De inname van gebied in zachte bestemmingen stijgt sneller dan die in harde bestemmingen. Verhoudingsgewijs is er de laatste jaren meer (landbouw)grond in gebruik genomen (en dus meer on-aangeroerde grond of 'niet-ruimtebeslag' verdwenen) in landbouwgebied dan in de harde bestemmingen, terwijl deze laatste wel voor zulke innames bedoeld zijn. 'In het kader van de bouwshift kun je aan zulke vaststellingen bepaalde acties koppelen,' legt Peter Lacoere uit. 'Binnen de harde bestemmingen enerzijds is al veel ruimte ingenomen, daar is de logische gang van zaken om zoveel mogelijk kansen te grijpen voor verdichting, ontwikkeling en herontwikkeling binnen het bestaande ruimtebeslag. Dat is welhaast de voornaamste doelstelling van de bouwshift. Tegelijk zal het waarschijnlijk nodig zijn om de niet-gebruikte gronden in die harde bestemmingen gedeeltelijk te neutraliseren, dat wil zeggen: gronden die niet goed gelegen zijn voor ontwikkeling, ook effectief niet te ontwikkelen. Wat de zachte bestemmingen betreft, anderzijds, moet je volgens dezelfde bouwshiftlogica ruimtebeslag natuurlijk maximaal gaan vermijden, en streven naar een maximaal behoud van niet-ingenomen gebied. Daar wringt nu net het schoentje: het bijkomende ruimtebeslag in landbouwgebied stijgt, en stijgt almaar sneller. Voor de bouwshift is dat problematisch en contraproductief.'

Ervaren gemeenten het wonen in landbouwgebied als problematisch of, meer nog, als een toenemend probleem? Een

korte steekproef onder deelnemende lokale besturen aan de Woondag lijkt wel in die richting te wijzen. Ruwweg de helft van de bevroegden ziet voor de eigen gemeente een probleem in de toenemende omvorming van hoeves tot burgerwoningen, waardoor landbouwfuncties in de knel kunnen komen. Een minderheid ervaart die ontwikkeling als niet-problematisch, los van die fractie van gemeenten waar de problematiek niet of minder aan de orde is. Maar niet enkel het wonen en de hoeves zelf zijn problematisch. Ook zonevreemde bedrijvigheid in de stallen of de open ruimte is dat, zoals verderop zal blijken.

Van gesloten stelsels en communicerende vaten

De bouwshift legt een limiet op in de vorm van een curve voor de afbouw van het bijkomende ruimtebeslag. Het nieuwe planologische regime wordt er een van finale begrenzing waarbinnen alles in de toekomst moet gebeuren. Tegen 2040 mag, zoals gezegd, geen bijkomende ruimte meer aangesneden worden voor bebouwing of verharding. Dus wat er tot dan nog bijkomt, moet zeer zuinig worden benut binnen de limiet tot 2040 (maximum van 16.300 ha). Wat meer is, de limiet maakt geen onderscheid tussen harde of zachte bestemmingen: hij geldt voor alle bestemmingen in de ruimteboekhouding, over alle gewestelijke, provinciale en gemeentelijke uitvoeringsplannen heen bekeken. De afbouw verloopt met andere woorden binnen een gesloten stelsel. Dat betekent dat hoe meer inname we nog toelaten in landbouwgebied (en bij uitbreiding natuur en bos), hoe minder ruimte nog aansnijdbaar zal zijn in de harde bestemmingen, en omgekeerd. De harde en de zachte bestemmingen zijn hier communicerende vaten. De problematiek van ruimtebeslag in landbouwgebied moet dus mee op

Met een aansturende planologische werkwijze kunnen we voor de harde bestemmingen keuzes maken: welke ruimte snijden we nog aan, welke niet? Voor de zachte bestemmingen hebben we dat momenteel niet onder controle.

Wat telt als ruimtebeslag?

'Ruimtebeslag' is niet zomaar synoniem met verharding, het omvat alle soorten gebruik van oppervlakte voor het functioneren van een nederzettingstructuur, zoals dat heet in het jargon. In landbouwgebied vallen daar bijvoorbeeld onder: landbouwhoeves, serres, megastallen, bedrijven en ondernemingen die er zonevremd zijn terechtgekomen via vervangingsbouw of invulling van bestaande hoeves. Ook vertuining vormt ruimtebeslag, doordat het landbouwgrond onttrekt aan zijn functie en anders invult.

de agenda van de bouwshift, om deze zo snel mogelijk af te bouwen.

Limieten in kaart: dat is schrikken

Wat is nu het probleem? Tegen 2040 moet de ontwikkeling van grond zo ruimtelijk efficiënt mogelijk worden gehouden binnen de zones die daarvoor bestemd zijn. Met name de zones met harde bestemmingen hebben een ontwikkelingslimiet gekregen in de bindende gewestplannen en de uitvoeringsplannen vanaf 1980. Door die limieten kunnen we meten en in kaart brengen waar de harde bestemmingen nog liggen en hoeveel er zijn, en hoeveel gronden daar vrij zijn van ruimtebeslag. We hebben het dan over de gronden die zich nog in landbouwgebruik of in een natuurlijke staat bevinden, maar een bestemming hebben zoals woongebied, haven, industriegebied, recreatief gebied – met andere woorden, alles wat een inname van die gronden kan betekenen waardoor het landbouwgebruik of natuurlijk gebruik afneemt. De hoeveelheid open ruimte die door harde bestemmingen onder druk staat,

is kwantificeerbaar. De kaart van de harde bestemmingen toont dat daar nog 60.000 hectare bijkomende inname van ruimte zou kunnen gebeuren. Veel daarvan is gesitueerd bij de steden en in en rond havengebieden, in het centrale deel van Vlaanderen en ook in Limburg, waar de demografische behoefte lager is. 'In Limburg is er frictie tussen groot aanbod en kleinere behoefte,' merkt Peter Lacoere op. 'Dat doet zich ook voor in West-Vlaanderen, maar daar is er veel minder bestemd, dat is alvast een opmerkelijk verschil tussen oost en west.' Nu kunnen we, met een aansturende planologische werkwijze, voor de harde bestemmingen keuzes maken: welke ruimte snijden we nog aan, en welke niet? Voor de zachte bestemmingen hebben we dat momenteel echter niet onder controle: innames in landbouwgebied zijn een niet-gepland fenomeen, dat bovendien niet begrensd is.

Het beeld dat uit gedeeltelijk onderzoek op te maken valt, is onthutsend. Volgens een studie uit 2017 zou 14 procent van het agrarisch gebied in Vlaan-

deren een zonevremd gebruik kennen. Onderzoek in de provincie Antwerpen stelt dan weer vast dat 29 (!) procent van het landbouwgebied daar is ingenomen voor ander gebruik, een trend van erosie van de landbouwruimte die zich lijkt door te zetten. Daarbij komt dat een derde van de landbouwbedrijven in de voorbije vijftien jaar is verdwenen. 'Die gebouwen zijn dus ergens toegevoegd geraakt voor andere soorten gebruik, onder andere voor wonen,' duidt Peter Lacoere. 'In het licht van de huidige afkalving en de vergrijzing van de landbouwers kan in de komende vijftien jaar nog eens de helft van de landbouwzetels vrijkomen,' voegt hij eraan toe. Wat gebeurt er dan met die agrarische goederen en vastgoed? Voor constructies geldt in ons land de vrije verkoop, ze komen dus vrij op de vastgoedmarkt, waar ze een prijsopdrijvend effect hebben. Dat creëert op zijn beurt mogelijke problemen voor startende landbouwersgezinnen, of landbouwers die op een andere plaats willen uitbreiden.

'We mogen niet aannemen dat zo'n zonevremd gunstregime slechts hier en daar in onze regio voorkomt,' meent Peter Lacoere. 'Het gaat om vele kleintjes die samen een grote oppervlakte innemen. Dat leidt uiteindelijk tot een grootchalig systeem van "verrommeling" dat ontsnapt aan planning. Op de koop toe worden ook de planbaten omzeild in gevallen waar de vergunning voor de nieuwe functie wordt verleend, zonder dat er herbesteding heeft plaatsgehad en er een belasting is gekomen op de onderne-

Ruwweg de helft van de deelnemers aan een steekproef ziet een probleem in de toenemende omvorming van hoeves tot burgerwoningen. Maar niet enkel het wonen en de hoeves zelf zijn problematisch. Ook zonevremde bedrijvigheid in de stallen of de open ruimte is dat.

ming of huisvesting die in de plaats van een landbouwhoefe komt. Waardoor de vergunning de facto neerkwam op een opwaardering van de functie.’

Uitdijend risico: vertuining en andere euvels

Wat de omliggende gronden betreft is het risico reëel dat de productieve oppervlakte voor landbouw en veeteelt afneemt door fenomenen van vertuining, verpaarding, verharding die die gronden onttrekken aan hun landbouw-functie. Want ook de gronden worden in een aantal gevallen mee verkocht met de hoeve. Met name de vertuining van landbouwgronden is allerminst een marginaal fenomeen, waarschuwt Peter Lacoere. ‘Gebruik van de bijbehorende gronden als tuin naast lintbebouwing is zonevreemd gebruik dat uitloopt voorbij de gebouwen en constructies. Het tast het landbouwgebruik aan. De schaal waarop dat gebeurt, of het nu aan de randen van woongebied of midden in landbouwgebied is, valt niet te onderschatten.’

Maar zonevreemd gebruik van landbouwgoederen heeft nog meer implicaties. Een merkwaardig gevolg van de inname van landbouwhoeves voor klassiek wonen is dat de milieucontouren voor aanpalende landbouw veranderen. Bij de nieuwe bewoners kunnen nieuwe hinderklachten ontstaan naar landbouwers toe, terwijl deze laatsten hun grond op een zone-eigen manier exploiteren en het het ‘wonen’ is dat daar de facto niet thuis hoort. De nieuwe bewoning scheidt daarnaast verwachtingen naar gemeenten op het vlak van dure ontsluitingen en nutsleidingen zoals rioleringen. Moeten gemeenten daarin meegaan, wetende dat er kostbare ingrepen nodig zijn voor de aansluiting van kleine aantallen constructies in gebied met verspreide bebouwing? Ook de mobiliteitssituatie in het landbouwgebied verandert, met toenemend verkeer over smalle landbouwwegen die daar niet voor berekend zijn: van en naar woningen, maar ook ondernemingen, praktijken en kantoren die terecht komen in landbouwhoeves.

Ten slotte gaan door de nieuwe (zonevreemde) innames van landbouwhoeves en -gronden kansen op ontharding en landschapsherstel verloren. ‘Net daar zitten nog netto winstkansen voor de bouwshift,’ aldus Peter Lacoere. ‘De Vlaamse regering heeft een onthardingsdoelstelling van twintig procent voor

Een merkwaardig gevolg van de inname van hoeves voor klassiek wonen is dat de milieucontouren voor aanpalende landbouw veranderen. Er kunnen nieuwe hinderklachten ontstaan, terwijl landbouwers hun grond op een zone-eigen manier exploiteren en het ‘wonen’ daar de facto niet thuishoort.

ogen in landbouwgebied en in de andere zachte bestemmingen. Dat betekent dat we veel meer vrijkomende gebouwen en verhardingen moeten afbreken om aan landschapsherstel te doen.’

Oplossingen: een genuanceerd perspectief

Wegen we de risico’s en kansen die zonevreemd wonen met zich brengt, tegen elkaar af, dan tekent zich uiteindelijk een genuanceerd beeld af. Naast het reële probleem van zonevreemd gebruik in landbouwgebied dat moet worden erkend en beheerst in termen van ruimtebeslag, dienen zich toch bepaalde oplossingen aan. Zo tonen de cijfers dat veel van het agrarische vastgoed dat vrijkomt, niet meer geschikt is voor starten-de landbouwersgezinnen of landbouwondernemingen, en dat het aanbod van dat vrijgekomen vastgoed de toekomstige behoeften van die sector ruim overstijgt. In dat gegeven zitten drie kansen – of althans aandachtspunten. Moeten we ten eerste voor de vrijgekomen constructies meer inzetten op sloop en landschapsherstel? ‘Ongetwijfeld,’ vindt Peter Lacoere. ‘Maar gezien de schaal van wat er vrijkomt, zal het ook moeilijk zijn om dat door de gemeenten en Vlaanderen allemaal te laten opnemen.’ Ten tweede komen er voor die hoeves met erfgoedwaarde kansen op renovatie, en is het een goede zaak dat hergebruik redding en behoud brengt voor waardevolle gebouwen; ook al betreft het dan een minderheid van de gevallen. Derde en belangrijkste aandachtspunt is het pensioen dat de stoppende landbouwer haalt uit de verkoop van het agrarisch vastgoed. ‘De overheid moet daar voldoende oog voor hebben,’ stelt Peter Lacoere. ‘Wanneer de gemeente, de Vlaamse Landmaatschappij of een andere overheidsinstantie zo’n vastgoed opkoopt, moet de afzwaaiende landbouwer uit de vergoeding voldoende inkomsten kunnen halen. Nu vindt hij of zij die op de vrije vastgoedmarkt.’

Wordt er toch gekozen voor renovatie en zonevreemd gebruik, dan moet het perfect mogelijk zijn om die in de toekomst te beperken tot het bestaande woonvolume in plaats van uitbreidingen toe te staan. Nog een stap verder is dat de gunst van zonevreemd gebruik nog enkel mogelijk wordt mits in ruil de andere gebouwen en verhardingen gesloopt worden (een zogenaamde ‘ruimte-voor-ruimteregeeling’ zoals ze in Nederland bestaat). Peter Lacoere: ‘Over-tollige en leegstaande constructies zoals stallingen, en ook de grote verhardingen eromheen zouden we moeten kunnen laten slopen en weghalen. Een specifiek fenomeen in het Vlaamse land is dat zulke constructies nu nog lange tijd leeg blijven staan, omdat er geen sloopverplichting is maar ook omdat de huidige regelgeving aan eigenaars op die manier de toelating garandeert om op dezelfde plaats nog een nieuw gebouw tot duizend kubieke meter bij te zetten.’ Met een sloop- en onthardingsverplichting gekoppeld aan zonevreemd gebruik draagt de nieuwe eigenaar van de landbouwhoefe dan bij tot ontharding en landschapsherstel van het landbouwgebied.

Hoe dan ook is het vooral de landbouw- en natuurgrond die in de toekomst moet worden afgeschermd voor inname. Lokale besturen kunnen daar een belangrijke rol in spelen. Peter Lacoere verwijst in dat verband naar Deinze dat een openruimtefonds in het leven riep en 250.000 euro per jaar vrijmaakt voor de aankoop van verspreide bebouwing met leegstand in het open landschap. De gemeente gaat daar ook over tot sloop. Het handhavingsbeleid ten slotte zou zich zowel op gemeentelijk als gewestelijk niveau prioritair kunnen richten op de meest grootschalige innames. Die vertegenwoordigen immers de grootste ‘shift’ qua ruimtebeslag. —

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

Summerschool voor mandatarissen wordt een blijver

Dankzij de inhoudelijke en praktische talenten van vele VVSG-collega's werd de eerste editie van de Summerschool voor mandatarissen eind augustus in Zoersel een groot succes. De deelnemers uit meer dan zestig verschillende steden en gemeenten gingen volgens eigen zeggen vrijdagavond naar huis met een bredere blik, heel veel nieuwe contacten, weer wat meer kennis en expertise en vooral met veel inspiratie en dadendrang om zich verder te engageren voor hun lokaal bestuur.

Van uitdagingen voor de verkiezingen, fusies en intergemeentelijke samenwerking over sociale media, inclusieve communicatie en integriteit tot het meerjarenplan, participatieve democratie, motivatie en charismatisch spreken: het programma bracht een mooie mix van eigen expertise en externe sprekers. Zowel startende als ervaren mandatarissen - raadsleden, schepenen, burgemeesters en leden van het BCSD - vonden er hun gading en konden kennis en ervaring uitwisselen. Het is wel duidelijk: dit wordt een jaarlijks terugkerende ondersteuningsactiviteit voor mandatarissen! —

LIES VEREECKE
VVSG-directeur kennisdeling

STEFAN DE WICKEPE

Pincode vergeten :-(
 Toch betalen! :-)
 #lekkermakkelijk
 #vlottebetaling

JCC-Betalen: een snel, veilig en eenvoudig kassasysteem. Speciaal ontwikkeld voor gemeenten en steden! Een betaalsysteem dat breed inzetbaar is binnen uw lokaal bestuur. Hierdoor zijn alle betalingsgegevens centraal inzichtelijk. Of het nu gaat om een bancontact, cash of online betaling. Wel zo overzichtelijk! JCC-Betalen communiceert eenvoudig met elk financieel pakket. Tevens kan er

worden gekoppeld met een gesloten betaalsysteem van Cikam of Gunnebo. Wij bieden de nieuwste betaalterminals aan, voorzien van alle moderne betaalmogelijkheden. Heeft u al betaalterminals? Geen probleem, JCC-Betalen koppelt met de meeste gangbare terminals.

Vraag een demonstratie aan via onze website: www.jccsoftware.be

Maak kennis met
 JCC-Betalen op het
 Burgerzaken Vlaanderen
 Congres
 11 en 12 oktober 2022
 Sint-Niklaas

Vlaams Vastgoedinformatieplatform: één digitaal portaal voor alle lokale besturen

Vastgoedinformatie aanvragen bij de gemeente, het is soms een beetje zoeken. Besturen hanteren namelijk verschillende manieren van werken. Door alles te structureren in één digitaal portaal krijgen zowel de aanvragers als de besturen het zeker makkelijker. Het portaal wordt nu volop uitgetest.

Notarissen en makelaars kloppen al jaar en dag aan bij de steden en gemeenten voor vastgoedinformatie, bijvoorbeeld in verband met verkoop van onroerend goed. Bij sommige gemeenten kan de aanvrager de informatie digitaal aanvragen, bij andere gebeurt de aanvraag via mail of telefoon. Hier en daar betaalt de aanvrager meteen voor de gegevens, maar vaak stuurt de gemeente pas achteraf een factuur. Die verschillen qua werkwijze zijn tijdrovend voor notarissen en makelaars, maar ook voor steden en gemeenten is het veel werk om de aanvragen en de bijhorende facturatie op te volgen, er wordt namelijk nog dikwijls veel handmatig opzoekwerk gedaan. Om de doorlooptijd en het proces vlotter en eenvoudiger te maken gaf de Vlaamse overheid in het voorjaar van 2021 het startschot voor de bouw van een

Vlaams Vastgoedinformatieplatform. Een dertigtal lokale besturen stelden zich kandidaat als testgemeente. We gingen in gesprek met Sara Van de Velde, deskundig medewerker GIS bij Puurs-Sint-Amands, Miet Deweerdt, diensthoofd ruimtelijke ordening, en Luc Mus, GIS-coördinator bij Ieper.

‘We hebben ons kandidaat gesteld om van meet af aan betrokken te zijn bij de ontwikkeling,’ vertelt Sara Van de Velde. ‘Puurs-Sint-Amands krijgt jaarlijks zo’n 1300 aanvragen voor vastgoedinformatie, elke verbetering van de bestaande processen is een pluspunt. Als GIS-medewerker speelde ik al met het idee om meer automatisering in te bouwen in dit proces, toen ik hoorde dat er een haalbaarheidsstudie liep voor een vastgoedinformatieplatform op Vlaams niveau. Ik heb dan even afgewacht om te

Wat is het Vastgoedinformatieplatform?

Het Vastgoedinformatieplatform wordt een digitaal portaal waar de aanvrager van informatie over vastgoed via één eenvoudige weg de benodigde data in het kader van een verkoop of langdurige verhuur kan opvragen. Het platform verzamelt dan alle data uit de beschikbare, aangesloten bronnen (centrale registers en gemeenten). De bevoegde gemeente krijgt via het platform een vraag om het dossier te vervolledigen en de kwaliteit ervan te controleren, waarna de info wordt afgeleverd aan de aanvrager. De facturatie en betaling gebeuren eenvoudig via het platform.

Het Vastgoedinformatieplatform is een initiatief van de gemeenten, in samenwerking met de VVSG, de vastgoedsector en de Vlaamse Regering. Digitaal Vlaanderen staat in voor de ontwikkeling van het platform en het operationeel beheer.

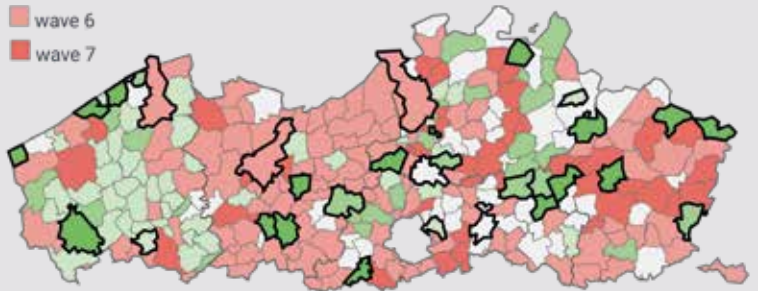
In mei 2021 werd met de bouw van het platform begonnen. Vanaf 2022 ging de basisversie in productie voor een beperkt aantal gemeenten en professionele aanvragers. Vanaf januari 2024 is het gebruik van het Vastgoedinformatieplatform decretaal verplicht voor alle gemeenten en zowel voor professionele aanvragers als voor burgers.

Welke gemeenten al aangesloten zijn, kun je nagaan op vvsq.be/VIP.

Onboarding Vastgoedinformatieplatform

versie 08/09/2022

- wave 1
- wave 2
- wave 3
- wave 4
- wave 5
- wave 6
- wave 7

kijken of het project zou starten of niet. Toen het licht op groen werd gezet, heb ik aan het bestuur voorgesteld om pilot te worden.' Miet Deweerdt knikt: 'Wij wilden vanuit Ieper ook graag meteen inspraak hebben bij de opbouw van het platform. We hadden al enkele stappen gezet richting automatisering, dus die wilden we graag behouden. We vonden het ook leerrijk te zien hoe andere steden en gemeenten hiermee omgaan.'

Uniformiseren en automatiseren

Het Vastgoedinformatieplatform wil het proces niet alleen uniformiseren, maar ook volledig automatiseren. Niet alle steden en gemeenten staan echter even ver in die digitale transformatie. Sara Van de Velde legt kort hun voorlopige proces uit: 'In Puurs-Sint-Amunds wordt onze notarisbrief al grotendeels automatisch ingevuld vanuit het eigen GIS-systeem, maar er blijven nog veel manuele handelingen over: aanvragen komen binnen via mail of het online formulier, die info zetten we over naar een Excel-tabel, we moeten apart het uittreksel vergunningenregister aanmaken, documenten opslaan, status van de dossiers bijhouden, documenten afdrukken en opsturen via de post, facturen opstellen... De meeste manuele handelingen zullen gelukkig wegvallen zodra het Vastgoedinformatieplatform werkt.' Luc Mus licht toe hoe het in Ieper verliep: 'Ons proces verloopt al redelijk gedigitaliseerd. We werken met een platform waarop notarissen en makelaars zich kunnen aanmelden om hun aanvraag te doen. Daarna verzorgen wij de verwerking in diezelfde softwaretoepassing. De procedure blijft dus redelijk status quo, wanneer we overstappen naar het Vastgoedinformatieplatform. Wel zal er veel mailverkeer wegvallen. We kregen nog steeds veel mails en brieven met aanvragen, waarna we ze moesten doorverwijzen naar het platform.'

Iedereen aangesloten op 1 januari 2024

Vanaf deze maand oktober gaat het Vastgoedinformatieplatform van start voor notarissen en vastgoedmakelaars en zullen steeds meer steden en gemeenten aanvragen behandelen via het nieuwe systeem. In zeven fases zullen lokale besturen aansluiten op het Vastgoedinformatieplatform. Op 1 januari 2024 zullen alle aanvragen in Vlaanderen via het platform verlopen. Puurs-Sint-Amunds en Ieper maken zich klaar om binnenkort aan te sluiten. Miet Deweerdt van Ieper vertelt: 'We zijn momenteel volop aan het testen, maar kijken ernaar uit om echt van start te gaan met het Vastgoedinformatieplatform. Dan zal ook duidelijk worden hoe we de kwaliteit van de gegevens het best kunnen controleren.' Volgens Sara Van de Velde zal het Vastgoedinformatieplatform zeker een stap vooruit betekenen voor Puurs-Sint-Amunds, maar kan het ook een uitdaging vormen voor de kleinere gemeentes waar er minder gedigitaliseerd is. Ze geeft daarom graag deze tips mee aan andere lokale besturen: 'Begin op tijd en wacht niet langer om al enkele stappen te zetten. Zorg ervoor dat jullie data op voorhand gedigitaliseerd zijn in een administratief pakket, én correct zijn ingetekend op een GIS-ondergrond. Zoek een systeem om wijzigingen in de veranderende percelenkaart te monitoren en corrigeer waar nodig. Laad de nodige gegevens op op DSI, niet alleen het minimumscenario, ook de bestemmingszones en dergelijke.' —

ELIENE RIJCKEN

VVSG-projectmedewerker
communicatie en kennisdeling

KATHLEEN DECLERQ

VVSG-projectmedewerker
Vastgoedinformatieplatform

Dak- en thuisloosheid: het belang van nieuwe data

Dat onder de noemer van dak- en thuisloosheid een veel breder fenomeen schuilgaat dan de slapende man op een bank in park, portiek of straat, vond de voorbije jaren bevestiging in systematische tellingen die in verschillende gemeenten en regio's plaatsvonden, onder begeleiding van onderzoekers van de KU Leuven. Met oog voor de juiste kwetsbare en risico-doelgroepen krijgen lokale besturen zo nuttige cijfers in handen waarop ze gericht kunnen inspelen in hun woon- en sociaal beleid. 28 oktober 2022 wordt de grote dag voor een nieuwe meting in niet minder dan zeven Vlaamse steden en regio's.

De zeven tellingen dit jaar hebben plaats in regio Middenkust, arrondissement Brugge, regio Midwest, regio Waasland, welzijnsregio Kempen, in stad Antwerpen, en regio Boom-Mechelen-Lier. Ze worden ondersteund door het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) van de Vlaamse overheid en gebeuren in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. Ook in Wallonië vinden dit jaar opnieuw tellingen plaats. 'Met de gegevens uit tellingen van vorige jaren dekken we zo al een flink stuk van Vlaanderen,' zegt Evelien Demaerschalk van het Leuvense onderzoeksteam LUCAS, dat de tellingen wetenschappelijk ondersteunt en mee begeleidt. 'In 2020 en 2021 waren er tellingen in Gent, Leuven, Limburg, Zuid-West-Vlaanderen en de eerstelijnszone Bravio rond Vilvoorde. Leuven wil de telling herhalen in 2023; dat wordt interessant, want bij herhaling kun je evoluties beginnen bestuderen.'

Het ijkingsinstrument voor de tellingen is de Europese ETHOS light-typologie. Die houdt naast de 'zichtbare' dak- en thuisloze personen rekening met nog vijf andere categorieën, namelijk: mensen in noodopvang; personen die in een opvang voor thuislozen verblijven; personen die de gevangenis of een psychiatrische voorziening of jeugdhulp moeten verlaten maar nergens naartoe kunnen; mensen die in een niet-conventionele ruimte wonen

zoals een caravan, een garagebox, een tent, een kraakpand; en sofaslapers die inwonen bij familie of vrienden omdat ze geen huisvesting hebben. 'Voor onze tellingen voegen we daar ook de situaties van dreigende uithuiszetting aan toe, waarbij mensen in de komende maand moeten vertrekken als gevolg van een onbewoonbaarverklaring of een betekend vonnis,' legt Evelien Demaerschalk uit. 'Die groep is belangrijk en kan aanzienlijk zijn, bovendien gaat het vaak over gezinnen met kinderen waarvoor het opvangaanbod beperkt is.'

Basis voor lokale actie: Harelbeke en W13

De gegevens uit de tellingen verdwijnen niet zomaar in stapels onderzoeksrapporten, ze zetten een en ander in beweging. Zo wordt het regionale actieplan dak- en thuisloosheid van het Zuid-West-Vlaamse samenwerkingsverband W13, dat veertien lokale besturen en het regionale CAW verenigt, geëvalueerd en bijgestuurd op basis van de resultaten van de telling. Evenals de andere besturen aarzelde ook Harelbeke vorig jaar niet om deel te nemen. Sofie Duvillier is er beleidsmedewerker sociaal beleid en dienstverlening. 'Ons buikgevoel gaf al aan dat we flink wat mensen met hulpvragen hadden op het vlak van huisvesting en woonbegeleiding,' vertelt ze. 'De specifieke ligging van Harelbeke tussen grotere steden als Kortrijk en Waregem kan daarin meespelen. De cijfers van de telling hebben dat buikgevoel bevestigd. Veel van onze cliënten met woonvragen of -problemen zijn daarin meegeteld. Harelbeke bleek 113 dak- en thuisloze personen te tellen, waarvan 49 kinderen. Dat is ruim een tiende van het totaal voor de hele regio.' Inbegrepen zijn onder meer de mensen die zich in de veertien doorgangswoningen bevonden die het OCMW van Harelbeke inzet als tijdelijke oplossing voor wie effectief dakloos wordt. Het gaat om diverse wooneenheden die samen een opvangcapaciteit van 40 plaatsen vormen, met een gemiddelde bezettingsgraad van 80 procent.

De manier van werken en de voorbereiding van de telling kostten de medewerkers van het OCMW wel wat tijd. Zo werden de dossiers uit de brede doelgroep van de telling vooraf gescreend, zodat ze op de teldag zelf

Evelien Demaerschalk:
'We voegen de situaties van dreigende uithuiszetting toe aan onze tellingen, want die groep kan aanzienlijk zijn, bovendien gaat het vaak over gezinnen met kinderen waarvoor het opvangaanbod beperkt is.'

Tellingen houden naast de 'zichtbare' dak- en thuisloze personen rekening met nog verschillende andere categorieën, waaronder ook mensen die inwonen bij familie of vrienden omdat ze geen huisvesting hebben, of voor wie uithuiszetting dreigt.

Sofie Duvillier:
'Voor jongeren moeten we specifieke acties gaan ontwikkelen, ook preventief. Zij zijn immers de toekomst.'

vlotter konden worden afgetoetst aan de ETHOS-criteria; en dan was er de invulling van checklists en vragenlijsten bij de telling zelf. Maar voor het beleid leverde dit vooral winst op. 'Samen met de andere partners binnen W13 richtte Harelbeke denkgroepen op om de verdere strategie tegen dak- en thuisloosheid op lokaal én regionaal niveau te bepalen,' zegt Sofie Duvillier. 'Op dat vlak waren er al zaken lopende, die kunnen we nu evalueren en bijsturen op basis van de telresultaten. De lokale samenwerking in combinatie met regionale coördinatie via W13 is daarin ook een pluspunt. Want dak- en thuisloosheid stopt niet aan de gemeentegrenzen.' Sofie Duvillier noemt in dat verband het *Kracht.Wonen*, waar de OCMW's en het CAW van de regio de capaciteiten bundelen op het vlak van zowel

begeleiding als huisvesting. Hulp aan burgers bij het zoeken naar een woning wordt regionaal gecoördineerd, en ook over de versnelde toewijzing voor sociale huisvesting worden regionale afspraken gemaakt. De doelgroep van 18- tot 25-jarigen trad uit de telling nog naar voren als bijzonder aandachtspunt. 'Voor die jongeren moeten we specifieke acties gaan ontwikkelen, ook preventief. Zij zijn immers de toekomst,' besluit Sofie Duvillier.

Point in Time: 28 oktober 2022

De onderzoekers kozen het einde van de maand oktober als vast moment voor deze en komende telrondes. 'Kiezen voor één bepaald punt in de tijd heeft voor- en nadelen,' weet Evelien Demaerschalk. 'Er zullen altijd personen zijn die net niet worden meegenomen, en de resultaten worden ook beïnvloed door de concrete situatie of context van het moment zelf, maar die moeten we dan telkens zo goed mogelijk beschrijven. We plaatsen de telling nu eind oktober, vóór de start van de winterwerkingen.' In de aanloop naar de telling hebben de onderzoekers lerende netwerken ingericht voor de plaatselijke en regionale coördinatoren, en organiseren ze de nodige infosessies. De coördinatoren leiden elk een lokale stuurgroep die divers genoeg is samengesteld om de plaatselijke dak- en thuisloosheidssituatie volledig te overzien. 'Naast deelnemers van OCMW's en CAW's is er bijvoorbeeld vertegenwoordiging van de huisvestingsmaatschappij, de politie, het psychiatrisch ziekenhuis,' vertelt Evelien Demaerschalk nog. 'Al die stukjes maken de puzzel volledig.'

Achteraf worden de tellers zo goed mogelijk gebriefd, en het onderzoeksteam ondersteunt hulpverleners bij het interpreteren van de cijfers – een belangrijk gegeven ook met het oog op de terugkoppeling naar het beleid, dat de resultaten van de telling ongetwijfeld met veel interesse zal afwachten. Het is nu aan de deelnemende lokale besturen om warm te lopen voor 28 oktober. —

PIETER PLAS
hoofredacteur Lokaal

Lees meer via vvsq.be/dak-en-thuisloos
en www.dakenthuisloosheid.be

vvsq

Telling vraagt lokaal engagement

Nuttig om te weten is dat de dak- en thuislozentelling van de deelnemende lokale besturen een duidelijk engagement vraagt op zowel politiek als praktijkniveau. Lokale besturen moeten een lokale coördinator aanduiden die de leiding van de telling op zich neemt. De ervaring leert dat dit ongeveer een halftijdse beschikbaarheid vergt gedurende de tien maanden van het gehele onderzoek. Ook van OCMW-maatschappelijk werkers en andere lokale personeelsleden vraagt een telling heel wat inzet.

Zorg aan huis en via een scherm Beter voor klant en verzorgende

Corona was allesbehalve een gemakkelijke periode en dwong ons allemaal om af en toe op een andere manier te werken dan we gewend waren. Ook in de gezinszorg was dat zo. Tijdens de lockdown konden verzorgenden enkel essentiële hulp aan huis bieden. Om toch contact te houden mochten verzorgenden toen naar gebruikers bellen. I-mens en Familiehulp zagen hier potentieel in en bezorgden enkele gebruikers als proef een tablet, zodat ze niet alleen in contact konden blijven met hun verzorgenden maar ook met hun familie. Nu willen ze op de ingeslagen weg doorgaan.

I-mens en Familiehulp wilden ook na de lockdown zowel hulp aan huis als via het scherm blijven aanbieden. Het agentschap Zorg en Gezondheid zag de eerste positieve bevindingen van dit experiment en biedt nu tijdelijk subsidies en regelluwte om de kracht en de voordelen van 'hybride gezinszorg' (zowel aan huis als via het scherm) diepgaander te onderzoeken. Op dat moment sprong ook Zorgband Leie en Schelde met veel plezier mee op de kar om met deze nieuwe zorgvorm te experimenteren.

Nieuwe mogelijkheden verkennen

Evelyn De Kezel

'Hybride gezinszorg is gezinszorg aan huis, aangevuld met wekelijkse videogesprekken,' vertelt Evelyn De Kezel, die het project coördineert vanuit i-mens. 'Bij elke gebruiker organiseren we een warme installatie: iedereen krijgt een eenvoudige tablet en een medewerker legt aan de gebruiker en zijn mantelzorgers heel simpel uit hoe alles werkt. Door deze warme installatie stapten er gebruikers mee in het project die tot dan toe amper iets digitaal konden doen. Na meer dan een jaar bereiken we zeventig gebruikers en staan er meer dan 800 videogesprekken op onze teller. Nu is het

vooral de bedoeling om een werkbaar model te ontwikkelen, zodat hybride gezinszorg een onderdeel kan zijn van de zorg in de toekomst. Door videobellen te combineren met zorg aan huis versterken we het huidige zorgaanbod. Daardoor krijgen onze gebruikers extra ondersteuning om hun zorgdoelen te realiseren.'

'Het videobellen is niet alleen goed om vlot contact te leggen met de medewerkers van de dienst voor gezinszorg,' merkt ze op. 'Gebruikers gaan ook sneller met hun eigen netwerk videobellen. We verleggen zo een klein steentje in de strijd tegen eenzaamheid. Tijdens de grote vakantie was er een man van wie de kinderen allemaal op hetzelfde moment op reis waren. Omdat hij via het project had leren videobellen, kon hij toch contact houden tijdens hun reis. We hebben ook een dame met een dochter in Kaapstad en die praat nu dankzij dit project dagelijks met haar dochter. Terwijl ze voor dit project amper nog contact hadden.'

Afwisseling in het werk

Veerle Saegerman

Hoe zulke gesprekken nu juist verlopen, kan niemand beter vertellen dan Veerle Saegerman, verzorgende bij Zorgband Leie en Schelde. Ook zij zag het meteen zitten om mee te werken aan dit experiment.

'Elke woensdagochtend is het telkens weer spannend. Gaat alles wel werken?' begint Veerle enthousiast te vertellen. 'Maar dan begin ik eraan. Ik bel met de tablet, de knop springt op groen en ze nemen op. Oef! Dan ben ik blij dat het lukt en ik aan mijn gesprek kan beginnen. De gebruikers kijken enorm uit naar mijn telefoontjes. Zodra ik inbel, hoor ik hun enthousiasme: "Ach, trezebeze, ge zijt daar!" Af en toe moet ik zelfs zeggen dat ik ga opleggen, zodat ik ook nog naar de andere gebruikers kan bellen. Anders zouden de gesprekken blijven duren! Van in het begin verliepen de gesprekken eigenlijk heel vlot. Sommigen vertelden al meteen heel wat persoonlijke zaken. Het lijkt soms of de afstand kleiner is dan wanneer je fysiek met elkaar praat. Het spreekt vlotter en in alles wat ze zeggen zoek ik aanknopingspunten om het gesprek voort te zetten. Voor mij is het echt prettig om nu gebruikers te leren kennen uit andere gemeenten of zelfs andere provincies. De verschillende dialecten zorgen natuurlijk wel voor de nodige animo. Zo weet ik nu wat de pot schaft als er in Oostkamp *keun* op tafel staat.'

'Als verzorgende is het natuurlijk wel een fijne afwisseling om na 22 jaar ook eens thuis te werken. Het is een goeie afwisseling met het fysieke werk, maar het blijft wel intensief. Zo bel ik bijvoorbeeld met een dame die depressief is en eigenlijk niet meer wil leven. Zo'n babbel komt altijd wel binnen. Als je fysiek bij haar zou zijn, zou je haar eens een knuffel geven. Of

Veel potentieel
in de toekomst

als je even niet weet hoe je het best reageert, ga je boven de was wegleggen, zodat je wat tijd krijgt om na te denken. Nu blijf je aan het scherm gekluisterd en dat maakt het mentaal zwaarder maar fysiek minder belastend. Wanneer je bij iemand thuis bent, neem je er vlug nog van alles bij: snel even de vaat doen of stofzuigen. Bij het beeldbellen gaat de hele aandacht naar het gesprek, de was en de plas zijn plots bijzaak. Voor mij vormt de afwisseling van het fysieke werk en videobellen een ideaal evenwicht. Elke week kijk ik uit naar wat ze meegemaakt hebben.'

'Door dit project kreeg ik als verzorgende ook beter zicht op wat er allemaal achter de schermen van de gezinszorg gebeurt. De eerste telefoontjes deed ik vanop het bureau. Zo zag ik wat onze verantwoordelijke allemaal moet doen. Ik heb plots beter zicht op de werking van de dienst en heb veel begrip voor wat onze verantwoordelijke allemaal realiseert,' besluit Veerle Saegerman.

Björn Verhoeven

'Toen we de vraag kregen of we aan dit project wilden deelnemen, hebben we niet lang getwijfeld,' vertelt Björn Verhoeven, directeur thuiszorg Zorgband Leie en Schelde. 'We hebben als organisatie nog een weg af te leggen wat betreft digitalisering en dit project is een mooie stap in de goede richting. De tablet maakt de verbinding tussen de gebruikers, hun netwerk en verschillende zorgverstrekkers. Bijvoorbeeld: wanneer iemand onverwacht is opgenomen in het ziekenhuis, kan de vaste verzorgende gemakkelijk eens polsen hoe het gaat. Of gebruikers die naar het woonzorgcentrum verhuizen, kunnen videobellen om contact te houden met de medewerkers van de dienst voor gezinszorg. We zien het ook als een manier om onze gezinszorg op termijn efficiënter te organiseren. Nu gaan verzorgenden soms langs om maaltijden klaar te zetten en na de middag stoppen ze nog even bij diezelfde gebruiker om na te gaan of alles gelukt is. Die tweede tussenstop zou

je kunnen vervangen door even inbellen om te polsen hoe het gaat.'

'Vanuit ons lokaal dienstencentrum hebben we natuurlijk ook vrijwilligers die bellen met inwoners. Maar het videobellen door verzorgenden gaat toch nog een stapje verder. De verzorgende is een professionele kracht die het gesprek vanuit een zorginstek voert. Tijdens de gesprekken gaan we met de gebruiker via bepaalde tools zoals "Mijn positieve gezondheid" op zoek naar de zorgdoelen die hij/zij wil bereiken. De link met doelgerichte zorg en BelRAI is snel gemaakt. Het helpt ons bij de opmaak of de evaluatie van een zorgplan inclusief een BelRAI-inschaling.'

'Natuurlijk hangt daar een tijdsinvestering vanuit Zorgband aan vast. Maar het valt goed mee en we doen het graag, want we zien veel potentieel! We geloven dat hybride gezinszorg helpt om de geesten te doen rijpen en na te denken over hoe we zorg anders kunnen organiseren. We werken nu als publieke dienst samen met private diensten uit andere gemeentes om gebruikers van op afstand te monitoren, waardoor ze langer thuis blijven wonen. Zo bellen medewerkers van Zorgband naar gebruikers van i-mens en omgekeerd. Dankzij dit project overstijgen we heel wat grenzen...'

JOKE VANDEWALLE

VVSG-stafmedewerker
thuiszorg

LEEN VAN DEN HEUVEL

VVSG-stafmedewerker
gezinszorg

Videobellen is een aantrekkelijke aanvulling op de klassieke thuishulp. Daarom biedt het agentschap Zorg en Gezondheid tijdelijk subsidies en regelluwt om de kracht en de voordelen van 'hybride gezinszorg' diepgaander te onderzoeken.

vvsg

Themababbel hybride gezinszorg

Wil je meer weten? Sluit dan op 6 december aan op onze themababbel. Tijdens dit online gesprek vertellen Veerle Saegerman, Evelyn De Kesel en Björn Verhoeven jullie graag uitgebreid over de werkwijze en mogelijkheden van hybride gezinszorg.

vvsg.be/opleidingen

6 vragen over Mobile Threat Defense Strijd tegen mobile phishing

Cyberaanvallen richten zich ook op de smartphones en laptops die we thuis gebruiken voor ons werk. De nood voor Mobile Threat Defense (MTD) is daarom nog nooit zo hoog. Bart Callens, security expert bij Proximus, beantwoordt hierover 6 vragen.

1. Aan welke bedreigingen zijn mobiele toestellen zoal onderhevig?

"Vandaag is dat vooral mobile phishing, een variant van phishing die zich specifiek richt op mobiele toestellen. Dat kan via vele kanalen: e-mail, sms, WhatsApp, Messenger, ... We spreken dan over een grotere attack surface in vergelijking met de klassieke vorm van phishing, die bijna uitsluitend via mail werkt en waarvoor mensen vandaag al alert zijn. Mensen zijn nog steeds geneigd om een sms sneller te vertrouwen, denk maar aan de sms'jes die zogezegd van itsme afkomstig zijn. Net daarin schuilt het gevaar van mobile phishing."

2. Vormen apps zelf ook een mogelijk gevaar?

"We vertrouwen vaak blindelings op de appstores, maar het is mogelijk om schadelijke apps in de appstore te krijgen en mensen zo een vals gevoel van veiligheid te geven. Ook verbindingen met publieke wifi toegangspunten zijn een doelwit voor hackers, die gebruikers soms in de val lokken met hun eigen, malafide wifi-netwerk. Hackers beschikken dus over veel meer opties in vergelijking met vaste toestellen."

3. Wat is Mobile Threat Defense?

"Mobile Threat Defense, of MTD, is een geavanceerde beveiligingsoplossing die zich specifiek richt op mobiele bedreigingen. De manier waarop bedreigingen zich voordoen op mobiele toestellen verschilt sterk met vaste toestellen. Net daarom vergen ze een gespecialiseerde securityoplossing om ze te detecteren en te elimineren. Bedrijven stellen vandaag heel veel professionele applicaties ter beschikking via de smartphones van medewerkers, waardoor de grens tussen werk en privé vervaagt. Dat maakt het heel interessant voor hackers. Beveiliging tegen mobiele bedreigingen gebeurt door middel van een MTD app op het toestel van de eindgebruiker en een beheerdersportaal voor de ICT of fleet manager."

"Mobile phishing gaat via meer kanalen in vergelijking met de klassieke vorm van phishing die uitsluitend via mail werkt."

Bart Callens, security expert bij Proximus

"Een Mobile Threat Defense-oplossing is een beveiligingsoplossing, complementair aan bestaande Mobile Device Management-oplossingen."

Bart Callens, security expert bij Proximus

4. Doen bedrijven vandaag genoeg op vlak van beveiliging van mobiele toestellen?

"We zien dat bedrijven vooral aan Mobile Device Management doen. Dat draait vooral rond veilige netwerktoegang tot het bedrijfsnetwerk zoals bijvoorbeeld het opzetten van een veilige VPN-verbinding, of het veilig installeren en updaten van apps op toestellen. Het detecteren van specifieke bedreigingen en aanvallen op mobiele toestellen, is wat MDM-oplossingen echter niet doen."

5. Moet elk bedrijf investeren in een MTD-oplossing? Welke risico's lopen ze?

"Bedrijven zijn vaak nog terughoudend omdat ze vinden dat de baten niet opwegen tegen de kosten, of omdat ze denken dat ze geen interessant doelwit zijn. Zolang er geen kritieke bestanden of informatie op smartphones staan, denkt men veilig te zijn. Ze zijn zich er niet bewust van dat hun bedrijfsnetwerk openligt via de smartphones van medewerkers, want die vormen een opstap voor hackers om in het bedrijfsnetwerk te breken."

"Spear phishing is een vaak voorkomende variant. Een medewerker krijgt een bericht van een persoon die van binnen het bedrijf lijkt te komen, bijvoorbeeld de CEO of een andere hooggeplaatste persoon binnen de organisatie, met een dringend verzoek om informatie. Langs die weg proberen hackers dan malware te installeren om zo volledige controle te krijgen over het mobiele toestel. Ook de bekende tweefactor-authenticatie gebeurt vandaag veelal via apps op een mobiel toestel met het gevaar dat hackers zo toegang krijgen tot kritische bedrijfsapplicaties."

6. Mensen gebruiken bedrijfstoestellen ook in de privésfeer. Vallen die gegevens onder Mobile Threat Defense?

"Een goede MTD-oplossing biedt veel mogelijkheden om de privacy-instellingen te definiëren. Je kan kiezen welke data naar het centraal beheersplatform doorgestuurd worden. Zo kan je het bijhouden van bijvoorbeeld locatiegegevens volledig uitzetten of gradueel instellen. Dit wordt transparant gemaakt naar de gebruikers van de mobiele toestellen binnen de MTD app."

Bedrijven hebben nieuwe strategieën en technologieën nodig om vol vertrouwen hun mobiele traject af te leggen. Lees meer over het bouwen aan een succesvolle Unified Endpoint Strategie op.

Beter voorbereid door het opportuniteitsadvies

Lokale besturen hebben sinds 1 januari een belangrijkere rol bij vergunningsaanvragen voor kinderopvang. Een organisator is verplicht een opportuniteitsadvies te vragen aan de gemeente. Dat advies moet de organisator helpen nagaan of zijn plannen om een kinderopvang op te richten interessant en haalbaar zijn, rekening houdend met de lokale situatie. De VVSG ging op prospectie op de websites van de steden en gemeenten om te kijken hoever de lokale besturen hiermee na zes maanden staan.

Sinds begin dit jaar moet een organisator die een kinderopvang wil openen, bij het lokale bestuur aankloppen voor een opportuniteitsadvies. In dit advies geeft het lokale bestuur aan of het opportuun is op die locatie nieuwe opvangplaatsen te realiseren. De organisator moet dit advies bij de vergunningsaanvraag bij het Agentschap Opgroeien voegen. Hij moet daarbij ook aangeven hoe hij met opmerkingen in het advies van het lokale bestuur zal omgaan. Zo ontstaat er al vóór de opening van een nieuwe

opvanglocatie een dialoog tussen organisator en lokaal bestuur en krijgt de organisator inzicht in eventuele problemen en kansen die het lokale bestuur ziet voor de organisator, rekening houdend met de lokale context en de stedenbouwkundige situatie.

Goede voorbereiding is het halve werk

Om een zorgvuldig en gefundeerd advies te geven is het belangrijk dat het lokale bestuur een procedure en criteria voor de opbouw van dit advies ter

beschikking heeft en deze op de website publiceert.

Een degelijk advies komt tot stand op basis van twee belangrijke luiken: enerzijds heeft een lokaal bestuur goede inhoudelijke criteria of richtlijnen nodig, op basis waarvan het een advies kan opmaken. Aan de hand van een duurzaam kader kan het elke adviesvraag op dezelfde wijze behandelen. Het advies moet een antwoord bieden op de vraag of het een goed idee is dat de organisator op die locatie nieuwe opvangplaatsen realiseert. An-

Dankzij het opportuniteitsadvies ontstaat er al vóór de opening van een nieuwe opvanglocatie een dialoog tussen organisator en lokaal bestuur en krijgt de organisator inzicht in eventuele problemen en kansen die het lokale bestuur ziet.

Katrien Verlinden:
‘Vroeger klopten organisatoren al aan voor advies, het is daarom fijn en waardevol dat het nu ook effectief is ingebouwd in de procedure voor vergunningsaanvragen.’

derzijds is het belangrijk dat de gevolgde procedure transparant is, zodat het voor (startende) organisatoren die advies vragen, duidelijk is hoe dit advies tot stand komt en wat er van hen verwacht wordt.

Zes maanden nadat deze nieuwe regelgeving in werking is getreden, blijkt uit een eerste zoektocht op gemeentelijke websites dat 14% van de Vlaamse steden en gemeenten een publiek toegankelijke adviesprocedure met criteria heeft. Koploper is de provincie Oost-Vlaanderen, waar bijna 20% van de gemeenten een procedure op haar website heeft klaarstaan. Bij vijf van de dertien centrumsteden vinden we de procedure.

Nogal wat lokale besturen grijpen de kans aan om als onderdeel van de adviesprocedure een kennismakingsgesprek met de (nieuwe) organisator in de gemeente te voeren. Daarin wordt gepeild naar de visie en de ervaring van de organisator kinderopvang en wordt het verloop van de procedure besproken. Lokale besturen die een dergelijk kennismakingsgesprek inrichten, zijn er erg over te spreken en beschouwen dit gesprek als een startpunt om een goede band op te bouwen met de organisator. Het is ook de plaats om de visie en het beleid voor kinderopvang van de stad of gemeente toe te lichten. Hoewel het kennismakingsgesprek vaak ingebed is in de procedure voor het advies, vermelden elf gemeenten het gesprek ook expliciet als criterium.

In verschillende adviesprocedures wordt meteen ook een link gelegd met de dienst Omgeving of Ruimtelijke Ordening van de gemeente, om te kijken of het pand waarin de organisator kinderopvang wil organiseren, voldoet aan de stedenbouwkundige voorwaarden en geschikt is om er kinderen in op te vangen.

Daarna wordt de aanvraag voor een advies verder nagekeken en afgetoetst aan de hand van duidelijk omschreven criteria of richtlijnen.

Een goeie plek met de juiste karakteristieken

Die criteria verschillen per gemeente en sluiten aan bij de noden die de gemeente ervaart op het gebied van kinderopvang. Het met voorsprong meest voorkomende criterium gaat over de participatie en betrokkenheid van de organisator bij het lokale bestuur. Hiermee geven lokale besturen aan dat zij het belangrijk vinden dat een organisator betrokken is bij het lokale beleid kinderopvang. Om dit te realiseren vinden ze het bijvoorbeeld belangrijk dat een organisator kinderopvang lid is van het Lokaal Overleg Kinderopvang en meewerkt aan de uitbouw en doelstellingen van het Lokaal Loket Kinderopvang. Op de veertig onderzochte gemeenten is dit een hoog aangeschreven criterium bij 34.

Verder worden vooral criteria gebruikt die inzicht geven in de nood aan kinderopvang in de verschillende wijken of deelgemeenten van een lokaal bestuur. De spreiding van kinderopvanginitiatieven in de gemeente is dus ook belangrijk. Achttien gemeenten duiden dit dan ook aan als criterium. In samenhang met de locatie kijken sommige besturen ook naar het bereik van bepaalde doelgroepen, zoals kwetsbare gezinnen. In een deelgemeente of wijk met veel (kinder)armoede lost opvang met een vaste dagprijs niet veel op, want ouders in armoede kunnen die vaak niet betalen. Als dit het geval is, geven sommige lokale besturen dit aan in hun advies.

Om een goede locatie te vinden komt het belang van goede spreiding van de verschillende kinderopvanginitiatieven in de gemeente nog eens terug.

We zien tot slot ook criteria verschijnen die te maken hebben met bereikbaarheid (bv. aanwezigheid van openbaar vervoer, parkeerplaats, veilige verkeersomgeving), maar ook luchtkwaliteit en geluidsoverlast in de omgeving van de locatie. Enkele gemeenten ver-

melden het belang van voldoende buitenruimte, zoals een schaduwrijke tuin. Verder wordt er gekeken naar de aanwezigheid van jongwerkenden en (jonge) gezinnen met de voorspelde aanwezigheid van kinderen beneden de drie jaar in de gemeente en naar mogelijke plannen voor woonuitbreiding.

Het oordeel van de specialisten

Wie wil starten met kinderopvang moet dit opportuniteitsadvies nu bij de vergunningsaanvraag voegen. Wat zijn de eerste ervaringen van het Agentschap Opgroeien met deze nieuwe werkwijze? We vroegen het aan stafmedewerker Naomi Fontaine. ‘Het agentschap Opgroeien kreeg in het voorjaar 23 vergunningsaanvragen met een positief advies en geen enkele met een negatief advies. Verder bevatten heel wat aanvragen nog geen advies,’ vertelt ze. ‘In het Besluit van de Vlaamse Regering staat dat een lokaal bestuur advies kán geven en dus niet móét geven. De verplichting is dus niet wederzijds, want een organisator is verplicht een opportuniteitsadvies aan te vragen, maar een gemeente is niet verplicht een advies te geven of een adviesprocedure te hebben.’ Toch wil ze lokale besturen motiveren om het wel te doen, want de voordelen zijn volgens haar duidelijk. ‘Dankzij het advies kan het Agentschap Opgroeien op basis van meer informatie over de organisator beslissen of het een vergunning toekent. Dit kan wel degelijk belang hebben. Daarnaast opent het advies de weg voor organisatoren naar partnerschap met het lokale bestuur. De opportuniteitsadviezen zijn absoluut een vooruitgang,’ besluit Naomi Fontaine.

Ook Katrien Verlinden, beleidsmedewerker kinderopvang bij de stad Kortrijk, ziet voordelen in het nieuwe systeem: ‘Vroeger klopten organisatoren al aan voor advies, het is daarom fijn en waardevol dat het nu ook effectief is ingebouwd in de procedure voor vergunningsaanvragen.’ Verder is het advies volgens haar opbouwend en ondersteunend en heeft het niets met controle te maken. Het is een waardevol onderdeel van de ondersteuning die een lokaal bestuur aan (startende) ondernemers kinderopvang kan geven. Een gedegen opportuniteitsadvies verhoogt bovendien de slaagkansen van startende organisatoren kinderopvang, want een organisator weet goed waaraan hij of zij begint en heeft een goed inzicht in de lokale context.

Beslagen ten ijs

Een voldoende aanbod kinderopvang op het grondgebied van de gemeente is belangrijk: het maakt dat jonge ouders arbeid en gezin kunnen combineren, helpt de activeringsdoelstelling van het OCMW mee realiseren en draagt bij tot de ontwikkeling van jonge kinderen. Een goede spreiding garandeert dat dit aanbod toegankelijk is voor alle gezinnen in de gemeente. Een goed opportuniteitsadvies draagt hiertoe bij, want het geeft inzicht in waar en hoe nieuwe plaatsen voor kinderopvang het best gerealiseerd worden in de gemeente.

Hoewel het advies op verschillende vakken waardevol blijkt, zit er ook een klassiek haakje aan: het veroorzaakt weer

wat extra werk. Lang niet elke gemeente beschikt al over een goede adviesprocedure, en ook als die er eenmaal is, vraagt het blijvende inzet van lokale besturen om adviezen van goede kwaliteit op te stellen. 'De verplichting het advies binnen dertig dagen af te leveren vinden we bijvoorbeeld erg nipt, omdat we ook graag ons licht opsteken bij andere diensten,' zegt Steffie Kunnen van de dienst regie kinderopvang Sint-Niklaas.

Om de lokale besturen bij deze opdracht te ondersteunen organiseerden de VVSG en het Agentschap Opgroeien via Sterk Gezien een webinar en een aantal uitwisselingsmomenten waarbij ervaringen en ideeën konden worden gedeeld. Binnen het samenwerkings-

verband Sterk Gezien slaan de VVSG en het Agentschap Opgroeien de handen in elkaar om lokale besturen te versterken in hun gezinsbeleid. Lokale besturen die vragen hebben in verband met het opportuniteitsadvies, kunnen terecht op de website van de VVSG. —

SIMON MULS

Jobstudent bij de Dienst Opgroeien en Ontwikkelen van de VVSG

De hele regelgeving in verband met het opportuniteitsadvies is opgenomen in het Besluit van de Vlaamse Regering houdende de procedures voor de aanvraag en de toekenning van de vergoeding en de subsidies voor gezinsopvang en groepsopvang van baby's en peuters.

CO₂-NEUTRAAL
Puro compenseert alle CO₂-uitstoot die vrijkomt bij de teelt, de verwerking, het vershippen en het branden van onze koffie.

FAIRTRADE KOFFIE
Elk pakje Puro-koffie is 100% Fairtrade. Onze koffieboeren ontvangen een eerlijke prijs voor hun koffiebonen en een extra premie om te investeren in hun toekomst.

REGENWOUDE BESCHERMEN
Voor elke verkochte kilo Puro-koffie kopen we bedreigde stukken regenwoud aan, samen met World Land Trust. Zo beschermen we al bijna 90.000 voetbalvelden aan regenwoud!

"Sinds de oprichting van Puro in 2005 zijn we een unieke samenwerking aangegaan met milieubeschermingsorganisatie World Land Trust. Voor elke kilo Puro-koffie die we verkopen, gaat er een bijdrage naar hen en zetten we ons in om het waardevolle regenwoud te beschermen. We zijn erg trots op wat we op die manier al gerealiseerd hebben."

Frans Van Tilborg, CEO Miko Coffee

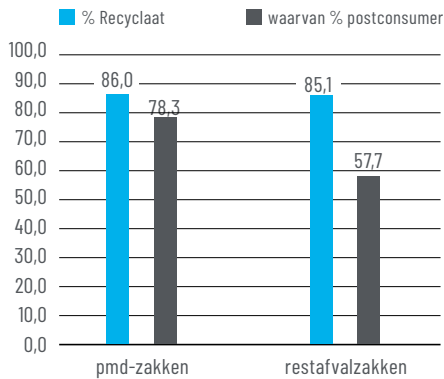
www.purocoffee.com info@purocoffee.com · 0800 44 0 88

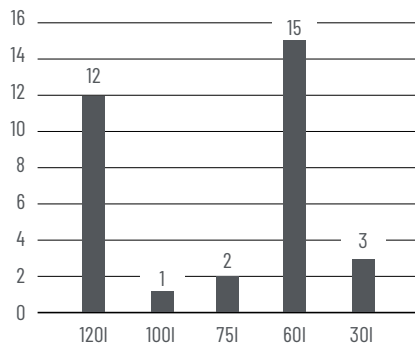
Zelfs de afvalzakken worden duurzaam

Sinds 1 januari 2021 mogen in het Vlaamse Gewest enkel nog afvalzakken worden gebruikt die bestaan uit 80% gerecycleerde kunststoffen, waarvan 50% post consumer. Zo brengen we de materialen opnieuw in de kringloop en besparen we primaire grondstoffen. Via Interafval, het samenwerkingsverband van de VVSG en alle Vlaamse afvalintercommunales, peilde de VVSG naar de aankoop van afvalzakken voor restafval en pmd. Voldoen de afvalzakken aan de wetgeving en welke formaten vinden we in Vlaanderen zoal terug?

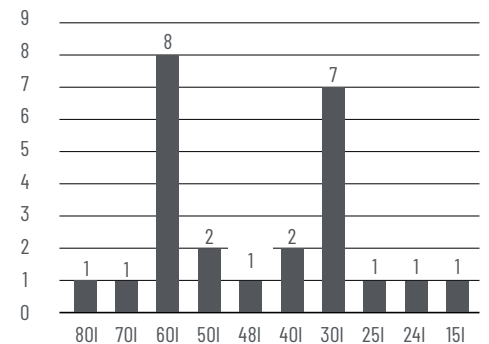
1 Gemiddeld aandeel acrylaat in afvalzakken

2 Aantal respondenten dat een bepaald formaat pmd-zakken aankoopt

3 Aantal respondenten dat een bepaald formaat restafvalzakken aankoopt

Het gemiddelde aandeel recycalaat in onze afvalzakken ligt hoger dan 80%. De pmd-zakken bevatten bovendien een zeer hoog percentage aan postconsumermateriaal, dat is afval afkomstig van huishoudelijk afval, zoals verpakkingsfolies. De ingezamelde pmd-zakken worden samen met de andere folies gerecycleerd. De Vlaamse afvalintercommunales halen de wettelijke verplichting hiermee ruimschoots en dragen bij aan de transitie naar een circulaire economie. Maar het gebruik van recycalaat kan een invloed hebben op de sterkte van de zakken, waardoor

er meer materiaal nodig is. Dat zien we terug bij de resultaten van de enquête. Bij pmd-zakken is de gemiddelde dikte licht gestegen (2,3%) ten opzichte van de vorige enquête in 2021.

De forse stijgingen van kunststofprijzen leggen ook druk op de aankoopsprijzen van afvalzakken. Bij de aankoopsprijs houdt men rekening met een indexering, op basis van de marktprijzen voor kunststof. De recente prijs voor bijvoorbeeld pmd-zakken steeg hierdoor enorm. Bij de 60l-zakken was de aankoopsprijs in het voorjaar van 2022 met maar liefst 80% gestegen ten opzichte

van de initiële inschrijvingsprijs. Sommige afvalintercommunales houden hier rekening mee bij de retributietarieven van afvalzakken.

Zakken op maat van lokale omstandigheden

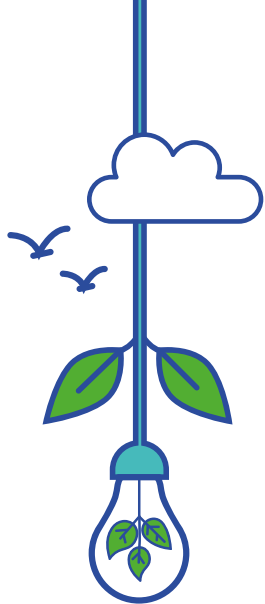
Afvalintercommunales gebruiken dezelfde soorten formaten voor pmd-zakken. Sinds de invoering van de nieuwe blauwe zak zijn de volumes sterk gestegen. Bijgevolg overwegen sommige afvalintercommunales grotere pmd-zakken aan te bieden. Bij de restafvalzakken zien we minder uniformiteit in formaten. Dat komt omdat afvalinzameling maatwerk vergt. Voor de aankoop van afvalzakken moeten lokale besturen rekening houden met de lokale omstandigheden: hoge bevolkingsdichtheid, woningen met beperkte opslagruimten, logische en eenvoudige berekeningen van retributies... —

LOES WEEMAELS
VVSG-projectcoördinator
verpakkingsafval

Hoe verliep de enquête?

Interafval is het samenwerkingsverband van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, alle Vlaamse afvalintercommunales en andere lokale besturen die instaan voor lokaal afvalbeleid. Begin 2022 stuurde Interafval een enquête naar zijn leden. In totaal namen zeventien lokale besturen eraan deel. De enquête verliep in samenwerking met Fost Plus, de organisatie van producentenverantwoordelijkheid voor huishoudelijk verpakkingsafval.

Laat je inspireren tijdens de Klimaatdag op 13 oktober!

Enkele vragen aan
organisatoren en
deelnemers

STEFAN DE WICKERE

Ook dit jaar zit het programma van de Klimaatdag tjokvol interessante voordrachten en bezoeken

Na een ongewoon lange tussenpauze van drie jaar mogen we deze maand eindelijk opnieuw uitkijken naar de VVSG-Klimaatdag. Gaststad Brugge ontvangt ons in het gloednieuwe Beurs-, Meeting- en Congrescentrum (BMCC). Het programma rust op twee pijlers: de thema's waar VVSG Netwerk Klimaat sinds 2021 aan werkt, en de werven van het Lokaal Energie- en Klimaatpact. Er zijn programmaliijnen in verband met het gemeentelijk patrimonium – met de huidige energieprijzen belangrijker dan ooit –, hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en ruimtelijke aspecten, mobiliteit en adaptatie. Daarnaast zijn er ook keynotesprekers en vier sessies van structurele partnerorganisaties van de VVSG: Fluvius, Elia, Belfius en Matexi. Comedian Bert Gabriëls sluit de dag af met een kort optreden met klimaat als insteek. Ongetwijfeld vind ook jij je gading in het programma. We vroegen enkele betrokkenen naar hun verwachtingen.

Dirk De fauw
burgemeester stad Brugge

Wat betekent de Klimaatdag voor jou?

We zijn heel trots dat we gaststad zijn voor de Klimaatdag 2022. Zo'n Klimaatdag brengt een hoop expertise en inspiratie samen die broodnodig zijn om de volgende stappen te zetten om onze lokale, Vlaamse en Europese klimaatdoelen te behalen.

Naar welke sessie kijk je het meest uit?

Ik ben benieuwd naar de inzichten van Johan Albrecht over de werking van de vrije markt en over hoe bedrijven de klimaattransitie mee kunnen realiseren.

Welk werkbezoek wil je de deelnemers aanbevelen?

Ik vind het heel fijn dat minister Somers de Brugse werven van het Lokale Energie- en Klimaatpact wil bezoeken. Er lopen heel wat vergroenings- en onthardingstrajecten die ook gekoppeld worden aan andere ambities, zoals betere fietsinfrastructuur.

Wat is de belangrijkste klimaatmaatregel waarop jouw stad moet inzetten?

Met de energiecrisis in het achterhoofd is extra lokaal geproduceerde en hernieuwbare energie van kapitaal belang geworden. Daarom moeten we nog meer werk maken van meer zonnepanelen, zowel in de rand als in de binnenstad, en van extra windenergie op het land. We werken daarvoor nauw samen met de haven, maar willen ook onderzoeken welke coöperatieve modellen er zijn om zo ook Bruggelingen mee te krijgen.

Minou Esquetet
schepen voor Klimaat-, Energie- en Milieubeleid, stad Brugge

Wat betekent de Klimaatdag voor jou?

Het is een prima gelegenheid om ons lokale klimaatplan Brugge Naar Morgen extra onder de aandacht te brengen, zowel in Brugge als in Vlaanderen.

Naar welke sessie kijk je het meest uit?

Renovatie van eigen patrimonium en particuliere woningen wordt dé uitdaging van de eeuw. Het zal samenspel tussen Vlaamse en lokale overheid vragen om alle betrokkenen te overtuigen om te investeren. Ik kijk uit naar de inzichten hierover.

Welk werkbezoek wil je de deelnemers aanbevelen?

Onze haven biedt veel perspectieven voor een klimaatneutrale en klimaatrobuuste toekomst en de fusie met de haven van Antwerpen maakt deze uitdagingen nog groter. We bekijken in Zeebrugge niet enkel wind- en zonneprojecten, maar maken ook plannen voor een eerste waterstoffabriek.

Wat is de belangrijkste klimaatmaatregel waarop jouw stad moet inzetten?

Renovatie van eigen patrimonium en particuliere woningen moet dringend worden opgeschaald. Met de huidige materialenprijzen en stijgende rente wordt dat moeilijk, maar de hoge energiekosten vormen dan weer een sterke stimulans. Om wonen betaalbaar te houden zullen we creatieve oplossingen moeten bedenken. Met ons warmtenet hebben we een strategisch voordeel: de eerste stappen om het tot in de binnenstad door te trekken zijn gezet, nu moeten we er versneld werk van maken.

Thomas Pieters
beleidsmedewerker lokaal energie- en klimaatbeleid, VEKA

Wat betekent de Klimaatdag voor jou?

Lokale beleidsmakers die van elkaar leren, maar die ook andere actoren en beleidsniveaus de weg wijzen... Welke goede praktijken moeten nu opgeschaald worden? Op welke hindernissen bots je in de praktijk?

Naar welke sessie kijk je het meest uit?

Ik kijk onder andere uit naar sessie 24. De Europese Commissie heeft met de Green Deal en het Fit for 55-plan de bakens uitgezet voor de klimaattransitie richting 2030 en 2050, maar wat betekent dit in de praktijk voor het lokale klimaatbeleid? Welke nieuwe verplichtingen komen eraan en op welke ondersteuning kunnen lokale overheden rekenen?

Wat is de belangrijkste klimaatmaatregel waarop jouw organisatie moet inzetten?

De nood om te renoveren is nog nooit zo acuut geweest. Tegelijk vergt het steeds meer kennis van zaken om daarbij de juiste keuzes te maken. We moeten dus absoluut de energiehuizen en hun begeleidingsaanbod significant versterken.

Liesbeth Fransen
schepen van o.a. Milieu,
gemeente Pelt en lid Strategisch
Overleg Netwerk Klimaat

Wat betekent de Klimaatdag voor jou?

We staan voor ontzettend uitdagende tijden, zeker wat betreft energie. Samen met andere gemeenten, organisaties en netwerken moeten we daaraan werken!

Naar welke sessie kijk je het meest uit?

Als ik er echt een moet uitpikken, dan kies ik voor hoe je begint met energiegemeenschappen. Dat is voor velen vandaag nog een ver-van-mijn-bed-show, maar het is wel een nieuwe methode van denken en werken die oplossingen kan bieden!

Wat is de belangrijkste klimaatmaatregel waarop jouw gemeente moet inzetten?

We zetten volop in op duurzaamheid. Momenteel werken we aan onze vastgoedstrategie. Een duidelijk beeld krijgen van waar we welke gebouwen willen hebben en hoe we deze zo duurzaam mogelijk maken, is de toekomst.

Koen Timmerman
beleidsmedewerker Klimaat,
stad Brugge

Wat betekent de Klimaatdag voor jou?

Hij moet vooral ons netwerk versterken, zowel met andere steden als met alle betrokken Bruggelingen en de Brugse bedrijven en organisaties.

Naar welke sessie kijk je het meest uit?

Sowieso zal ik luisteren naar de inzichten over ruimte van beide bouwmeesters. Ik ben ook benieuwd naar de internationale blik van François Gemenne op de rol van steden in de klimaattransitie.

Wat is de belangrijkste klimaatmaatregel waarop jouw stad moet inzetten?

De klimaattransitie moeten we zien als een hefboom voor duurzame stadsvernieuwing. De uitdaging is alle Bruggelingen hierin mee te trekken en het klimaatplan Brugge Naar Morgen ook door hen te laten dragen en uitvoeren. Een Brugse klimaatalliance van doeners moet ons daarbij helpen.

Maarten Tavernier
projectcoördinator
Netwerk Klimaat

Wat betekent de Klimaatdag voor jou?

Op een goede studiedag komt de helft van wat je opsteekt van de formele sessies en de sprekers, en de andere helft van gesprekken met standhouders en collega's. Dat hopen we op de Klimaatdag te kunnen verwezenlijken.

Naar welke sessie kijk je het meest uit?

We hebben getracht een aantal sprekers te brengen die misschien eens 'anders dan anders' zijn. De insteken van weerman David Dehenauw en ABS-voorzitter Hendrik Vandamme zouden het besef van urgentie van zowel mitigatie- als adaptatiemaatregelen moeten kunnen aanscherpen.

Welk werkbezoek wil je de deelnemers aanbevelen?

We wilden absoluut ook aandacht besteden aan de randgemeenten, om niet alleen voorbeelden uit een centrumstad te kunnen tonen. Overweeg dus zeker eens naar Oostkamp of Beernem af te zakken.

Wat is de belangrijkste klimaatmaatregel waarop jouw organisatie moet inzetten?

Deze energiecrisis maakt extra duidelijk dat de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen zo snel mogelijk afgebouwd moet worden. Bestaande woningen en gebouwen versneld energiezuinig maken lijkt ons daarbij prioritair. Met extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen kan een lokaal bestuur daarmee ook op sociaal vlak belangrijk werk verrichten. Begin volgend jaar mag je van ons de 'inspiratiekaart renovatiebeleid' (werktitel) verwachten. —

ELKE DE TAEYE
VVSG-projectmedewerker Netwerk Klimaat

Riet Nouwen

Alles voor de best mogelijke oude dag

Wat haar het meest voldoening en motivatie geeft, is de vraag. 'Als je weet dat de cliënten zich goed voelen en je ziet dat ze graag komen,' zegt Riet Nouwen meteen. 'Dat de familie ons dankbaar is voor de ondersteuning, ook. Maar evenzeer als mijn team blij is. Collega's die goed samenwerken, vrijwilligers die graag hun steentje bijdragen, allemaal met hetzelfde doel om onze bezoekers een mooie dag te bezorgen, dat vind ik echt fijn.' Riet Nouwen bekleedt een dubbele positie: ze is diensthoofd in het centrum voor dagverzorging waar ze tegelijk werkt als ergotherapeut.

Riet Nouwen werkt sinds 1990 bij het OCMW van Maaseik, de eerste tien jaar als ergotherapeut in het woonzorgcentrum. Dan zette ze de stap naar het centrum voor dagverzorging waar ze nu diensthoofd is. 'Je zou denken dat het niet meer van deze tijd is om zolang bij eenzelfde werkgever te blijven,' glimlacht ze. 'Maar als je ergens graag werkt en je elke dag met even veel zin aanvat, waarom zou je dan veranderen?' In het kleine team van het centrum heeft ieder zijn taken. Naast vier zorgkundigen, een verpleegkundige, een logistiek medewerker en een kinesist kan het centrum ook rekenen op een ruime groep van veertig vrijwilligers. 'Ik kan op alle posten bijspringen waar dat nodig is,' zegt Riet Nouwen. Ze komt dagelijks bij de bejaarden, praat met hen, praat met hun families, verzorgt ook opnames. Zo is ze heel dicht bij de werking betrokken.

Het Maashuisje – zo heet het centrum – heeft capaciteit om dagelijks tot zeventien

STEFAN DEWICHERE

- Diensthoofd van centrum voor dagverzorging het Maashuisje in Maaseik
- Ergotherapeut in datzelfde centrum
- Zet zich met zeven collega's en veertig vrijwilligers dagelijks in om cliënten een mooie oude dag te bezorgen
- Werkt sinds 1990 bij OCMW Maaseik en denkt niet aan stoppen

cliënten te ontvangen. Die komen een of meer dagen per week naar het centrum en verblijven er van negen uur 's morgens tot kwart voor vijf in de namiddag. Ze leggen vooraf hun dagen vast. Op die manier werkt het centrum per week voor ongeveer veertig verschillende cliënten. Die hebben een gemiddelde leeftijd van 82 jaar. Sommigen wonen nog zelfstandig en komen naar het Maashuisje voor het gezelschap en om iets omhanden te hebben. Anderen zijn fysiek of mentaal zorgbehoevend. De familie waarbij ze inwonen, wordt tijdens hun verblijf in het centrum even verlost van die zorg. Een opname in het woonzorgcentrum kan op die manier zo lang mogelijk uitgesteld worden.

In het Maashuisje kunnen de cliënten de hele dag door kiezen uit allerhande activiteiten. 'We proberen een vaste dagstructuur aan te houden, die voor de mensen herkenbaar is,' legt Riet Nouwen uit. 'Dat vinden ze aangenaam.' Ze be-

drukt ook dat ieder zelf kiest wat hij of zij wil doen of meedoen: niets moet. 'Na de koffie 's ochtends doen we gymnastiek en een geheugen oefening en wordt de krant voorgelezen. Drie voormiddagen per week kunnen bejaarden onder begeleiding op de computer bezig zijn, op woensdag kunnen ze met een vrijwilliger wandelen of naar de markt in Maaseik. Na de warme middagmaaltijd kunnen ze hier rusten, in de relaxruimte in de zetel, met een warm dekkentje. Ze kunnen ook tv kijken of met een hobby bezig zijn, buiten kuieren in de tuin of er wegzakken in de tuinzetels. Onze afgesloten tuin is een mooie plek om te vertoeven en is speciaal aangelegd, rekening houdende met dementerende mensen die er vrij kunnen rondwandelen.' Ook in de namiddag is er voor elk wat wils: kaartspelen, quizzen, zingen, dansen, iets lekkers te eten maken, bloemschikken, hout bewerken, volksspelen, uitstapjes maken of deelnemen aan een buurtactiviteit enzovoort. 'We spelen zoveel mogelijk in op de interesses van wie aanwezig is,' vertelt Riet Nouwen. 'Kijk je hier liever gewoon naar de koers, dan is dat ook prima.'

Zowel de cliënten als de medewerkers vinden het bijzonder prettig dat er elke maand iemand in de kijker wordt gezet. 'Op die manier proberen we zo individueel mogelijk te werken,' zegt Riet Nouwen. 'Met foto's en voorwerpen schetsen we dan het leven van die persoon. Momenteel bewonderen we de koersfiets van een wielierliefhebber, naast een bord met foto's van de zware truck met oplegger waarmee hij heel zijn leven heeft gereden. Je kunt je voorstellen wat voor verhalen en gesprekken dat allemaal oplevert. Een andere keer maakten we een heuse toog voor een cliënte die vroeger café hield. Zij liet zich dan bij iedere gelegenheid gewillig inschakelen om van achter die toog drankjes op te dienen. Zulke zaken maken dat mensen graag naar hier komen.'

Riet Nouwen en haar team houden zich uiteraard ook bezig met de verzorging van cliënten. 'Helpen bij transfers,

bij het eten, bij het toiletgebeuren, medicatie toedienen, observeren van de algemene gezondheidstoestand horen daarbij,' zegt ze. 'Het principe is dat mensen zich zo lang mogelijk zelfstandig behelpen: wat ze zelf kunnen, laten we hen ook zelf doen. De zorg hier moet wel goed aansluiten op de zorg die ze thuis krijgen. Daarover overleggen we haast dagelijks met de families van de cliënten. Ook met de verpleegkundigen aan huis en met begeleidende artsen houden we goed contact.'

Riet Nouwen vertelt al even enthousiast en gedreven over administratieve en financiële taken, die nochtans een fikse bijkomende opdracht vormen. 'We moeten zorgen voor een hoge bezettingsgraad, want dat is cruciaal om de rekening te doen kloppen,' weet ze. 'De cliënten betalen een dagprijs en een prijs voor het vervoer. De gemeenten Kinrooi en Dilsen-Stokkem, waarmee Maaseik samenwerkt voor ons centrum, dragen hun steentje bij. Een groot deel van de ondersteuning komt daarnaast van de Vlaamse overheid. Om aan haar regelgeving te voldoen is het dan weer hard werken: een kwaliteitshandboek, vernieuwde kwaliteitsnormen, aangepaste regels en procedures veroorzaken een pak administratie. Gelukkig kan ik hiervoor ook samenwerken met collega's van het woonzorgcentrum en de dienst voor gezinszorg. Ik vind het ook belangrijk om het team te betrekken bij de uitwerking van nieuwe procedures voor het centrum, zodat die gedragen zijn door iedereen.'

Met 59 jaar komt het pensioen bijna in zicht, maar daar kijkt Riet Nouwen nog niet naar uit. 'Zolang ik me fysiek en mentaal goed voel, zal ik met plezier blijven werken,' zegt ze. 'Na het werk sport ik trouwens veel, ik blijf altijd in beweging. De energie die ik daar uithaal, vind ik onmisbaar om mijn werk optimaal te doen.' —

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

agenda

ontdek meer
opleidingen op
www.vvsg.be/opleidingen

oktober

Regionale Overlegtafels (ROT) Economie – Actua Herent 4 oktober *

Op één namiddag bieden we een onmisbaar en helder overzicht van wat er reilt en zeilt op de diverse overheidsniveaus in verband met gemeentelijk economisch beleid. Kansspelen, single digital gateway, markten en kermissen zijn enkele van de thema's. Met steun van VLAIO.
vvsg.be/opleidingen

Rondetafels 'fietsen in gemengd verkeer op landelijke wegen'

Lommel 10 oktober
Fietsberaad Vlaanderen wil de gemeenten zelf sterk bij het nieuwe onderzoek 'Fix the Mix op landelijke wegen' betrekken. Wil je meedenken over een afwegingskader voor de organisatie van gemengd verkeer op landelijke wegen? Kom dan naar Lommel.
vvsg.be/opleidingen

Basisopleiding - Aan de slag met het decreet BOA

Gent 11 oktober
Leuven 29 november

Aan de hand van een stappenplan van de VVSG zetten we je op weg met het decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten. Na de opleiding maak je een eigen plan van aanpak op om lokaal beleid te ontwikkelen en het decreet succesvol toe te passen.
vvsg.be/opleidingen

Werktafel werknemersbeleving Nijlen start 12 oktober *

Een werktafel is een outputgerichte vorming waar elk bestuur onder begeleiding aan zijn eigen traject of tools werkt. We spitsen ons toe op de medewerker en zijn/haar beleving, motivatie, geluk enzovoort. Er is een vijfdaagse werktafel in iedere provincie.
vvsg.be/opleidingen

Telewerken en leidinggeven vanop afstand Brussel 13 oktober

Samenwerken binnen de context van het 'nieuwe werken' is een nieuwe, belangrijke uitdaging. Leidinggevendenden moeten de goede werking van het team faciliteren, terwijl de teamleden dikwijls minder 'zichtbaar' zijn door het tijd- en plaatsafhankelijk werken. Deze opleiding biedt zeer praktijkgerichte inzichten en methodieken die leidinggevendenden onmiddellijk kunnen toepassen.
vvsg.be/opleidingen

Klimaatdag 2022 Brugge 13 oktober

De Klimaatdag is al enkele jaren hét inspiratie- en netwerkevenement van de VVSG voor iedereen die op lokaal niveau betrokken is bij klimaatbeleid in de brede zin. Dompel je volledig onder in het klimaatbad. We bieden een informatief programma dat aanleunt bij het werkprogramma

van het VVSG Netwerk Klimaat en dat inhoudelijk gekoppeld is aan het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP).

vvsg.be/opleidingen

Kompas: Als het thuis niet pluis is: Verontrusting over de thuisituatie van kinderen Online 14 oktober

In de kinderopvang merk je soms zaken op die je ongerust maken over de thuissituatie van een kind en zijn ouder(s). Je voelt dat er iets 'niet pluis' is. Dat zijn geen gemakkelijke situaties om mee om te gaan. Toch is het noodzakelijk dat je als kinderopvang iets onderneemt.
vvsg.be/opleidingen

Procedures kwaliteitshandboek Lummen 18 oktober *

In groep worden stap voor stap de door jullie gekozen processen besproken en uitgewerkt. Je gaat naar huis met een pak inspiratie van collega's en een of meer grotendeels uitgewerkte procedures, helemaal afgestemd op jouw organisatie. We focussen op de nieuwe procedures in het woonzorgdecreet.
vvsg.be/opleidingen

Aan de slag met het decreet BOA: Thematafel analyse Gent start 20 oktober

We analyseren de lokale situatie van de buitenschoolse opvang en activiteiten en de drempels die

er vandaag zijn. Uit die gegevensverzameling komen allerlei soorten informatie naar boven. We bekijken ook hoe je deze gegevens in kaart brengt en ermee aan de slag gaat.
vvsg.be/opleidingen

Mentoropleiding technisch uitvoerende beroepen Leuven start 20 oktober

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, want door hun veelheid aan functies zijn ze interessante leer-werkplekken voor jongeren. Deze opleiding biedt je inzicht in hoe je leerlingen kunt coachen en versterkt je in belangrijke competenties: communiceren, duidelijke feedback geven, evalueren enzovoort.
vvsg.be/opleidingen

Subsidies kinderopvang baby's en peuters, toegepast op de groepsoptvang (kinderdagverblijven) Online 20 oktober

We bekijken het subsidiesysteem kinderopvang baby's en peuters in detail, met de nadruk op relevante kennis voor de groepsoptvang.
vvsg.be/opleidingen

Vissen uit een buitenlandse vijver: arbeidsmigratie Online 20 oktober *

Een van de grootste uitdagingen voor de thuis- en ouderenzorg is nieuwe medewerkers vinden. Wat als je actief medewerkers uit het

P+O-congres

di 22 nov 2022 | Antwerpen

Het lokale bestuur
als aantrekkelijke
werkgever

Het P+O-congres is terug! Op 22 november verwachten we iedereen die bezig is met personeel en organisatie bij lokale besturen in Bluepoint Antwerpen. Er zijn 30 sessies, boeiende sprekers en interessante praktijkverhalen.

Kom luisteren hoe je zorgwerkgever van het jaar wordt, doe mee aan een hackaton over aantrekkelijk werkgeverschap of verdiep je in IA0. We verwelkomen topsprekers als Ans De Vos en Servaas Bingé.

Het P+O-congres is trouwens ook een uitgelezen moment om te netwerken met collega's!

Schrijf in en stippel je eigen route uit!

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

buitenland moet aantrekken? Hoe doe je dit op een ethische manier? En hoe zorg je voor hen als ze eenmaal bij jou aan de slag zijn?
vvsg.be/opleidingen

Infosessie gezinszorg: monitoring en Vesta

Online 24 oktober

Je subsidies in Vesta optimaliseren aan de hand van je monitoringsinstrument, hoe doe je dat? We overlopen de subsidieregelgeving en gaan na of je voor de deadline van 30 november nog wat gegevens moet nakijken en/of aanpassen.
vvsg.be/opleidingen

Gezond telewerken: Hybride samenwerken

Online 27 oktober

Experte Evy Adam leert je hoe je inzichten over efficiënt en hybride (samen)werken op een vitale manier kunt toepassen, met mogelijkheden om de processen in jouw bestuur te herbekijken en een vernieuwde samenwerking in een optimale werk-omgeving te stimuleren.
vvsg.be/opleidingen

Lerend netwerk afvalbeleid: De impact van de inzamelwijze: case papier en karton en textiel

Online 27 oktober

Hoe haal je de restafvaldoelstellingen? Welke praktijken werken? Tegen welke moeilijkheden lopen we aan? Om deze vragen te beantwoorden en gemeenten te ondersteunen zijn er lerende netwerken afvalbeleid. Kennisdeling, uitwisseling en vragen staan centraal.
vvsg.be/opleidingen

Leidinggeven voor ploegbazen

Berchem 28 oktober

Elke medewerker is verschillend, met zijn sterktes en werkpunten, behoeften en persoonlijkheid. We staan samen stil bij de rol van de ploegbaas als leidinggevende en bekijken hoe je van je medewerkers een gemotiveerd team kunt maken dat goed werk aflevert.
vvsg.be/opleidingen

* Meer datums, thema's en/of locaties online.

3 oktober 2022

GEMEENTE LIEVEGEM
 Directeur interne organisatie

4 oktober 2022

STAD EN OCMW DIEST
 Diensthoofd openbaar domein

5 oktober 2022

VVSG VZW
 Juridisch adviseur
 PROVINCIE OOST-VLAANDEREN
 Expert duurzaam bouwen

GEMEENTE BORNEM
 Deskundige ruimtelijk toezicht

GROEP DILBEEK
 Teamcoach burgerzaken

GEMEENTE WAASMUNSTER
 Deskundige financiën

GEMEENTE GRIMBERGEN
 Expert politieke-administratieve ondersteuning

6 oktober 2022

STAD EN OCMW DAMME
 Expert omgeving

7 oktober 2022

WVI
 Jurist
 GEMEENTE KORTENBERG
 Deskundige communicatie

9 oktober 2022

STAD WAREGEM
 - Verkeersconsulent
 - Verantwoordelijke dagverzorgingscentrum
 - Diensthoofd interne werking stedelijke werkplaats

LOKAAL BESTUUR KRAAINEM
 Omgevingsambtenaar

GEMEENTE MOL
 Diensthoofd ruimtelijke ordening

12 oktober 2022

STAD LO-RENINGE
 - Administratief medewerker
 - Coördinator mens
 - Coördinator ruimte
 - Deskundige personeel en organisatie

GEMEENTE OVERIJSE
 Diensthoofd programmatie vrije tijd en CC Den Blank

13 oktober 2022

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN
 Projectingenieur dienst mobiliteit

14 oktober 2022

GEMEENTE HOVE
 - Deskundige ICT
 - Diensthoofd omgeving expertise milieu

16 oktober 2022

STAD IZEGEM
 Diensthoofd personeelsdienst en HR
 VLAAMSE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE
 Directeur gebouwen en patrimonium
 LOKAAL BESTUUR HERENTHOUT
 Bemiddelaar omgeving

18 oktober 2022

GEMEENTE WINGENE
 Deskundige ruimte en ondernemen

26 oktober 2022

LEIEDAL
 Projectcoördinator

2 november 2022

SOLVA
 Projectleider team bouw en infrastructuur

1 januari 2023

WVI
 Intergemeentelijk handhaver milieu en ruimtelijke ordening

www.vvsg.be/vacatures en/of

www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 11 (november) - 7 oktober

Lokaal 12 (december) - 10 november

Lokaal 1 (januari) - 9 december

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE
vacatures@vvsg.be

In zijn maandelijkse column geeft prof. dr. Filip De Rynck zijn persoonlijke mening.

1 + 1 = 1,2

Pas in 1882, na meer dan twintig eeuwen wiskundig puzzelen, is aangetoond dat de kwadratuur van de cirkel onoplosbaar is. Het is onmogelijk om de oppervlakte van een cirkel en een vierkant te laten samenvallen. En nu, in 2022, lanceert Wim Dries, de voorzitter van de VVSG, in deze Lokaal een bestuurskundige kwadratuur (p. 16). De burgemeester van Genk erkent dat Genk zelf te klein is en dat een fusie met omliggende gemeenten nodig is, om zo echt op de schaal van en als een centrumstad te functioneren. Maar in dezelfde zin zegt hij dat voor hem de gemeentelijke autonomie heilig is. Zie daar de kwadratuur van het bestuur: een fusie met een centrumstad in Vlaanderen laten samenvallen met de lokale autonomie. Of, minder wiskundig: hoe de voorzitter van de VVSG de burgemeester van Genk in de weg zit.

Ergens in Vlaanderen. Twee kleine gemeenten die vinden dat ze een identiteit delen, willen fusioneren. Samen komen ze aan pakweg 20.000 inwoners. In een gedegen studie hebben ze hun bestuurskracht laten doorlichten. De consultants besluiten dat de schaalvergroting wel enige verbetering kan brengen, maar dat de schaal van de nieuwe gemeente suboptimaal blijft. Je hoeft er zelfs niet voor tussen de regels van het rapport te lezen: samen is hier niet sterk genoeg. Beide gemeenten weigeren de optie te laten bestuderen om aan te sluiten bij de respectieve centrumgemeenten. Wij en vooral de burgers van de twee gemeenten weten dus niet of dat eventueel een betere keuze zou zijn. Burgers staan op grote afstand, hebben geen enkel zicht op de vaak grote problemen in de interne keukens van hun gemeenten en kunnen mogelijke fusiescenario's niet op een transparante manier vergelijken, want er ligt maar één scenario voor. Op nog andere plaatsen in Vlaanderen zien we hetzelfde patroon bij kleine gemeenten, gedreven door politieke allianties van dit moment op een bedje van zogenaamde gedeelde identiteiten. De kans is groot dat deze fusies doorgaan. Als er maar gefusioneerd wordt, dat lijkt de mantra nu.

De twee gemeenten in ons niet fictieve voorbeeld staan sowieso voor een lastig transitieproces, voor het personeel en de burgers. Ondankbaar werk, omdat ondertussen het besef knaagt dat die transitie veel menselijke energie zal kosten maar voor de burgers te weinig baat zal opleveren. De huidige gemeentebestuurders hypothekeken het perspectief voor de nieuwe gemeentebestuurders en voor de burgers op de lange termijn. Ze beslissen nu autonoom dat de nieuwe gemeente nog minder autonomie zal hebben.

Wim Dries gebruikt 2030 als toekomstperspectief. Dat is nog één legislatuur. Binnen die termijn passen rapporten van consultants die hun analyse van bestuurskracht beperken tot het huidige takenpakket. Dat is voor mij niet de insteek voor het debat over fusies. Welke lokale democratie en welk politiek profiel van lokale besturen staat ons voor ogen voor 2040-2050? De finale argumentatie is niet, zoals nu te zeer geval is, technisch of financieel maar existentieel. Het lokale bestuur waarvoor ik wil kiezen, is sterk in crisismanagement als wellicht de belangrijkste vorm van management. Het lokale bestuur dat ik wil, is zo slim dat het meester is over zijn eigen data. Ik wil dat mijn lokaal bestuur sterk is in de regie voor alle vormen van zorg gekoppeld aan een krachtig (sociaal) woonbeleid dat performant werk maakt van verdichting en kwaliteit van publieke ruimte. Het lokale bestuur dat mij voor ogen staat, beheert het volledige wegennet en koppelt dat aan mobiliteitskeuzes en deelmobiliteit. Het is een lokaal bestuur dat een eigen lokaal arbeidsmarktbeleid kan voeren, gekoppeld aan het sociaal en economisch beleid. Een lokaal bestuur dat de energietransitie op wijk- of dorpsniveau kan realiseren, dat sterk is in waterbeheersing en radicale ontharding, dat... Met dat toekomstbeeld als toets voor bestuurskracht zouden studies voor mijn twee kleine gemeenten maar aan $1 + 1 = 1,2$ komen.

In juni formuleerde ik hier al mijn zorg voor het scheeflopen van het fusiedebat. Sedertdien is mijn zorg alleen maar versterkt. Steeds meer kleine gemeenten zoeken steun bij elkaar en varen blind op dat ene alternatief, als het maar zonder 'de stad' is. Ondertussen is duidelijk dat deze Vlaamse regering geen initiatief zal nemen om meer sturend op te treden. Het staat niet in het regeerakkoord en de politieke moed zakt in de schoenen, steeds dichterbij het verkiezingsjaar 2024. Het risico dat we ook deze cruciale hervorming halfslachtig op zijn Vlaams laten voortmodderen, neemt met de dag toe. Dan kunnen we maar beter een moratorium op nieuwe fusies invoeren, zolang het alternatieve scenario van fusie met een centrumgemeente niet serieus is onderzocht en publiek met burgers is bediscussieerd. Dat geeft Wim Dries meer tijd om het vraagstuk van de kwadratuur van het bestuur in Genk op te lossen. —

FILIP DE RYNCK
columnist van Lokaal

Energiecrisis en inflatie: grotere financiële schok dan de covidfactuur

STUDIE LOKALE FINANCIËN 2022

Terwijl gemeentebesturen nog steeds onrechtstreeks de nasleep van de gezondheids crisis in de gemeentelijke financiën voelen, hebben ze met 2 nieuwe uitdagingen te kampen; een steeds hogere energiekost en een inflatie op haar hoogste peil in 40 jaar. Ondanks federale energiemaatregelen houden steden en gemeenten nauwlettend de eigen energiefactuur in de gaten en zien ze een toenemend aantal steunaanvragen bij het OCMW, terwijl tegelijkertijd de loonindexering druk zet op de gemeentebegroting.

Zullen steden en gemeenten hun voorbeeldfunctie in de energietransitie en hun rol als belangrijke investingsmotor kunnen waarmaken?

Belfius Research maakt de balans op in de Studie Lokale Financiën 2022. Raadpleeg de analyses en conclusies op belfius.be/studies.

Belfius